Blumgarten, Solomon
In zonn un nebel

יהואש

אין זונן און נעבעל

פאַרלאַג „אויפגאַנג"
ניו-יאָרק

Through Mist and Sunshine

by

YEHOASH.

50 Eldridge Street
New York.

אינהאַלט

מאָטיוועז

אונטער׳ן פרייען הימעל

געזאַנגען און זיפצען

זובענדיג

געטרוימט און געטראַכט

פּראָזאַ־ליעדער

די שונמית

לעגענדען און האַלב־לעגענדען

אין זונן
און נעבעל

מאָטיוועו

די בת־מלכה

געוואַנדערט וואַלד־אײַין און געוואַנדערט וואַלד־אויס —
די בת־מלכה האָב איך געפונען:
איהר פנים אַזוי ווי די ליכטיגע זונן,
די האָאר ווי פון גינגאָלד געשפונען...

דער האַלז אַלאַבאַסטער, דער נאַקען ווי שנעע
ערשט ריין פון'ם הימעל געפאַלען...
די בריסט און די לענדען, ווי וועלען פון מילך
גערויטעלט פון טאָג'ם ערשטע שטראַהלען...

די ליפען רובינען, ווי פערעל די צייהן,
די פינגער ווי ליליען געפליקטע;
די אויגען... די אויגען נאָר זיינען געוועזן
דורך כשוף צוזאַמענגעדריקטע...

איך ווייס ניט דעם כשוף און ווייס ניט דעם שפרוך,
דורך וועלכען איהר שלאָף ווערט צוריסען;
מיין האַרץ וועט פון ליעבען און שמאַכטען פאַרגעהן —
ווי מאַך איך אַז זי זאָל עס וויסען?...

געוואַנדערט וואַלד־אַיין און געוואַנדערט וואַלד־אויס,
די בת־מלכה האָב איך געטראָפען ;
איך זיפץ און איך זינג די נשמה זיך אויס —
ווי מאַך איך די אויגען איהר אָפען ?...

.1912

פאָלקס מאָטיוו

„מאַמעניא מיינע, מאַמעניא האַרץ,
„בינד אָפּ פון מיין האַלז די קאַרעלען,
„דער קייזער וועט קומען צופאָהרען אַהער,
„און כ'וועל איהם חלילה געפעלען...״

— טאָכטער'ל מיין, טאָכטער'ל גאָלד,
דיין הערצעלע זאָל זיך ניט פלאָגען,
איך וויל ניט דער קייזער זאָל האָבען דיך האָלד,
און דו וועסט קיין ציערונג ניט טראָגען...

„מאַמעניא מיינע, מאַמעניא האַרץ,
„מיין צאָפּ טהו מיר מיאוס פאַרקעמען,
„דער קייזער וועט קומען צופאָהרען אַהער,
„און שיקען שטאַפעטען מיך נעהמען...״

— טאָכטער'ל מיין, טאָכטער'ל גאָלד,
ער וועט קיין שטאַפעטען ניט שיקען,
איך וויל ניט דער קייזער זאָל האָבען דיך האָלד,
און קניפּ דיר אַ קאָלטען אַ דיקען...

„מאַמעניא מיינע, מאַמעניא האַרץ,
„מיין ווייסע געזיכט טהו פאַרשמירען,
„דער קייזער וועט קומען צופאָהרען אַהער,
„און וועט אין זיין פּאַלאַץ מיך פיהרען..“

— טאָכטער׳ל מיין, טאָכטער׳ל גאָלד,
האָב נאָר ניט קיין מורא אין האַרצען,
איך וויל ניט דער קייזער זאָל האָבען דיך האָלד,
און וועל דיך מיט סאַזשע פאַרשוואַרצען...

„מאַמעניא מיינע, מאַמעניא האַרץ,
„כ׳טהו ביטערע טהרערען פאַרגיסען,
„דער קייזער וועט קומען צופאָהרען אַהער,
„וואו קען איך די אויגען פאַרשליעסען ?...“

— טאָכטער׳ל מיין, טאָכטער׳ל גאָלד,
אַנטלויף ווי אַ פייל פונ׳ם בויגען,
כ׳האָב מורא דער קייזער וועט קריגען דיך האָלד,
ווען ער וועט נאָר זעהן דיינע אויגען...

.1913

דעם יתום׳ס מאמע

(לעגענדע)

עס רעגענט און שטורעמט דערװיסען,
אין קעמערעל הויערט די נאַכט,
די אַלטינקע באָבע ביים װיעגעל,
האָט מיעד איהרע אויגען פאַרמאַכט...

דער װאַנד־זייגער קלאַפּט אין אַ װינקעל,
עס זומט אין דער פינסטער אַ פליעג...
דאָס קליינינקע יתום׳ל שלאָפט ניט
און שפּיעלט זיך אַליין אין דער װיעג...

און פּלוצים זיך עפענט אַ פענסטער —
אַ װייסע געשטאַלט קומט אַריין...
דעם יתום׳ל׳ס אויערלעך הערען
אַ שטימע פון ליעבשאַפט און פּיין: —

„איך קום פון דעם שטורעם צושפּרייזען,
„איך קום פון דעם רעגען צוגעהן,

„איך האָב זיך פאַרבענקט נאָך דיר, קינד מיינס,
„און קען ניט מעהר בלייבען אַליין...

„קום, קינד, אויף די הענד פון דער מאַמען,
„מיר וועלען אַרוים אויף שפּאַציר,
„איך וועל אויף מיין האַרצען דיך טראָגען,
„און טוליען דיין קעפּעל צו מיר...

„כ'וועל מיינע תכריכים צורייסען,
„און נעהען דיר ווינדעלעך שעהן,
„מיין בעט איז געראַם פאַר אונז ביידען,
„און קיהל איז מיין קישען פון שטיין...

„דער ווינד איפ'ן גרויסען בית־עולם,
„ווערט קיינמאָל ניט זינגענדיג מיעד,
„און ליעגענדיג אונטען אין קבר,
„דיר נאָכזינגען וועל איך זיין ליעד..."

דאָס יתום'ל שטרעקט זיינע הענטלעך,
און רופט צו דער ווייסער געשטאַלט...
די באָבע כאַפּט אויף זיך מיט שרעקען —
דאָס קינד ליעגט פאַרגליווערט און קאַלט...

.1912

די למד־וואָו

ווער ווייס וואו זיי וואוינען און וואָגלען אַרום,
די הייליגע לייט זעקס און דרייסיג,
געפייניגט פון נויטה און פון הונגער געפּלאָגט,
גאָט'ס ווילען ערפילענדיג פלייסיג ?...

אין שמאַטעס געקליידט, אויף די לענדען אַ שטריק,
ניט בעטענדיג מיטלייד און שוינונג,
פאַרשלינגענדיג שפּאָט און בעגריסענדיג פּיין,
און אָהן דעם מאַרטירער'ס בעלוינונג —

ביים אָל און ביים וואַרשטאַט, ביים רידעל און האַק,
אין חורבות פאַרפעסטיגט פון שימעל —
געפינט זיי דער מלאך וואָס קומט יעדען טאָג
זיי איבערצוצעהלען, פון הימעל...

ער היט זייער מספר, עס טאָר פון דער צאָהל
ניט ווערען אַן איינציגער חסר,
דען זינדיג די וועלט איז, און גרייט איז דער מויל,
פון פינסטערען שטן דעם מסור...

קוים האָבען זיך איינעם די אויגען פאַרמאַכט,
שוין האָט זיך אַ נייער געפונען...
אַזוי ווערט די רייה פון יסורים און וועה,
פון איינעם צום צווייטען געשפונען...

— — — — — — — — — — — — — —

ווער ווייס וואו זיי וואָגלען די הייליגע לייט,
און טראָגען געדולדיג גאָט'ס קייטען,
זיין ווילען ערפילענדיג יעדער פאַר זיך
ניט ווימענדיג איינער פון צווייטען ?...

.1912

אַבו־בען־אַדעם

(פון ליה האַנט.—איבערזעצט פון ענגליש).

אַבו־בען־אַדעם האָט אַמאָל ביי נאַכט
אין מיטען פון אַ טיעפען שלאָף ערוואַכט,
און זעהט : זיין צימער איז געטונקט אין שיין,
ווי ס'וואָלט געפילט מיט ווייסע ליליען זיין...
און ס'שטעהט אַ מלאך ביי אַ גאָלדנעם בוך
און שרייבט...

בען אַדעם האָט פון זיין בעזוך
זיך ניט דערשראָקען און געפרעגט איהם דרייסט :
„וואָס שרייבסטו ?..."

אויפגעהויבען האָט דער גייסט
זיין קאָפּ, און איהם געזאָגט מיט מילדער גנאָד :
„די נעמען פון די לייט וואָס דיענען ג אָ ט . . . "
„בין איך פון זיי ?" איהם פרעגט אַבו. „ניט דו !"
דער מלאך ענטפערט... דאָך מיט פעסטער רוה
בען אַדעם זאָגט : „דאַן שרייב אין בוך פון גאָלד,
„אַז כ'בין פון ד י וואָס האָבען מענשען האָלד..."

דער מלאך טהוט עס און פאַרשווינדעט שנעל.
דאָך אויף דער צווייטער נאַכט ווערט ווידער העל...
דאָס גאָלד'נע בוך ליעגט ווידער אויסגעשפרייט,
און זעה !... אין ע ר ש ט ע ר רייה בען־אַדעם שטעהט...

.1913

דאס נילוס־קינד

(אַ מדרש־מאָטיוו)

קוים איז דאָס וואָרט פון פרעה'ס מויל געפאַלען,
און שקלאַפען איילען דורך די הויכע זאַאַלען,
דער בת־מלכה זיין וואונש צו איבערגעבען: —
„ברינג מיר דאָס פרעמדע קינד, וואָס האָט זיין לעבען
„דיין אונבעצוואונגענעם קאַפּריז צו דאַנקען...״

דער הערשער וואַרט פאַרזונקען אין געדאַנקען...
און טויזענד רויט־געגורטע שוואַרצע ריעזען,
מיט ברייטע שווערדען און מיט לאַנגע שפּיזען,
ווי שטיין־געשטאַלטען שטעהען רונד אַרום איהם...
און פאַר זיין טהראָן זיך בוקען די חרטומים,
זיין וויסטען חלום, גרייט איהם צו ערקלעהרען...
און פרעה רעדט: —

„אַרונטער פון אַ שטערען
„געזעהן אַן אָדלער האָב איך מעכטיג פליהען,
„אין זיינע אויגען איז געווען אַ גליהען,
„וואָס האָט ווי וואַקס מיין אינגעווייד צושמאָלצען,
„און דרעהענדיג זיך אין אַ קרייז אַ שטאָלצען,

„געגידערט האָט ער צו דעם נילוס׳ וועלען...
„און דאַן האָב איך געהערט פון פיעלע קעהלען
„אַ פרייד־געשריי, און אויף דעם וואַסער׳ס ברעגען,
„געזעהן אַ גרויסע מחנה זיך בעוועגען...
„פאַראויס אין לופט, דער אָדלער איז געפלויגען,
„און אונטען האָט זיך הינטער איהם געצויגען
„דאָס פאָלק־געזעמעל, ביז ער איז געקומען
„צום קעניג׳ס פּאַלאַץ, און..."
עס האָרכט בענומען
דער כאָר פון די חרטומים —
„...און פון שלומער
„ערוואַכט האָב איך, און אַייך גערופען צו מיר..."

דער קעניג האָט די ליפּען צוגעשלאָסען...
און פּלוצים האָט אַ שימער זיך צוגאָסען,
אויף פרעה׳ס פנים און אויף פרעה׳ס היטער...
די הערצער דורכגעלאָפען איז אַ ציטער,
און אַלע בליקען האָבען זיך געווענדעט
צום אַיינגאַנג — האַלב ענטציקט און האַלב פאַרבלענדעט
פון וואונדער־שיין...
אַ שקלאַפין האָט געטראָגען
דאָס נילוס־קינד... און בלייך און נידערשלאָגען,
די פירסטין איז איהר ליעבלינג נאָכגעגאַנגען...
אַ טהרער איז אויף איהר זיידען־ברעם געהאַנגען;
די יונגע ברוסט אין צווייפעל׳ס פייסט געקלאַמערט,
מיט האָפענונג און שרעק האָט ווילד געהאַמערט,
און אין איהר מח האָט אַ שלאַנג געביסען:
„וואָס וועט דער הערשער אין זיין כעס בעשליסען?"

מצרים׳ס קעניג שמייכעלט... פון זיין פּנים,
פאַרשווינדען צאָרען׳ס פינסטערע סמנים,
און מילדקייט שמעלצט דעם הערשער׳ס שטרענגען ווילען.
ער נעהמט דעם זויגלינג אויפ׳ן שוים זיך שפּילען,
ער וויקעלט איהם אין זיינע פּורפּור־פּאַלטען,
ער לאָזט זיין גרויסען זיגעל־רינג איהם האַלטען,
און ווייזט איהם אויפ׳ן צעפּטער די בריליאַנטען...

עס שמייכלען אַרום טהראָן־שטוהל די גיגאַנטען,
און פּרעה׳ס טאָכטער גיט אָזירים*) לויבען...
דאָך זעה... דער קעניג טרייסעלט... וואוטהיג הויבען
פון אַלע זייטען זיך די וואפען־שפּיצען,
און די חרטומים׳ס בליקען ראַכע שפּריצען : —
דאָס ניל־קינד רייסט מיט זיינע קליינע פינגער,
די קרוין פון קאָפּ דעם מעכטיגען בעצווינגער...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

*) עגיפּטישער גאָט.

נבוכדנאצר

מיט בלומען בעציערט איז דער פּאַלאַץ פון קעניג,
בײ טישען פון זילבער דאָרט זיצען די געסט,
און טהייערסטע שפּייזען, און ווירציגסטע וויינען,
און טענץ און געזאַנגען בעשעהנען דאָס פעסט...

סאַטראַפּען און פירשטען מיט שנעע אין די לאָקען,
מיט פלאַמען אין ד'אויגען גבורים פון שלאַכט —
פון הונדערט פּראָווינצען פון מזרח און מערב,
אַהער האָט דער רוף פון דעם מלך געבראַכט...

„אָהן גרענעצען לוסטיג זאָל ה י י נ ט זיין די מאָהלצייט,
„און רייצענד די פרויען און שטאַרק דער געטראַנק...
„און ווילד זאָלען שפּילען די פלייטען און פויקען,
„און ווילד און פאַר'שכור'ט זאָל זיין דער געדאַנק..."

אַזוי איז דאָס וואָרט פון דעם הערשער געוועזען,
און פריידיג ערפילען די געסט דעם בעפעהל ;
שוין ברענען די באַקען, שוין פינקלען די אויגען,
און ס'טומעלט אין פּאַלאַץ, אַ רוישיגע וועל...

פילט אָן די באָקאַלען, און פילט זיי אָן ווידער,
טרינקט פירסטען, סאַטראַפּען, די גליהענדע זאַפט,
מיט ליפען בעטרונקענע לויבט דעם בעזיעגער,
וואָס האָט אייך מיט גאָלדענע קייטען פאַרשקלאַפט...

דאָך קעניג פון בבל, בעצווינגער פון פעלקער,
וואָרום ניט געניסטו די לוסט פון דיין שלאָס ?
וואָרום ניט בעריהרסטו די שפייז אויף דיין טעלער,
און נעהמסט צו דיין ליפ ניט דעם פורפורנעם כוס ?

געפעלט דיר דער טאַנץ ניט פון דיינע שקלאַפינען,
די נאַקעטע גליעדער, די דופטיגע האָאר ?
האָט אפשר דיין אויער אַ פעהלער געפונען,
אין קלאַנג פון דער האַרף, אין געזאַנג פונ׳ם כאָר ?...

אָ, קעניג פון בבל, דו שרעק פון די לענדער,
וואָס דריקט אויף דיין מח, וואָס וואָלקענט דיין זינן ?
וואָס קוקסטו פאַרשטאַרט צו דעם פענסטער פון פאַלאַץ,
און ווענדסט דיינע אויגען מיט אַנגסטען אַהין ?...

אָ, קעניג פון בבל, טיראַן פון נאַציאָנען,
דיך קוויקט ניט די מאָהלצייט, דיך וועקט ניט די פרייד,
אויפ׳ן פענסטער פון פּאַלאַץ, ווי שפּינען פון פייער,
זיך האָבען די ווערטער פון נביא פאַרשפּרייט : —

„ווען דורכ׳ן פענסטער פון פּאַלאַץ,
„וועסט ד ו דעם בלייכען מאָרגען זעהן,

„דאַן וועט דער קעניג פון די וועלטען,
„דיין לאַנגע גרויזאַמקייט פאַרגעלטען,
„און ס'גרויסע וואונדער וועט געשעהן...

„אַ חיה וועסטו פלוצלונג ווערען,
„פאַרשווינדען וועט דיין מענש־געשטאַלט,
„און מיט אַ האָאר־בעוואַקס'נעם רוקען,
„אין מדבר וועסטו זיך פאַררוקען,
„און זיין אַ וואוינער פון דעם וואַלד...

„דאָרט וועט דער לייב דיין חבר ווערען,
„און הויזען וועסטו מיט דעם בער;
„וועסט אין דער נאַכט דיין נאַהרונג זוכען,
„און וועסט צו מאָל ניט קענען פלוכען,
„נאָר וואָיען וועסטו און ניט מעהר...

„און שרעקען וועט דיך יעדער בויגען,
„און לויפען וועסטו פונ'ם שיין,
„און העלפען וועט דיך מעהר ניט קיינער,
„און בלויז די נעגעל און די צייהנער,
„די וואַפען דיינע וועלען זיין...

„און ווען דער הונגער וועט דיך נאָגען,
„און ברענען וועט דער דורשט דיין שלונד,
„דאַן וועסטו ברומענדיג דערמאָנען —
„ניט קרוין, ניט צעפטער און ניט טהראָנען,
„נאָר ס'עסען פון דיין שטאַל־קנעכט'ס הונד..."

— — — — — — — — — — — — — — —

הויבט הויך די באקאַלען, סאַטראַפּען און פירסטען,
אונ לויבט און בעזינגט דעם געוועלטיגער'ס מאַכט,
דער קעניג ער זעהט ניט, דער קעניג ער הערט ניט —
מיט מורא ערוואַרט ער דעם סוף פון דער נאַכט...

.1910

אונטער'ן פרייען הימעל

פריהלינג־טרוים

אַ טרעל אין דער לופטען, אַ קנאַספּ אויף אַ צווייג,
אַ וואַרעמער הויך אויפ׳ן שטערען —
און ס׳האָט זיך אין האַרצען געעפענט אַ נעסט,
און לויז געלאָזט אַלע בעגעהרען...

דערזעה איך, עס שווימט אויפ׳ן הימעל אַרום
אַ ווייסינקער וואָלקען פון ווייטען —
אַ הויב און אַ שפרונג, און שוין זיץ איך אויף איהם,
און לאָז זיך אַוועק אויף איהם רייטען...

איך פליה איבער טהאָלען און שוועב איבער בערג,
און שטיפענדיג יאָגט מיך אַ ווינטעל...
שוין גרייך איך אַרויף צו דער ליכטיגער זון,
און פליק מיר פון שטראַהלען אַ בינטעל...

דאַן פלעכט איך פון זיי אויפ׳ן קאָפּ זיך אַ קראַנץ,
און בלייבען מיר איבעריג שטראַהלען —
צוואָרף איך זיי רעכטס און צוואָרף איך זיי לינקס,
אויף לאַנקעס און וועלדער און קוואַלען...

אין דאַכט זיך, דער פריהלינג בין איך גאָר אַליין,
אוןֿ איך בין דער קעניג פון לעבען,
און וואו נאָר אַ שימער, און וואו נאָר אַ קווייט,
האָב א י ך פון מיין אוצר געגעבען...

.1913

מאַי־רעגען

.1

וואָלקענס רוקען זיך צו וואָלקענס,
און אַ באַנדע קומט צוזאַמען —
אָנגעלאָדען פול מיט גנבות,
פון די טייכען און די ים'ען...

פאַלט אַ שאָטען אויף די פעלדער...
אין דעם נעסט די פויגלען שטומען,
אין דעם זאָמען וואַרט די שפּראָצונג,
אין די קנאָספען וואַרטען בלומען...

נאָך אַ רגע... וועלען ווערען
אַלע לאָגלען אויפגעריסען,
און די גנבות פון די וואָלקענס,
וועלען בוים און בייט געניסען...

.2

דריבלען, דריבלען זיך די וואָלקענס,
אַלץ געדיכטער און אַלץ ראַשער,
לייטערט אויבען זיך דער הימעל,
אונטען ווערט די ערד נתעשר...

בייגט דעם קאָפּ די ברייטע ליפּע,
לאָזט פון רעגען־גוס זיך וואַשען ;
זופּט דער קוסט מיט הונדערט ליפּען,
זוכט דער גראָז וואָס מעהר צו נאַשען...

פון דעם נאַסען גראָז, בשתיקה
לויפט דער רעגען צו דעם גראָבען,
דאָרטען וועט ער לוסטיג שטראָמען,
און אַליין הנאה האָבען...

.3

אָפּגעווישט דער לעצטער זכר
פון דער פינסטערער חבריא —
אָטהעמט פריי דער הימעל אויבען,
לאַכט די ערד אַ שפּאָגעל־נייע...

קענטיג ביידע שטאַרק צופרידען:
אויבען איז די בלאָקייט קלערער,
אונטען איז די לאָנקע גרינער,
און געפּלאַצטע קנאָספּען מעהרער...

מאַכט מען זיך איינאַנדער חנ׳דלעך...
שיקט די ערד אַרויף שלוחים:
פליהען הין און הער די שוואַלבען,
פיהרען טרעלענדיג שידוכים...

שיקט צוריק דער הימעל שטראַהלען:
טאַנצען זיי אויף גראָז און בליטהען,
ווערען אַלע טראָפּענס רעגען,
אויף בריליאַנטען אויסגעביטען...

.1913

אויפ'ן לאנד

מ אָ ר ג ע ן .

דער לעצטער גאָלדנער שטערען
לעשט אויס זיך אין דער הויך,
אין מזרח־הימעל ציטערט
אַ ליכט־שטרייף קאַלט און בלייך . . .

דער טייך טויכט מאַט און בליי־גראָ
אַרויס, פון דונקלען רוים . . .
די בוימער־שפּיצען רוישען,
און טרייסלען אָפּ אַ טרוים . . .

דער טהוי ליעגט אויף די קוסטעס,
ווי ווייסער ווינטער־פראָסט,
און פריש מיט וואַלד־גערוכען
דאָס ערשטע ווינטעל בלאָזט . . .

אַ פּאַטש פון שטאַרקע פליגלען,
און ס'קרעהט אַרויס אַ האָהן ;
אַ קעלבעל מריקעט ערגעץ : —
דער זומער־טאָג קומט אָן . . .

מ י ט אָ ג.

די לופט איז הייס און ווירציג
מיט בוימער־פּעך גערוך,
אין בלאָען הימעל בלאַנדזשעט
אַ שטרייף פון וואָלקען־פּוך...

אויף ד'הויכע טאָפּאָל־שפּיצען
שלאָפט איין דאָס העכסטע בלאַט,
דער טייך הערט אויף זיך בלעזלען,
און שפּרייט זיך העל און גלאַט...

דער סאָד איז שטיל און זוניג,
נאָר ווען־ניט־ווען זיך הערט,
אַ דומפּער קלאַפּ פון עפּעל,
וואָס פאַלען צו דער ערד...

און ווען־ניט־ווען אַ ביען־זום,
ווי עמיץ זינגט פון שלאָף,
און ערגעץ פונ'ם שייער
דאָס קוואָקטשען פון אַן עוף...

נ א כ ט.

פון דונקלען באַרג־וואַלד הויבט זיך אויף,
א שטילער זילבער־ראָד,
און איבער פעלד און פעלזען פאַלט
אַ ווייכער בלייכער סוד...

דורך קוסט און גראָז זיך שלענגלענדיג,
דאָס שמאָלע טייכעל קריכט,
און שימערט דורך, באַלד דאָ באַלד דאָרט,
בעשפריצט מיט ווייסען ליכט...

און ערגעץ פון דעם בוימער־ים,
פון גרינעם צווייג־געדראַנג,
אין איינצ׳גע טרעלען שלוכצט אַרויס
אַ זיסער וועה־געזאַנג...

.1911

וואַסער־שפּיגעל

.1

עס האָט זיך פֿון בענקשאַפֿט דער הימעל
אין ליכטיגען וואַסער דערטרונקען,
האָט אויבען זיין שאָטען געלאָזען
און ע ר איז אין אָפּגרונד פֿאַרזונקען...

איך זאַמד־קישענס אויסגעבעט האָט איהם,
זיין טייך־קאַמעראַד דער געטרייער,
און פֿרום־שטילע וועלען, איהם זיינען
דעם לויטערען פּנים מטהר...

און ס'בויגען אַרונטער צום טייך זיך
די ווערבעס מיט הענגענדע צווייגען,
בעקוקען דעם נפֿטר דעם שעהנעם,
און וויגען זיך טרויריג און שווייגען...

.2

די זומער־נאַכט, אין ים פאַרליעבט,
האָט טיעף זיך אַרונטערגעבויגען : —
מיין ווילדער ים, מיין שטאָלצער ים,
קום קוס מיר די גאָלדענע אויגען...

איך וועל דיר פון לבנה־ליכט
אַ מאַנטעל אַ זילבערנעם געבען,
נאָר הער דיין ווילדעס רוישען אויף,
דיין קראַכען און שרייען אין שטרעבען...

עס ברילט צוריק דער גרויסער ים :
אָ, זומער־נאַכט, כ'וועל דיך בעזיגען,
ווער ס'ליעבט מיך וואַרפט זיך אויף מיין האַלז,
און קומט אויף מיין שטורעם־ברוסט ליעגען...

און פאַלסטו אויף מיין בוזעם נאָר,
מיט דיינע בעשטערענטע פליגלען,
דאַן זיי צופרידען וואָס דו וועסט
אין גרויסען אוקינוס זיך שפּיגלען...

.1910

אין וואַלד

איך בין ביי אַ גרויסען געהיימנים געוועןָ...
כ'האָב דעם אַלטען פאַרפלאָכטענעם וואַלד,
אין זיין הייליגסטער שעה איבערראַשט...
און ס'האָט זיך פון יענעם געהיימנים,
אַ זיידענער שאָטען אַרונטערגעוויקעלט,
און האָט מיין נשמה בעמאַנטעלט,
און דריבעלט זינט דאַן זיך אין דונקעלע פעדעם,
דורך טרוימען פון טאָג און חלומות פון נאַכט.

כ'האָב געבלאָנדזשעט דורך גראָזען און בלומען,
פאַרטונקט ביז די קניע אין דעם גרין־ווייכען רייכטהום,
אַמאָל אונטער סוכות פון פינסטערע סאָסנעס,
אַמאָל אויף אַ זונען־בעשפּרינקעלטער לאָנקע...
ניט־זוכענדיג האָב איך דאָרט אוצרות געפונען,
פון דימענטען שוואַרצע, מגולגל אין יאַגדעס,
און קוויטען־רובינען און בלימלעך־סאַפּירען,
אויף שטענגלעך פון העלען זמאַראַגד...
אין דער הויך האָט געצוויטשערט, אַרום האָט געזומט,
און פון ווייט האָט אַ קוואַק פון פאַרדרעמעלטע זומפּען,

בעגלייט ווען־ניט־ווען דאָס געזום...
און יעטוועדעס ריטעל און בלאַט האָט געניאַנטשעט,
אַ קליינציג און ריהרעוודיג לעבען אויף זיך...

די ליפּען פון יאַגדע־סאָק זאַפטיג,
אין הערצען אַ וואַרם־בערוישענדע פרייד —
אויף קווייטען זיך האָב איך געמאַכט אַ געלעגער,
און לאַנגזאַם זיך האָבען די ברעמען פאַרמאַכט,
און דער וואַלד־ביען׳ס געזאַנג איז אין חלום אַריבער...

ביז דער אבענד־הויך האָט אין מיין אויער געשושקעט:
„שטעה אויף !... דען דער לוסטיגער טאָג איז געענדיגט,
„און הינטער די בערג ליעגט די גאָלדענע זונן...”

כ׳האָב ערוואַכט: און פאַרביטען געווען איז דער וואַלד...
נאָך זומען און זינגען געקומען איז רוה...
און דאָס אויבערשטע בלאַט האָט פאַרגליווערט געהאָרכט,
צו דעם רוף פון פאַרבאָרגענע וואָרצלען...

דער אבענד־הויך האָט אין מיין אויער געשושקעט;
„פאַרלאָז אונז ! קיין מענש דאַרף ניט זיין,
„ווען דער וואַלד איז מיט זיך און מיט גאָט...”
דאָך איך בין געבליבען, און שאטען נאָך שאטען,
געזעהן זיך צושפּרייטען אויף קוסטעס און גראָז,
ביז דונקעלערהייד איז אַ צווייג אין אַ צווייג,
און אַ שטאַם אין אַ צווייטען פאַרשלונגען געוואָרען —
צוזאַמענגעקוסט אין אַ בונד אַ געהיימען...

און עפּעס האָט אויף מיין נשמה געגנידערט,
וואָס מיך האָט דאָס ווינטעל בעשוואָרען,
איך זאָל צו די ליפּען ניט לאָזען...

און שפּעטער, ווען איך בין דורך טהויאיגע זאַנגען,
געגאַנגען צוריק צו דעם שלאָפענדען דאָרף,
געזעהן האָב איך איבער די בוים־שפּיצען הענגען,
אַ געלע און גרויסע לבנה,
וואָס האָט מיך פון ווייטען געהיט,
איך זאָל ניט פאַרראַטהען דעם סוד פון'ם וואַלד...

.1912

בין השמשות

פאַרבאָרגענע פינגער בעדופטען דעם רוים,
א קוויקענדער באַלזאַם פון ערגעץ נעהמט רינען ;
געהיימע חלומות אין מערב׳ס גאַרדין,
פון זאַפראַן און פורפור זיך שפינען . . .

עס הויכט פון אונענדליכע וועלטען אַ ליעד,
און אייביגע שטילקייטען הויבען אָן ריידען ;
די ערד קוסט דעם הימעל און נאַכט קוסט דעם טאָג,
און גאָט פון זיין טהראָן קוסט זיי ביידען...

אַ נעבעל־טול וועבט זיך אַרוים פונ׳ם טייך,
און גרייזעלט זיך איבער פאַרשלאָפענע וועלען ;
דער וואַסער־פאַל פונקעלט מיט בלוטיגען גלאַנץ,
און שפרינקעלט מיט רויטע קאָרעלען...

אויף זיידענע זאַנגען פאַלט זאַפטיג דער טהוי,
אין בלאָהליכע שאָטענס זיך הילען די טהאָלען,
און קעגען דעם פערל־קאָלירטען געוואַנד,
די בוים־שפיצען שאַרפער זיך מאָלען...

די ווערבע הענגט מיעד איהרע צווייגען אַראָפּ,
און שלאָגט אין גערױיטעלטען וואַסער זיך אָפּ...
אַ קראָליק לויפט האַסטיג אַריבער דעם שטעג,
און שפּרינגט דורך די פעלדער אַװעק,
ביז ער שימערט פון ווייט ווי אַ פלעק,
און דאַן ווערט פאַרשוואונדען
אַהין, וואו אַ בראַנד
האָט דעם ראַנד
פון דעם הימעל געצונדען . . .

פון איהר פלייסיגער יאַגד,
פול געפּאַקט,
אַ פאַרשפּעטיגטע ביען קעהרט זיך אום,
מיט אַ שוואַכען געזום,
צו איהר רוה,
און כאַפּט אויף איהר גאַנג
וואו־ניט־וואו,
נאָך אַ לעצטען געטראַנק . . .

אַ פּיפּס און אַ פלאַטער —
און דאַן ווערט אַלץ שטום...
אַנ׳אָטהעם אַ מאַטער,
פרעסט אויס פון די פלאַנצען,
דעם גאַנצען
געבליבענעם רעשט פון פאַרפום . . .

אַ, זאָג,
יענע פּראַכט —
איז עס טאָג,
איז עס נאַכט ? . . .

ס'איז דער חן
פון פאַרגעהן,
ס'איז דער טויט, וואָס איז שעהן...
ס'איז דער גייסט,
וואָס זיך ווייזט
ווען דער קערפּער צופאַלט . . .
ס'איז אַ טאָן, וועלכער שאַלט,
ווען יעדע מוזיק איז פאַרקלונגען . . .
ס'איז דאָס האַרץ פון דער וועלט,
וואָס זיין תהום איבערקוועלט,
און איז ביז אַרויף צו די שטערן געדרונגען . . .

ס'איז ניט טאָג,
ס'איז ניט נאַכט —
עס איז עפּעס וואָס שמאַכט...
ס'איז אַ קלאָג,
און אַ שלוכצען פאַרשטיקט...
ס'איז אַ גאָט ביז צו וועהטאָג ענטציקט . . .
ס'איז אַ פרייד,
וועלכע וויינט
שטילערהייד . . .
ס'איז די לוסט און די פּיין,

ס'איז די נאַכט און דער שיין,
וועלכע זיינען פאַראייניט,
און געוואָרען
פון פּאָארען
איז יעדע בעשעהנט . . .

ס'איז אַ שלאָף
און אַ וואַך־זיין צוזאַמען,
ס'איז אַ סוף
און אַן אָנהויב פון ווערען —
אַ לעשען פון פלאַמען,
און אַ צינדען פון שטערען . . .

ס'איז אַ לויב און אַ דאַנק,
און עס איז אַ בעגעהרען . . .
עס איז אַ געזאַנג,
און אַ האָרכען און הערען . . .

ס'איז אַ וועל,
וועלכער האָט זיך צוגאָסען,
און שימערט און שוימט . . .
ס'איז אַ זעעל,
וועלכע האָט זיך פאַרשלאָסען,
און טרויערט און טרוימט . . .

.1911

דער שטיין

אום זומער, אין פעלד
בין איך איינמאָל געגאַנגען...
געפּיפּסט און געטרעלט
האָט אַרום מיר אַ וועלט
פול געזאַנגען.
און רוהיג געהאַנגען
דעם הימעל'ס לאַזור
איז פון ברעג ביז צום ברעג,
אָהן אַן איינציגער שפור
פון אַ שטרייף אָדער אַ פלעק...

דער ווינד,
אַזוי לינד,
ווי דער קוס פון אַ קינד,
האָט מיט בשמים געבלאָזען...
און איבער די קעפּ
פון די זיידענע גראָזען,
און רונצלענדיג טרעפּ
אין דעם העלען געוועב
פון די זוניגע זאַנגען —

דאָ גרין,
דאָ בורשטין,
און דאָ גאָלדיג און געל —
איז אַריבערגעגאַנגען
אַ וועל נאָך אַ וועל...

און פרעמד, ווי געפאַנגען,
און קעגען זיין ווילען,
געקייט
צו דער פרייד,
און דעם מונטערען שפּילען
פון זומער אַרום —
געלעגען אַליין,
איז אַ שטיין...
אַזוי פינסטער און שטום
ווי דער טויט ;
אַזוי בלינד, ווי די נויט ;
אַזוי האַרט, אַזוי קאַלט,
ווי דעם שיקזאַל'ס געוואַלט —
אַזוי אייביג און אַלט...

און מיר האָט זיך געדאַכט,
אַז דער פראָסטיגער פעלז,
מיט דעם ראָסטיגען פעלץ,
האָט אַ האַרץ,
וואָס איז שוואַרץ,
ווי דעם אשמדאי'ס מאַכט...

און ער גלאָצט
מיט דעם האַס
פון אַ וויסטען וואַמפּיר...
און ער טראָצט
און מאַכט שפּאַס
פון די בלומען און מיר,
און פון אַלצדינג, וואָס שפּראָצט,
און פון איטליכען שטראַהל...
און די קוואַל
פון זיין גאַל
און זיין פינסטערען שפּאָט,
איז אַ סוד,
וואָס ער האָט
אין זיין בוזעם פאַרמאַכט,
און ער ו ו י י ס און ער לאַכט...

.1913

הערבסט־מאָטיוו

איך בין אויף טויטע בלעטער
בײַ נאַכט אין וואַלד געגאַנגען,
דורך הוילע צווייגען האָבען
געזיפּט זיך זילבער־זאַנגען:
די שטילקייט פון די שטראַהלען,
איז אין מיין ברוסט געפאַלען...

כ׳האָב ביז צום טייך געוואַנדערט,
און האָב געזעהן די פונקען
פון שטאַרען שטומען הימעל,
אין טויטען טייך זיך טונקען...
איך האָב פאַרטייטשט די שטערען:
הער אויף דיין קליין בעגעהרען...

דער ווינד האָט לייכט געבויגען
די געלע וואַסער־שטענגלעך,
און עמיץ האָט געשעפּטשעט:
דער פריהלינג איז פאַרגענגליך,
ס׳פאַרגעהט דעם אָסיען׳ס טרויער —
ניט האָף און ניט בעדויער...

איך בין אויף טויטע בלעטער,
פון וואַלד צוריקגעגאַנגען,
דער טהוי אין קאַלטע פּערעל
איז אויפ'ן גראָז געהאַנגען:
די רוה פון וואַלד און וועגען,
איז אויף מיין זעעל געלעגען...

.1911

ש נ ע

דער רוים ווערט פאַרשטומט . . .

פון גראָען פאַרגליווערטען אַויר,
אַנ׳איינציג קליין שנעעלע קומט,
און קריגט באַלד אַ חבר,
אוןביידע זיך דרעהען
פאַמעלעך אַראָפּ,
און פאַלען אין צווייען
אַרויף, אויף אַ קאָפּ
פון אַ נאַקעטען בוים,
ביי דעם זוים
פון אַנ׳איינזאַמען פעלד...
ניט מעהר ווי אַ קוס ווערט
דערלאַנגט אין דער שטיל,
צי אפשר אַ גרוס־וואָרט
געמורמעלט, אויב פיעל...
דאַן שטאַרבען זיי שנעל און צוגעהען,
דען דאָס איז דער גורל פון ערשטלינגען־שנעען —
ניט לאָזען קיין זכר פון זיך אויף דער וועלט...

דערנאָך ווערט עס דיק און געדיכט...
אין לופט דאָס געזעמעל פערמעהרט זיך,
און לאַנגזאַם אַ שיכט נאָך אַ שיכט,
בעט אויס און צושפּרייט אויף דער ערד זיך...
ביז איטליכער קוסט ווערט בעקליידט
און יעטוועדער בוים ווי אַ בר־מנן שטעהט,
און דאָס בלאָליכע אייז
פון'ם טייך,
ווערט גלייך
ווי בעפּעלצט מיט אַ פוטער פון ווייס...
און וועגען און שטעגען פאַרשווינדען פון לאַנד,
בעליילעכט און זעלביגען לייכטען געוואַנד,
בעדעקט פון דעם שנעע־קעניג'ס פאַלע...

דאָך האַסטיג ברעכט אויס אַ בהלה —
שוין פייפט עס און ברומט עס און בילט...
די לופט ווערט געפילט
מיט פלאָנטערס און ווייסע געמישען,
ביז צווישען
דער ערד און דער הימעל,
זיך ווירבעלט און וויבערט אַ ווילדעס געווימעל,
און ס'וואַיעט די וויסטע ממשלה
פון שדים און גייסטער —
דער שטורם איז מייסטער...
ער רייסט זיינע קייטען אַראָפּ פון'ם האַלז,
און געהט מיט'ן שנעע אויף דער פרעירי אַ וואַלץ,
און אַלץ
קעהרט ער איבער,

דער אײלענדער גבור...
דאָ בעזעמט ער גריבער,
דאָ בויט ער פּאַלאַצען און טורעמס,
אין האַסטיג־פאַנטאַסטישע פורעמס
און מויערט גיגאַנטישע שטיבער...
און באַלד אין אַ וואַהנזין־געשלידער,
זיך קרייזט ער און דרעהט זיך און פלעכט זיך,
און יאָמערט און סווישטשעט און צייבערט,
און שופעלט און שאַרט און צושויבערט,
ביז איטליכער בנין צוברעכט זיך,
און פאַלט אין אַ הויפען אַנידער,
צי ווערט אין די וואָלקענס געהויבען,
אין פוכיגע שטיקלעך און שטויבען...

און שוין איז דערווירבעל צופלויגען...
פערצויגען
מיט לעבליכען ליכט,
ליעגט דער לאַנדשאַפט'ס געזיכט,
און דימענטען גלאַנצען אויף פעלדער אָהן פלעקען,
און ס'היכט איבער ווייסע און ענדלאָזע שטרעקען
דער פראָסט,
ביז ער לאָזט
אַ הייטעל פון זילבער אויף זיי...

און דאָס איז דער שנעע —
אַזוי לויטער און ריין,
אַז ס'האַרץ טהוט אייך וועה,
איהם צו טרעטען ביים געהן...
.1910

שנעע־רוה

איך האָב זיך דערוואַרט
אויף דעם ווינטער'ס געשאַנק...
און אָהן איל, אָהן געטימעל,
און אויר'דיג־צאַרט,
ווי געפליגעלטע קליינצינקע פּען,
פליהט און פליהט פונ'ם הימעל,
דער ערשטער געדראַנג
פון געפרענזעלטע שנעען...
לאַנג און לאַנג
ציהט די מחנה און ציהט,
זינקט און זינקט,
ווי צום טאַקט פון אַ ליעד,
וועלכעס עמיצער זינגט,
און איך ווייס ניט אַ וואו...
און אַצונדער וועט קומען די רוה
פון די ווייסע פאַרגליווערטע טעג,
אָהן אַ גראָז, אָהן אַ פאַרב, אָהן אַ פלעק...
און פון נאַכטיגע פראַכטיגע שטונדען,
ווען שטערען
אין הימעל, זיך מעהרען
אָהן צאָהל,

און פּאַר איטליכען פונק וואָס ווערט אויבען
געצונדען.
צינדט זיך אָן,
אַ מיליאָן
העלע פונקען אין טהאָל...

בעהאַלטען
אין קאַלטען
געגנעה
פון דעם שנעע,
וועלען ליעגען אין טויט אָדער שלומער,
די טרוקענע טרוימען פון זומער...
און אָנקומען וועט
נאָך דעם שפּראָצענדען ציטערען,
נאָך די תמוז־געוויטערען,
נאָך דעם אָסיען'ס געשפּעט —
אַ רוהיגער פראָסט און אַ שימער אַ שטומער,
דערוויטערט פון פרייד און געלייטערט פון קומער...

אָ, דו שנעאיגע קוויקונג,
ווי גרים איך דיך געדען !...
אין שטאַרען און שווערען
מאָמענט פון בעדריקונג,
ווען גרויזאַם דער ווינד האָט געריסען,
אַ בלאַט נאָך אַ בלאַט —
ווי ער וואָלט פון דער פליקונג,
אַ תענוג אַ זיסען
געהאַט —

ווי געהאַרט האָב איך דאַן און בעגעהרט,
דו זאָלסט קומען דיין צודעק פאַרשפּרייטען,
און טייטען
דעם טויט־קאַמפּף פון דר'ערד...

ווייסע שטילקייט, אַ דאַנק!
פאַרשלים אין דיין פראָסטיגען שראַנק,
טייך און באַך,
און פאַרמאַך
איטליך שפּעלטעל הורך וואַנען איך קען,
דעם מינדעסטען צאַפּעל פון לעבען נאָך זעהן...

ווייסע שטילקייט, פאַרפראָהרענע רוה,
דעק עס צו, דעק עס צו...

.1912

שנעע־לעגענדע

עס שנעעט...
שטילערהייד
פון דערויסען זיך טוליען
און קלעפּען צום פענסטער,
געקרייזעלטע פליטערלעך שעהנע,
און אינוועניג הוליען
און האָבען אַ יום־טוב די קליינע,
און דריקען די קעפּ צו די שויבען...
און איינער, דער קלענסטער,
איז גרייט
מיט אַן אויסרוף פון פרייד : —
„עס פליקען מלאכים
די פליגלען פון ווייסינקע טויבען...״

איך נעהם דעם פיער־יאָהריגען חכם
צו זיך אויפ׳ן שוים,
און קוש זיינע לאָקען און זאָג : —
דו האָסט ניט געטראָפען...

די שעהנע און שטילע מלאכים
בעוויזען זיך בלויז,
ווען ס'פינקלען די פיצינקע שטערען,
און ווערען אנטשלאָפען
ווען ס'הויבט אָן צו גראָען דער טאָג...
אָט איך, זעהסטו, קען שוין
די זאַך דיר פיעל בעסער ערקלערען.
דער שנעע איז אַ חלק
פון הימעל אַליין,
וואָס לאָזט זיך אַראָפּ צו די מענשען,
און קומט יעדען בוים־שטאַם און שטיין,
מיט זיין מאַנטעל צו בענשען,
און מאַכען פאַר'יום־טוב'ט און הייליג...

מיט פאַרוואונדערטע אויגען קוקט אָן מיך דאָס קינד,
און ווייטער מיין ווייסע לעגענדע זיך שפּינט: —

ס'האָט זיך טעג נאָכאַנאַנד,
אין אַ וואָלקען־געוואַנד
דער הימעל בעדעקט,
און טעגליך דעם וואַלד האָט ער טרויריג געפרעגט:
„איז דיר נאָך אַ בלאַט
פון דעם זומער געבליבען?"
ביז דער וואַלד האָט איהם אָפּגעזיפצט מאַט:
„איך האָב נעכטען אַן איינציגס געהאַט,
האָט היינט עס דער שטורם פאַרטריבען..."

דאַן האָבען די שטיקער
פון וואָלקען, זיך דיקער
צוזאַמענגעשלידערט,
און טיעף צו דער ערד האָט דער הימעל געגידערט,
און פיל מיט רחמנות צום פעלד זיך געווענדט:
„איז ערגעץ דיין בוזעם בעבלומט צי בעגראָזט?"
און דאָס פעלד האָט מיט אומעט געזאָגט:
„כ'האָב אַ לעצטע מוזינקע פאַרמאָגט,
„איז געקומען בעגינען דער פראָסט,
„און ער האָט זי פאַרלענדט..."

און געווען איז דער הימעל בעטריבט,
דען ע ר האָט פון תמיד געטריי
די בוימען און לאָנקעס געליעבט,
און ס'איז אַזוי ווייט נאָך געוועזען צו מאַי...
אַ גאַנצע פאַרכמאַרעטע נאַכט,
האָט דער טרויריגער הימעל,
געטרוימט אין זיין דרימעל
פון זייער פאַרשוואונדענער פראַכט,
און אויך מאָרגען געטראַכט און געטראַכט,
ביז ע ר האָט שטאט ז י י
זיך אינגאַנצען צובליהט...
און איטליכער שנעע,
וועלכער פליהט
אין דער לופטען אַצונד,
איז אַן אָקאָרשט געעפענטעס בלימעל...

אִין אַזוי וועט עס פֿאַלען אַ שטונד
אָדער צוויי,
ביז נאָך הונדערט מאָל שעהנער ווי זומער,
וועט ווערען די לאַנדשאַפט בעקלײדט,
און ליעגען אויף דר'ערד וועט אַ פרומער
אִין ליכטיגער, ציכטיגער הימעל פֿאַרשפּרייט...

.1911

ווינטער

איך הויך פון די שויבען די קוויטען אַרונטער,
אונ קוק אויפ'ן טהאָל־לאַנד אַרויס : —
אַ קעגען אַ פראָסטיגער זילבער־לבנה,
זיך גרייזעלט דער רויך פון אַ הויז...

עס סקריפּעט אַ טריט אויף דעם איינזאַמען פעלד־וועג...
עס טונקעלט אין שנעע אַ געשטאַלט...
און איבער דער פרעירי פאַנאַנדערגעצויגען,
אַ שאָטען אַ בלאָליכער פאַלט...

דאָך פינזעלט פון ס'ניי שוין דער פראָסט אויף די שויבען...
איך בלייב אין דער פינסטער און טראַכט,
פון בלאָליכע שאטענס, און שנעאיגע וועלדער.
און זילבער־בעגאָסענער נאַכט...

.1911

פאַרנאַכט

רויז־רויט איז דער הימעל,
דונקעל ווערט די וועלט...
וואַלד און פעלד אַנטשוויגען...
אין דער ברוסט אַ נגון
זיס פאַראומערט טרעלט...

ווייטע וועלטען ווערען
נאָהענט צו דער זעעל...
טויטע ליפּען הויכען,
אַלטע בילדער טויכען
פון אַ נעבעל־וועל...

.1912

אויפ׳ן שליטען

דער הימעל פול שטערען, די פעלדער פול שנעע,
מירביידע און ענדלאָזע רוימען —
די גלעקעלעך קלינגען, דאָס שליטעלע לויפט:
מיר פאָהרען אין לאַנד פון די טרוימען...

דריק־צו זיך, מיין זיסע, די פערד יאָגען גיך,
מיר האָבען ניט לאַנג מעהר צו רייזען —
באַלד וועט זיך מיט זיבעציג טהורעמס פאַר אונז,
דער פּאַלאַץ פון צויבער בעווייזען...

אָט זעהסט, יענע הויכע, וואָס שטעהען ביים וועג,
בעפּאַנצערט מיט זילבערנע פליטער,
די קעפּ מיט קריסטאַלענע קיווערס בעדעקט? —
דאָס זיינען פון פּאַלאַץ די היטער...

זיי וואַכען ביי טאָג און זיי וואַכען ביינאַכט,
און לאָזען צום שלאָס ניט דערגרייכען,
און ווער עס וויל קומען צופאָהרען אַהין,
מוז געבען די שומרים אַ צייכען...

איצט גיב מיר די הענטלעך און שווער מיר, אַז דו
וועסט נאָכטהאָן מיין צויבער און שווייגען —
מיר האָט אַ מכשף דעם צייכען געצייגט,
און איך וועל עס ד י ר איצטער צייגען:

„אַ קוּם אויף די ליפּען, אַ קוּם אויפ'ן האַלז,
„און דאַן אויף די אויגען אַ דריטען...“
דער צייכען, מיין זיסע, איז ריכטיג געמאַכט,
באַלד אָפּשטעלען וועט זיך דער שליטען...

דער פּאַלאַין וועט פינקלען מיט טויזענדער ליכט,
און הילכען פון טענץ און געזאַנגען,
דער גרייז־גראָער קעניג אַליין וועט אַרויס,
און אונז מיט אַ שמייכעל עמפּפאַנגען...

ער וועט אונז פאַרבעטען אַריינגעהן אין שלאָס,
און פּעען אונז וועלען בעדיענען,
אויף פינקלענדע טעלער, דאָרט וועלען מיר אַלין,
וואָס אונז וועט געלוסטען, געפינען...

און ווען אונזער מאָהלצייט געענדיגט וועט זיין,
פאַרזוכט אַלע שפּייז און געטראַנקען —
צום אנדענק וועט געבען דער צויבערפירסט אונז
צוויי טהייערע דימענט־געשאַנקען...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

דער הימעל פול שטערען, די פעלדער פול שנעע,
מיר ביידע און ענדלאָזע רוימען —
דאָס שליטעלע קלינגט, און דאָס האַרץ אין מיר זינגט:
מיר פאָהרען אין לאַנד פון די טרוימען...

.1912

געזאַנגען און זיפצען

קום צו מיר

.1

קום צו מיר אין דעם דונקעלסטען ווינקעל פון סאָד,
וואו די זילבערנע נעץ פון דער נאַכט קען ניט פאַנגען,
אַן איינציגען פונק פון מיין גליהענדען סוד,
ווען ד י ר וועט מיין יוגענד בעלאַנגען...

קום צו מיר וואו דער שמאַכטענדער קאַרשענבוים שנעעט
צו די גראָזען אַרונטער, זיין צודעק דעם ווייסען,
און אין רויזענקנאָספּ לעכצט די געזעפּטיגטע קוויט,
איהר פּעסטונג פאַנאַנדערצורייסען...

קום צו מיר אין דער שטילער און ווירציגער נאַכט,
ווי דער קוויקענדער טהוי קומט אויף בלומען אין זאַנגען,
קום צו מיר ווי דער רעגען, ווען פעלדער פאַרשמאַכט,
דעם טראַנק פון דעם הימעל פאַרלאַנגען...

קום געליעבטער, און קום מיר אין האַרצען אַריין,
דעם הימעל מיט טויזענדער שטערען צוזאַמען,
פאַרשלאָסען מיין אויג און מיין אויער וועט זיין,
און מיין הערץ וועט זיך באָדען אין פלאַמען...

.2

מיט רויזען בעשפּרייט, און מיט דופטען בעשפּרענקעלט,
האָב איך דעם מ ז ב ח, מיין זיססטער,
קום נעהם מיך און קלעם מיך מיט מעכטיגע ארעמס,
דו ליעבליכער, גרויזאַמער פּריסטער...

וועסט טרינקען דעם רויט־הייסען וויין פון מיין יוגענד,
דאָס הייליגסטע רייכטהום מיר רויבען,
און איך וועל זיך הענגען צו דיר אויפ'ן נאַקען,
און קוסען ענטציקט דיך, און גלויבען...

און וועסטו פאַרלאָזען מיך, וועל איך זיך ריהמען,
אַז ד ו האָסט געוועהלט מיך אַלס קרבן,
אַז ד ו האָסט צוערשט דיינע אונטרייע ליפּען,
מיט בלוט פון מיין האַרצען־געפאַרבען...

.3

כ׳האָב געוואַכט און געקוקט אויף דיין פּנים,
אין רוהיגען שלומער פאַרזונקען,
כ׳האָב דורך דיינע פאַרשלאָסענע ברעמען,
דעם גלאַנץ פון די אויגען געטרונקען...

כ׳האָב געוואַכט און געהאָרכט צו דיין אָטהעם,
געהערט ווי דיין האַרץ האָט געשלאָגען ;
כ׳האָב געזעהן אויף די שלאָפענדע ליפּען,
אַ גליקליכען שמייכעל זיך טראָגען...

און אַן אומעט אויף מיר איז געפאַלען —
כ׳בין איינזאַם און עלענד געוועזען...
כ׳האָב אומזיסט אויף דיין רוהיגען שטערען,
געזוכט דיינע טרוימען צו לעזען...

ווער געוועלטיגט אויף דיר אין דיין חלום,
און וועמען דאָרט שווערסטו צו ליעבען ?
האָסטו מ י ך אויף אַ צווייטער פאַרביטען,
צי ביסטו געטריי מיר געבליעבען ?

כ׳האָב געוואַכט און געקוקט אויף דיין פּנים,
געגלעט אויף מיין שוים דיינע לאָקען,
כ׳האָב געקוסט דיינע שלאָפענדע ליפּען,
און מיך האָט דיין שמייכעל געשראָקען...

.1912

ווי געוואונשען

דיר האָבען די געטער געשאָנקען אַ גוף,
געמאַכט פאַר געגוס און פאַר פריידען,
און מ י ר אַ נשמה פון צאַרטעסטען דופט —
מיר טאָרען זיךביידע ניט שיידען...

און האָבען מיר ליפען צוזאַמענגעקלעפּט,
און ווען צו מיין הארצען איך ציה דיך,
דאַן קוועלען די געטער פון שמחה און לוסט:
עס איז אַ געלונגענער שידוך...

.1911

בײַם טאַנץ

מיר האָבען צום טאַקט פון דער וואַלץ־מעלאָדי,
  געשוועבט אין אַ מענשענגעשליעדער,
איך האָב אויף מיין נאַקען דיין גלוט־הויך געפיהלט,
  געשפירט דיינע בויגיגע גליעדער...

— וואו די געשטאַלטען ? וואו איז דער זאַל ? —
  מיר דאַכט זיך, זיי אַלע פאַרשווינדען,
און איך בלויז און דו, צו איינאַנדער געפרעסט,
  זיך טונקען אין לעבליכע אינדען...

מיר שווימען און וויגען זיך אום אויף אַ ים,
  בעשפרינקעלט פון לאַכענדע וואַלען ;
אָט הויבען מיר אויף זיך, און לאַכען פון פרייד,
  אָט זינקען מיר תהום׳ווערטס און פאַלען...

— וואו די געשטאַלטען ? — וואו איז דער זאַל ? —
  איך זעה ניט קיין שפור מעהר פון קיינעם...
נאָר דו און נאָר איך, ליפּ געזיגעלט צו ליפּ,
  און גליעדער פאַרפלאָכטען אין איינעם...

.1911

קייטען

.1

איך האָב פון דיינע ליפּען
דיין האַרץ אַרויסגעזויגען,
איך האָב דיר די נשמה,
אַרויסגעקוקסט פון ד'אויגען...
און וואו דו וועסט איצט וואַנדערן,
ליעב־האַרציג קינד, זיי וויסען : —
דו וועסט פון דיין נשמה
זיין אייביג אָפּגעריסען...

איך האָב דיך פעסט פאַרפלאָכטען,
מיט שטריק פון לוסט געקניפּטע,
איך האָב מיט טויזענד רינגען
דיך אָנגעקייט, געליעבטע...
און וועסטו זיך בעפרייען,
קען איך פאָראויס דיר זאָגען : —
וועסט ביז'ן טויט די צייכענס
פון מיינע קייטען טראָגען...

.2

וועסט קוסען פרעמדע ליפּען,
אוּן וועסט אָן מיינע דענקען,
וועסט אין אַ צווייטען'ס ארעמס,
אָן מיין אומאַרמונג בענקען...

אוּן וועט דיך עמיץ צערטלען,
דאַן וועסטו ד'אויגען שליסען,
אוּן אין געהיים דעם פיעבער
פוּן מיינע הענד געניסען...

אוּן וועט דיר עמיץ ליעבע
מיט הייסער שפּראַך ערקלערען,
דאַן וועלען פוּן די ברעמען,
דיר טריפען שטילע טהרערען...

ע ר וועט די טראָפּענס שלינגען,
אוּן זיך מיט שטאָלץ בעקריינען,
דאָך ד ו וועסט אין דער אמת,
דיין טויטען טרוים בעוויינען...

.1911

א טויטע רויז

אַרויסגעפאַלען פון אַ בוך
איז מיר אין שויס,
אַ זכר פון אַ יוגענד־טרוים —
אַ טויטע רויז...

כ'האָב ביי דעם בוך געפרעגט: ווי קומט
אַהער די בלום? —
די שורות זיינען שטיל געווען,
דער עבר — שטום...

אויף איינעם פון די בלעטלעך איז
אַ פלעק געווען...
ס'האָט עמיצער געוויינט אַמאָל,
דאָך וואו? און ווען?...

איך האָב די טויטע רויז געקוסט,
געקוסט די טהרער...
ס'האָט עמיצער געליעבט אַמאָל,
דאָך וועמען? ווער?...

.1912

די שטילע

כ'האָב הייסע ליפּען פיעל, געזוויגען,
איך האָב פון שוואַרצע ים'ען אויגען
געטרונקען פריידען און געטרונקען סם'ען...
און גיפט און גליק צוזאַמען,
שוין זיינען לאַנג אַוועקגעפלויגען...

נאָר איינע, אַ געשטאַלט אַ שטילע,
וואָס האָט אין יוגענד'ס ברען, אפילו
ניט צוגעצויגען מיינע בליקען —
קומט איצט אין טרוים מיך קוויקען,
און מורמעלט איבער מיר אַ תפלה...

.1913

דער טאַליסמאַן

איך טראָג אין מיין האַרצען פאַרזיגעלט
א וואונדער־קמיע — דיין בילד...
דו האָסט מיך פון לילית'עס טעכטער
בעשירעמט אַזוי ווי אַ שילד...

איך טראָג אויף די פינגער בעפעסטיגט
אַ רינג מיט דיין נאָמען בעקריצט,
און בין פון דעם שטן'ס פאַרפיהרונג,
אַזוי ווי דורך צויבער בעשיצט...

דאָך געהט מיר די שמחה ניט איין גאַר —
איך ציטער פאַר ד י י ן טאַליסמאַן...
קיין שיין קעגען ד י ך איז אין ערגעץ
אויף הימעל און ערד ניט פאַראַן...

.1912

אויפ׳ן פעלז

קום זעץ זיך אויפ׳ן פעלז מיט מיר,
באַלד וועט די באַרג־נאַכט קומען,
און פילען וועט דער הימעל זיך
מיט שימערענדע בלומען...

און יעדעס בלאַט וואָס רוישט אַרום,
צו אונז אַליין וועט ריידען;
און יעדער פונק וואָס גליהט אין גראָז,
וועט צינדען זיסע פריידען...

און יעדער שטראָם וואָס גלאַנצט אין ליכט,
פאַר אונז אַליין וועט פליסען;
און יעדער טרעל וואָס קנאַלט פון וואַלד,
אונז וועט פאַרטרויט געריסען...

קום זעץ זיך אויפ׳ן פעלז מיט מיר,
קוק טיעף מיר אין די אויגען...
אַנטפלעקען וועל איך זיך פאַר דיר,
ניט מיד, ניט שוואַך געבויגען,

ניט ווי איך בין אין טהאָל געווען...
נאָר שטאַרק, מיט מעכטיגע פאַרלאַנגען,
מיט שוימענדיגע טרוימען פול,
מיט זומענדע געזאַנגען...

מיט לוסט־פאַנטאַנען אין דער ברוסט,
מיט שטאָלין וואָס טראָצט די שטערען,
מיט מוטה וואָס לאַכט פון טויט, און גלויבט
אין ש ט ר ע ב ע ן און אין ו ו ע ר ע ן...

קום זעץ זיך אויפ'ן פעלז מיט מיר,
איצט זאָלסטו מיך דערקענען,
איצט וועט מיין גאַנצע פלאַמענוועלט
זיך דרייסט פאַנאַנדערברענען...

.1911

אָהן דיר

אַ רגע האָט זיך מיר געדאַכט : —
דו ביסט אַלס לופט־געשטאַלט, פון ווייטע ספערען,
געקומען טהיילען מיין טריאומף,
און האָסט געבענשט דעם לאָרבער אויף מיין שטערן...

איך האָב געפיהלט אַ ווייכען הויך,
געהערט דאָס רוישען פון אַ גייסטער־פליגע'ל,
און אויף דעם פנים מיינעם האָט
אַ נעבעל ליף געפרעסט איהר זאַנפטען זיגעל..

דאָך שנעל צופלאָסען איז דאָס בילד,
און פון אַ תוהו האָט אַ שטים געדרונגען : —
„לעבט ערגעץ־וואו דער פויגעל־טרעל,
„וואָס האָט אַמאָל דעם זומער־וואַלד פאַרקלונגען ?...

„לעבט ערגעץ־וואו דער זונענשטראַהל,
„וואָס האָט דיין קאָפּ מיט גאָלד בעשפּונען נעכטען ?"

— — — — — — — — — — — — — — — —

דאַן האָב איך פון די האָאר געפליקט,
דעם פוסטען פוין פון קראַנין און בלומען־פלעכטען,

און קנאָספּ פאַר קנאָספּ, און בלאַט פאַר בלאַט,
מיט שטאַרער וואוטה געזעהן האָב איך פאַרוויאַנען,
און שטום אין הארצען ווידערהאָלט :
בלויז איין רעפרען :—„דו ביסט ניט מעהר פאַראַנען”...

.1911

בענקענים

.1

דאָס זעלביגע פעלד און דער זעלביגער שטעג,
דאָס זעלביגע שושקען און זומען,
עס ריהרט זיך אַ טרוים, און עס וועקט זיך אַ ליעד,
אַ ליעבע געשטאַלט פלאַטערט דורכ'ן געמיטה,
און שפּרינקעלט אין האַרצען פאַרפומען...

דאָס זעלביגע פעלד און דער זעלביגער שטעג,
מיר גלוסט זיך אַ קאָרן־בלום נעהמען...
זי פאַסט אַזוי שעהן צו אַ ווייסען געוואנד...
איך פליק זי אַראָפּ, און איך האַלט זי אין האַנד,
און... געבען זי האָב איך ניט וועמען...

.2

איך געה דורך די בייטען, איך קען זיי פון לאַנג,
כ'ווייס איטליכען ווינקעל און ערטעל...
ווי אָפט דורכ'ן טאָג און ווי אָפט ביי דער נאַכט,
מיט לוסטיגען האַרצען שפּאַצירען געמאַכט
האָב איך אין דעם טהייערען גערטעל...

רעזעדאַס און רויזען און טולפּען, און מאָהן
מיט קליינינקע רויטע גאַרדינען...
איך ציה דעם גערוך און איך זוך רונד אַרום,
איך קוק אין דעם בעכער פון איטליכער בלום,
און וויל אַ בעקאַנטע געפינען...

די רויזען און טולפּען זיי קוקען מיך אָן:
„דאָס מיין איך געווים זייער באָבען",
און הוצפּה'דיג הוזק'ט אַ גליהענדער מאָהן:
„מיר זיינען פון היי־יאָהר, וואָס געהען אונז אָן
„די טויטע וואָס דו האָסט בעגראָבען?"...

.1913

קעניג אדער שקלאף?

בין איך דער זיעגער, צי בעזיעגט ? —
איך קען עס ניט ענטשיידען :
איין שטאַרקער כשוף־באַנד פאַרשטריקט
מיט גלייכער מאַכט אונזביידען...

מיין לאַסטשען דיך, מיין בעטען זיס,
איז שטאַרקער פון בעפעהלען,
און ווען דו קניהסט מיר צו די פיס,
זוך א י ך · דיר צו געפעלען...

איך בין אַ מלך אויף דער קייט,
אַ קנעכט מיט קעניג־מינע,
און דו — אַ שקלאַפין וואָס בעשטעהט
אַז זי איז קייסערינע...

.1911

דער בּלייכער זיעגער

געוואַקסען איז אַמאָל אַ קנאָספּ
פאַרשלאָסען,
אומזיסט האָט זיך דער זונענגלאַנץ
צוגאָסען...

אומזיסט זי האָט דעם מיטאָג'ס גלוט
געמינטערט,
איהר דופטיג הערץ האָט ווי אין שנעע
געווינטערט...

אומזיסט בלויז האָט דער ווינד, אַ נאַכט
פאַרשוועגדעט,
זי האָט פון איהם איהר בשמים־קאָפּ
געווענדעט...

דאַן האָט דער בלאַסער מאָרגען זי
געפונען...
און שמאַכטענדיג, זיין טהוי־טהרער איז
גערונען...

און זעה... די שטאָלצע האָט ניט מעהר
געהיט זיך : —
ז'האָט קוסענדיג דעם בלייכענ'ס טהרער,
צובליהט זיך...

.1911

דערקענט

איך האָב זיך אין איהר בליק געֿ׳טובל׳ט,
אוּן זיך געלייטערט ריין,
אוּן שעהנער איז מיין זעעל געוואָרען,
ווען כ׳האָב געזאָגט : „ביסט שעהן״...

דאָך זי האָט אַזוי פרעמד געשמייכעלט —
האַלב פרוי אוּן האַלב אַ קינד . . .
זי האָט געקרייזעלט מיינע לאָקען
אוּן שטיל געזאָגט : „ביסט בלינד״...

אוּן ווען איך האָב מיט פרומע ליפּען
געקוּשט איהר מאַנטעלס ברעג,
אַ ווילדע איז זי אויפגעשפּרוּנגען :
„דו מוזט פוּן מיר אַוועק...

„מיין לייב איז שנעע, מיין בלוּט איז לאַוואַ,
„מיין ליעבע ווי דער ווינד...״
אוּן כ׳בין פוּן שרעק צוּריקגעפאַלען :
איך האָב דערקענט — די ז י נ ד . . .

.1911

וואָס דו האָסט ניט געקריגען

האָסט מיינע ליעדער מיר געראויבט,
מיט דיינע אויסגעלאַס'נע חן'ען,
דען כ'האָב דיין לאַכען און דיין וויינען,
דיין שמייכעל און דיין טהרער געגלויבט,
און פלעג זיי זינגענדיג בעשעהנען...

דאָך איינס אַן איינציגס איז אין נעסט
פון מיינע ליעדער מיר געבליבען,
און קיינמאָל האָט מיין שקלאַפיש ליעבען,
מיין לעצטע סטראָפע אויסגעפרעסט,
ווען איך האָב בלומען דיר געקליבען...

און סס'ען וועט דיין יאַגד פון לוסט,
ווען דו וועסט זוכען נייע זיעגען,
די קרענקונג — אַז דעם שעהנסטען נגון
וואָס האָט געשלומערט אין מיין ברוסט —
איהם האָסטו קיינמאָל ניט געקריגען...

און וואַקסען וועט דאָס פראַכט־געזאַנג,
און זאַמלען יאָהרען־לאַנג פאַרפומען,
און וואָס די ז י נ ד האָט נ י ט בעקומען,
וועט א ו נ ש ו ל ד קריגען צום געשאַנק
מיט פולער האַנד, ווען זי וועט קומען...

.1912

מיין ווענוס

כ'האָב דורך יאָהרען געזוכט
(ווי עס זוכט יעדער איינער אין יוגענד)
אויף אַלערליי וועגען אַ ווענוס,
און תמיד די פרוכט
פון מיין זוכען געוועזן איז,
אַזוינס וואָס מיך האָט ניט בעגנוגענט...
און זאָגען אַ פריינד פלעגט מיר טעגליך :
דו זוכסט וואָס איז קיינמאָל ניט מעגליך,
דען גלייך מיט דער רויז ווערט געבאָרען,
איהר צווילינג — דער מיאוס'ער דאָרן...

און איך האָב געפייניגט זיך לאַנג,
ביז מיר איז אַריין א געדאַנק
און האָט מיר געוויזען דעם וועג : —
כ'האָב געטראַכט אָן די טעג,
ווען אַליין אין אונענדליכע רוימען,
געוועזן איז דער בורא בעטריבט,
פאַרלאָרען אין קנוילען פון טרוימען,
צו קיינעם פון זיי ניט געקניפּט,

און זיין הערץ פלעגט אַ קומער בעקלעמען,
ווייל ער האָט ניט קיינעם געליעבט,
ניט האָבענדיג וואָס אָדער ועמען...
דאַן האָט ער אַ חלום פאַרגליווערט,
און האָט עס גערופען „די וועלט”...
ער האָט זי מיט הימלען בעקיווערט,
און האָט זי מיט שטערען בעהעלט,
און זי איז געוואָרען זיין פרייד...
און ער האָט פון תענוג געלאַכט,
און געוואוסט האָט ער דאַך שטילערהייד,
אַז ער האָט אַליין זי געמאַכט,
און זי האָט ממילא געמוזט
זיין דאָס, וואָס זיין האַרץ האָט געלוסט...

דאַן בין איך דערגאַנגען דעם סוד,
אַז גליקליך דאַרום איז אַ גאָט,
ווייל אַלץ וואָס ער ליעבט און ער האַסט,
איז דאָס וואָס זיין מוח פאַרפאַסט,
און האָבען פאַר איהם קען אַ האַפט,
בלויז דאָס, וואָס זיין דמיון בעשאַפט...

און איך האָב פון הוילע פאַרלאַנגען
געמייסטערט אַ כשוף־געשטאַלט,
און אַלץ וואָס מיין אויג האָט געפאַנגען,
אין לעבען, אין בילד און געזאַנגען,
דאָס האָב איך געשאָנקען איהר באַלד,
ביז זי האָט פון איטליכער פאַלד,
אַ רעגען פון שעהנהייט געשטראַהלט...

און זינט דאַן יעדען טאָג,
זיך פאַרבוק איך און זאָג: —
אָ, שעהנסטע פון פרויען, כ'בין גערען דיין שקלאַף,
דען דו ביסט מיין גאָט און צוגלייך מיין בעשאַף...

.1912

בעגעגנים

צוויי בליקען זיך האָבען בעגעגענט,
אין זיינען געוואָרען פאַרקנאַסט ;
צוויי בליקען אָהן ווערטער, צוזעגענט
אויף אייביג זיך האָבען אין האַסט...

און יענעם מאָמענט האָט אַ סטרונע
אויף תמיד געפּלאַצט אין זיין ברוסט...
און זי איז געווען אַן עגונה,
און האָט ניט „נאָך ווען", געוואוסט...

.1913

זוכענדיג

די נייע נבואה

„און צו מיר האט זיך אַ וואָרט
פער׳גנב׳עט און מיין אויער האט
עפּעס פון איהם פאַרנומען“.
(איוב ד׳ י״ב).

...אַזוי האָב איך איהם אין מיין דמיון געמאָלט...
אַזוי האָט געקלונגען זיין שטימע פאַר מיר,
ווען איך האָב אין דונקעלע שטונדען געוואַרט
פון אימיצען׳ס ליפּען צו הערען דאָס וואָרט,
וואָס איך האָב אין ז י ך ניט געפינען געקענט...
ווען איך האָב מיט אימעצענ׳ס פ אַ ר ט י ג ע ן גלױבען
מיין אייגענע ליידיגקייט פילען געזוכט,
און האָב מיט דעם רייכטהום פון פ ר ע מ ד ע,
מיין פּראָסטיגע וויסטקייט בעפלאַנצען געוועלט...
און רונד און אַרום מיר געזעהן האָב איך פיעל
אַזעלכע ווי איך... און אַ שמאַכטענדער בליק
האָט אַ שמאַכטענדען צ ו ו י ט ע ן בעגעגנט,
און פּוסטקייט אין פּוסטקייט געשפּיגעלט זיך האָט...

און דאַן אין מיין דמיון אַרויס איז זיין בילד : —
אַ הויכער, אַ מעכטיגער איז ער געשטאַנען
אויף ערגעץ אַ זייל, צי אַ פעלז, צי אַ באַרג —

דער יורש פון טויזענד פאַרשוואונדענע יובלות,
די לעצט־רייפע שפּראָצונג פון דורות אָהן שיעור,
די תמצית־געשטאַלט פון גלגולים אָהן צאָהל...
און פון זיינע אויגען געקוואָלען האָט רוה,
ווי שיין פון לבנה אויף פעלדער פון אייז...
און אַזוי האָט געקלונגען זיין שטים,
צו מיר און צו זיי: —

„און מעהר וועט פאַר אייך זיך קיין הימעל ניט שפּאַלטען,
„קיין גאָט וועט זיך מעהר ניט אַנטפּלעקען פאַר אייך,
„אין וואונק פון אַן אויג, מיט אַ דונער־און־בליץ,
„און וואונדער־געשאַפענע תורות אייך שענקען...
„און ס׳וועט קיין פּראָפעט ניט מעהר פאַסטען פאַר אייך
„אויף איינזאַמע באַרג־שפּיצען טעג נאָכאַנאַנד,
„און לוחות אייך קריצען מיט וואונדיגע הענד,
„און דאַן אין דער טהאָל־וועלט אַרונטער צו אייך,
„און העלע און ליכטיגע ווערטער אייך געבען,
„זיין האַרץ־בלוט אין איטליכען בוכשטאַב פון זיי —
„אום אייך, אין די צווישען מינוטען פון פרייד,
„און ליידיגען רוים פון געניס ביז געגוס,
„אַ רגע פון צווייפעל, אַ שאָטען פון שרעק,
„אַן איינציגען פלאַטער פון טויט׳ס ווינטע פליגלען,
„אַ פריהרענדען הויך פון פערצווייפלונג, צו שפּאָרען...

„און ס׳וועט ניט קיין פייער־זייל געהן מעהר פאַר אייך,
„און טייטען די שלאַנגען און באַהנען דעם וועג,
„וואָס איהר וועט אַ גלייבען, אַ גלאַטען געפינען,
„און פיהלען זיך זיכער געפיהרט פון פּראָפעט...

„און שלאָפלאָזע נעכט, יעדער איינער פאַר זיך,
„זיך וועלצען אויף אייער געלעגער וועט איהר
„מיט פיברישע אויגען און קראַנק־רויטע ברעמען,
„פון ספק'ס ניין־קעפּיגע שלאַנגען געביסען...
„און וויסען וועט איהר, יעדער איינער פון אייך,
„אַז איהר מוזט די לוחות זיך האַקען אַליין,
„און מוזט אָהן אַ פיהרער די הימלען דערקלעטערן,
„און מוזט אָהן אַ פונק אין די אָפּגרונדען נידערן,
„און נ ע ה מ ע ן און ג ע ב ע ן אַ תורה אַליין...

„און קיינעם'ס וואָרט וועט ניט אייך שטיצען דעם מוטה,
„דען אומעטום וועט איהר אַן עכאָ בלויז הערען
„פון אייער געשריי: דעם קרעכץ פון אַ פוסטער נשמה...

„און דאַן, ווען פון א י י ג ע נ ע פינסטערע תהום'ען
„נאָך וואָכען, נאָך יאָהרען פון שווערען זיך־ראַנגלען,
„אַ מאַט־העלער פלעק, דאַן אַ שיין, דאַן אַ ליכט,
„אַריסטאָגען וועט פון דעם פעך־האָריזאָנט —
„און איהר וועט דערשפירען אַ זיס־זאַנפטע זאַפט,
„וואָס זאַפּט דורך'ן מח און שטאַרקט אייער האַרץ,
„און לויטערט דעם זינן און פעריונגט דעם געדאַנק —
„דאַן זאָלט איהר פון אייערע לענדען דאָס זאַק־קלייד
„אַראָפּטהאָן, און אויפשטעהן ג ע ב אָ ר ע ן פון ס'ניי...
„דען איהר האָט אַנטפּלעקט אייער גאָט,
„אייער אייגענעם איינציגען גאָט..."

.1911

פאַר גאָט'ס מזבח

מיר זיינען ביי דעם שייד־וועג זיך צוגאַנגען:
אין זיינע אויגען האָט זיך אָפּגעשפּיגעלט,
דעם נזיר'ס שרעק פאַר יוגענד'ס ערשטע דראַנגען,
אין האַרץ אין אייער האָט ער פעסט פאַררייגעלט,
פאַר אַלע פריידען און פאַרלאַנגען —
ווען איך, פון לעבענסלוסט בעפליגעלט,
געיאָגט זיך האָב פון פעלד צו פעלד,
נאָך בלומען און נאָך שמעטערלינגען...

און פלעגט אַמאָל, ווי פון אַ דונקלער וועלט,
אין מיטען פון מיין לאַכען און מיין זינגען,
צו מיר אַן עכאָ פון זיין תפלה דרינגען —
האָט פון מיין אויג אַ טהרער אַרויסגעקוועלט,
און כ'האָב בעטרויערט זיין פאַרשווענדעט לעבען —
געראַובט פון דר'ערד, דעם הימעל אָפּצוגעבען...

דאָך ווען ביי מיר אין האַנד געבליבען זיינען
נאָר היפענס פון פאַרוועלקטע בלומען,
און אַלע זונען האָבען אויפגעהערט צו שיינען —
מיט בושה בין איך צו זיין צעלט געקומען,

און פאַלענדיג אַ נכנע צו זיין שוועל,
גענבעטען האָב איך : „שענק מיין זעעל
„אַ באַלזאַם־טראָפּען פון דיין שטילען גליק,
„דען איך האָב אַ ל צ ד י נ ג אָנגעוואָרען...״

געפאַלען רוהיג איז זיין בליק,
אויף מיין פאַרוויאַנעטען בוקעט,
און אָהן רחמנות און אָהן צאָרען,
זיין אורטהייל האָט ער שטיל אַרויסגערעדט :
„פאַרשפּעטיגט האָט זיך דיין געבעט...
„די קוויטען דיינע זיינען אויסגעשטאָרבען,
„פון יעדער הויכט דער טויטער אָסיען־ריח...
„און ווער ס'קומט ד אָ, מוז ברינגען צום מזבח,
„זיין ע ר ש ט ל י נ ג ־ ב ל י ה ו נ ג פאַר אַ קרבן...״

.1912

בלאָנדזשענדיג

איך האָב געבלאָנדזשעט אין דער נאַכט
אויף ווילדע וועגן;
מיין פוס איז קראַנק פון געהן געוועזן,
מיין הארץ — פון פרעגען...

און מיר אַנטקעגען אין דער נאַכט
איז אָנגעקומען,
אַ וואַנדערער וואָס האָט ביים קלייד
מיך אָנגענומען,

און האָט געזאָגט: „איך זוך אַ שטעג,
„דו מוזט מיך פיהרען...״
זיין וואונש האָט הייסע בלוי געטריפט
אויף מיין געהירן,

און כ׳האָב מיט שאַנד און וועה גערעדט:
„מיין יתום־ברודער,
„כ׳בין ווי אַ שיפעל אויף אַ תהום,
„אָהן ליכט, אָהן רודער...

„כ'האָב טויזענד וועגען אויספּרובירט
„און ניט געטראָפען,
„כ'האָב טויזענד טרוימען אויסגעטרוימט
„אין פאַלשען האָפען...

„דאָך קום, מיר וועלען וואַנקענדיג,
„צוזאַמען וואַנדערן,
„און איינעס'ם האַנד וועט האַלטען פעסט
„די האַנד פון אַנדערן..."

ער האָט די פינגער קאַלט פון מיר
צוריקגעצויגען:
„מיר זיינען ביידע בלינד... וואָס וועט
„חברותא טויגען ?..."

ער האָט מיך איינזאַם שטעהן געלאָזט...
און אין מיין זינען
האָט דומפּ געהילכט: „דו מוזט דיין וועג
„אַ ל י י ן געפינען..."

.1912

א זיעג?

„און ווייסט איהר ווי כ׳האָב זיי בעצוואונגען?

„איך בין ניט מיט קיוועך און פאַנצער געקומען,
„מיט בליץ אין די בליקען און שטורעם אין שפּראַך,
„אַ קרוין און אַ פירסטליכען טהראָן צו פערלאַנגען,
„אין נאָמען פון מוטה און מיט פרעכהייט פון מאַכט...

„איך בין ניט קיין גבור מיט הערש־לוסט געווען...

„איך האָב ווי אַ זאַנג אין אַ רוישענדען ווייצפעלד,
„אין איינעם מיט צאָהללאָזע זאַנגען געוויגט זיך;
„איך בין ווי אַ זאַמד אין סאַהאַראַ געוועזען,
„וואָס ווערט אין אַ זאַמד־זייל אַמאָל צו דער ערד,
„און אַמאָל צו דעם הימעל געטריבען,
„און קיינער קען איהם ניט און ער זיך אַליין ניט
„פון גרויסען געדראַנג אונטערשיידען...

„האָב איך אויף מיין ווינציגקייט דאַמאָלס געקלאָגט?—

„כ׳האָב געזאָגט: וואו אַ זונען־סיסטעם איז אַ פונק,
„וואו אַ מילכ־וועג פון שטערען ניט מעהר ווי אַ שטראַהל,

„און אַ וועלטען־בעשאַפונג — אַ בליה פון אַ קוויט —
„ווער איז גרויס און ווער קליין ? ווער איז פיעל און ווער ווענינ ?

„דאָך האָב איך אַ קנויל פון חלומות געשפונען,
„און רוים פאַר מיין שפּינדעל און וועבשטוהל בעדאַרפט...
„איך האָב מיינע פעדעם ניט שטרעקען געקענט,
„וואו עמיצער זאָל ניט מיין זיידוועבק צורייסען...
„דערצו, האָט מען מיר אַ לעגענדע פאַרטרויט,
„אַז ערגעץ אַ צייט און אַן אָרט איז פאַראַן,
„וואו עס קוועלט אַ געזאַנג ווי אַ בת־קול אַרויס,
„און איך האָב געגאַהרט און געלעכצט, יענע ריטהמען
„צו פאַנגען, און זיי אין מיין טרוים־טוך צו וועבען...

„דאַן בין איך אַוועק אין דער ווייט, אין דעם רוים...
„דאָרט האָב איך אַן איינזאַמען ליידיגען מדבר
„פאַר ז י ך אָהן אַן איינציגען שותף געהאַט,
„און דאָרטען געפונען דאָס וואונדער פון וואונדערס:—
„ס'האָט געקלונגען... פון וואַנען ? פון וועמען ? —
„האָט דער ווינד עס צו מיר בין השמשות געבראַכט,
„געוויקעלט אין זיינע בע'בשמים'טע פליגלען ?
„צי האָט עס בעגינען אַרונטערגעגליהט,
„פון מזרח'ס ערוואַכענדען פלאַמען־געזיכט ?
„צי האָט עס דער שטערען פון אבענד געטרעלט,
„ווען איך האָב זיין קיהלענדען שימער בעגריסט ?
„צי אפשר דער דונקעל־געטהורעמטער באַרג־שפּיץ,
„וואָס האָט ביז'ן הימעל דערנעהנטערט די ערד ?...

„כ'האָב געהאָרכט און געהאָרכט און איך האָב ניט געוואוסט...

„נאָר איין מאָל, אין איינזאַמקייט'ס איינזאַמסטער שטונד,
„ווען מיין אויג האָט ניט ערד און ניט הימעל געזעהן,
„נאָר פאַרטונקט זיך אין זיך און אַרונטערגענידערט
„אין אונטער־אוקינוס פון וויסען און זיין —
„האָט דער אָפּגרונד דעם סוד מיר אַנטפּלעקט : —
„ס'איז מיין אייגענע שטימע געוועזען...

„אַצונד האָט מיין קול אין דער וויסטע אַרוים,
„און אַרויף צו די לויטערע הימלען, געיאויכצט,
„און געטראַכט האָב איך נאָר אָן מיין נייער געבורט —
„אָן מיין אייגענער גרויסער דערלייזונג...

„איז מיין שטים אַזוי הילכיג געוועזען ? —
„זיי האָבען צו מיר אין דער מדבר געוואַנדערט,
„נאָך איין קאַראַוואַן איז אַ צווייטער געקומען...
„זיי האָבען אַ פירסטליכען מאַנטעל געבראַכט,
„און איבער מיין נאַקעטען שולטער געוואָרפען ;
„זיי האָבען מיט אוילען מיין שטערען בעזאַלבט,
„און אין האַנד מיר אַ צעפּטער געדריקט,
„און געבעטען : „אַ פירסט זאָלסטו זיין צווישען אונז"...

„דאַן האָב איך מיין נזיר־גן־עדן פאַרלאָזען,
„און האָב אין מיין האַרצען אַ תפלה געשושקעט :
„מיין אייגענע שטים ניט פאַרלאָז מיך...

„און איך בין צוריק אין געזעמעל געוועזען,
„און גערעדט מיט דעם נייעם געפונענעם קול...
„און דערנאָך... פלעג איך וואַרטען און האָרכען, און האַרען
„צו הערען דעם אָפּרוף פון איטליכען ווינקעל...

„דאָך האַרענדיג, האָרכענדיג האָב איך פאַרשוועכט
„און פאַרשוואַכט דאָס געוואונענע וואונדער...
„כ׳האָב געפרעגט : איז נאָך עמיצער דאָ,
„ביי וועלכען איך האָב ניט אַן עכאָ געוועקט ? —
„און פרעגענדיג האָב איך אָן ע כ אָ געטראַכט...

„און די שטים ?...

„ז׳האָט געצאַנקט און געוואַנקט און געשטאַמעלט,
און דאַן —
„פאַרשוויגען געוואָרען...

— — — — — — — — — — — — — — —

„און איך בין מיט צעפּטער און קרוין —
„אַ שמשון אָהן לאָקען געבליבען...”

.1912

א תפלה

אָ גרויסער גאָט, דאָס לעבען איז
אַ וויסטער ים פון טהרערען,
מיר ווייסען ניט פון וועלכען תהום,
ניט וואו, געפיהרט מיר ווערען...
מיר שיפען זיך דורך נאַכט און נויטה —
זיי אונזער שטערען...

דער מענש איז גראָז, זיין הארץ איז שפריי,
געווירבעלט פון פארלאַנגען;
אַ פאַלשער טריט און שוין איז ער
צום גיהנום׳ס שוועל פארגאַנגען —
בעוואַך זיין שוואַכע שטונד און לאָז
די נעץ ניט פאַנגען...

די וועלטען שווינדען ווי דער טהוי,
און דורות גלייך ווי שטויבען,
מיר וואַנדערען אויף קברים אום,
און ס׳גלאָצט דער טויט פון אויבען —
אָ גאָט, צוריים דאָס חשך־טוך,
שענק ליכט און גלויבען...

ווייז אין דעם טויט דאָס לעבען אונז,
אין פוילען — דאָס געבערען,
אין קורצען איצט — די אייביגקייט,
אין שאָלעכץ־בייט — דעם קערן,
און אין דער בלינדער וויסטעניי,
דיין טריט לאָז הערען...

.1911

א זעהונג

איך האָב איהם ערגעץ וואו געזעהן —
איך ווייס ניט וואו און ווייס ניט ווען.

און תמיד ווען מיין הארץ איז קראַנק,
שווימט ער אַרויס מיר אין געדאַנק.

זיין אויג איז מילד, זיין בליק איז העל —
ער לעזט דעם וועהטאָג פון מיין זעעל.

זיין וואָרט פאַלט ווייך ווי מאָרגענטהוי,
איך שלינג עס איין און גלויב און טרוי.

זיין ווילען איז ווי פעלזען פעסט,
זיין האַרץ איז ווי אַ וואַר'מער נעסט.

ער גלעט מיך או ער זאָגט : „דו ביזט
„אַ לאם וואָס בלאָנדזשעט אין דער וויסט...

„דער וועג איז שווער און דו ביזט מיעד,
„דאָך איך בין שטאַרק און נעהם דיך מיט..."

ער פיהרט מיך און איך פרעג ניט וואו,
דען וואו ער געהט, געהט מיט די רוה...

און כ'פּאָלג איהם וואָס און ווי ער הייסט,
דען וואָס ער זאָגט איז ליכט און טרייסט...

— — — — — — — — — — — — — —

איך האָב איהם ערגעץ וואו געזעהן —
איך וויים ניט וואו און וויים ניט ווען...

.1912

צווי־אייניגקייט

ס'האָט איינער חלומות געשפּונען,
און איינער — פּאַר נאַריש געפונען.
איך האָב אין זיי ביידען,
מיין אייגענע שטים געהערט ריידען...

ס'האָט איינער געהאָפּט און געפרעהט זיך,
און איינער — צו־ווײנט שטילערהייד זיך.
כ'האָב אין הארצען געלעזען: —
איך בין אין זיי ביידען געוועזען...

ס'האָט איינער געשאַפען אַ גאָט זיך,
און איינער — צוגאָסען אין שפּאָט זיך.
איך בין ווי דורך וואונדער,
געוועזען אין יעדען בעזונדער...

ס'האָט איינער מיט ליעבע געקוויקט זיך,
און איינער — פון שנאה געשטיקט זיך.
געלעגען בעהאַלטען
בין א י ך אין די ביידע געשטאַלטען...

.1912

לעבען...

א וואונק
פון דער אייביגקייט'ס אויגען...
אַ פונק
צו דעם פייער געצויגען...
אַ שפּריץ
וועלכער לעכצט נאָך דעם ברונען...
אַ בליץ
פון פאַרגעהענדע זונען...

דער ענטפער

כ'האָב אין אַ שפּאַלט פון טויטע פעלזען,
גען אַ דאַרען יתום־קוסט:
„ווי קאַלט איז דאָ, ווי פּוסט איז דאָ!
„פאַרוואָרפענער, וואָס טהוסטו דאָ?...״
זיין ענטפער האָט פאַרקלעמט מיין ברוסט: —
כ'וויל ל ע ב ע ן...״

כ'האָב אויף דער הייסער הוילער וויסטע,
געזעהן אַ גראָע קלאַפּער־שלאַנג: —
„פאַרשאָלטענע, וואָס קריכסטו דאָ?
„וואָס נוצסטו און פאַרריכסטו דאָ?״
איהר ענטפער ליגט מיר אין געדאַנק: —
כ'וויל ל ע ב ע ן...״

איך האָב אין מיטען פון אַ זאַמד־וועג
אַ קליין מוראַזשקע־נעסט געזעהן:
„אָ, שוצלאָזע, וואָס בויסטו דאָ,
„אויף וועלכען צופאַל טרויסטו דאָ?״
דער ענטפער איז אַ שלוכץ געוועזן: —
כ'וויל ל ע ב ע ן...״

.1912

אין דער נידער

די פים פאַרוואונדעט פון דעם דערנער־וועג,
צום הויכען באַרג אַרויפגעקלעטערט האָב איך...
כ'האָב מיינע אויערען פאַרזיגעלט פעסט
פאַר דעם געטומעל פון די טהאָלען אונטען...
און אויף דעם שפּיץ, אַ וואו דער אָדלער שפּרייט
אין בלאָען עטהער, פריי די שטאַרקע פליגלען —
געזוכט איהם האָב איך, איהם וואָס האָט פון ווייט
געשימערט ווי דער העלער צפון־שטערען,
און מיט זיין שטראַהל מיין וועג געצייכענט,
און קראַפט און גלויבען מיר אַריינגעטריפט...

דאָ — האָט מיין האַרץ צו מיר געזאָגט —
וועהט ריין אַראָפּ דעם הימעל'ס אָטהעם,
און ציכטיג גלאַנצט דער אונבעפלעקטער שנעע...
דאָ, אונטער פראָסט און אייז פאַרהוילען,
שלאָגט יענע סודות־פולע קוואַל,
פון וועלכער ער טרינקט מאַכט און רוהיגקייט..

נאָך פעסטער האָב איך ד'אויערען פאַרדריקט,
און קעהרענדיג די אויגען צו דעם שטומען
לאַזורנעם אָפּגרונד איבער מיר,
געשוואַרען האָב איך נאָך אַמאָל, צו מעקען
דאָס טהאָל־געמורמעל פון מיין זינן...
פון ד אָ ר ט ע ן, פון יענעם אָפּגרונד איבער מיר,
געזאָלט האָט באַלד די שריפט אַרונטערגליהען,
וואָס כ'האָב ביז איצט אין יעדען וואָרט זיינעם
געזעהן זיך שפּיגלענדיג...

גערופען האָב איך : „לעהרער,
„איך בין צו דיר אַנטלאָפען פון'ם טהאָל...
„און רייניג דו מיין אויער, איך זאָל הערען
„ווי דו, די שטימע פון דעם הויכען גאָט..."

און מיר אַנטקעגען איז אַ גרייז געקומען...
ער האָט מיך שטום געפיהרט צום ראַנד
פון יענעם פעלז, אַ וואו איך בין געשטאַנען,
ער האָט אָהן ווערטער אויסגעשטרעקט די האַנד,
אַראָפּ צום טומעלדיגען טהאָל...
און דאַן, האָט ע ר, דער נזיר פון די באַרג־שפּיצען,
געזאָגט צו מיר : —

„איך שאַרף דאָס אויער יעדען טאָג,
„און האָרך צום עכאָ פון דעם לעבען א ו נ ט ע ן..."

„און פון דעם תהום אין דר'הויך ?" —

„דער תהום איז פּוסט"... —
געוועזען איז זיין ענטפער קאַלט און רוהיג —
„דאָרט אין דער נ י ד ע ר, קלאַפּט דאָס האַרץ
„פון יענעם גאָט, וואָס ד ו ווילסט ז ע ה ן . . ."

.1913

דער אבן־טוב

אין בערג פון קויט, אין טיעפע זומפען אָהן אַן ענד,
געזוכט אַ דימענט האָט ער און זיין קראַפט פאַרשווענדט;
געבויגען זיך פון שווערען זוכען האָט זיין קאַרק,
און ער האָט אַלץ געזיפט, געזיפט דעם גרויסען באַרג,
און זיינע פינגער שוואַרץ געמאַכט אין זומפען־לעהם...
און ווען געוואונקען איהם שוין האָט דעם קבר׳ס הים,
דאַן האָט ער זיך צום ערשטען מאָל מיט פיין דערוואוסט,
אַז יענער אבן־טוב וואָס איהם האָט זיך געגלוסט,
געלעגען איז די גאַנצע צייט — ביי איהם אין ברוסט...

.1913

דאָס שענסטע ליעד

פערפלאָסען זיינען יאָהרען פיעל, פון יענער צייט,
ווען איך האָב מיינע ערשטע טרוימען, אײנגערוימט
אין דיין געטרייען אויער, און מיט ליעבע ד ו
האָסט מיינע שוואַכע שפּראָצונגען, מיר פון דער ברוסט
אַרויסגעקוסט, און גריסענדיג די פריהע קווייט,
פון מיין ערוואַכענדער און ציטערענדער זעעל,
ערמוטהיגט האָסטו זי און איבער איהר געוואַכט...

און יענע הייליג־זיסע שטונד — געדענקסטו זי ?...
געלעגען זיינען מיר אין שמעקעדיגען גראָז,
בעשאָטענט פון אַ ברייט־פאַרצווייגטען בוים, געלעהנט
איין קאָפּ צום צווייטען, אײנגעשלאָסען רונד אַרום,
פון הויכע זאַנגען־ווענד, אין אבענד'ס לעצטען הויך
זיך קוים בעוועגענדיג... די דעמערונג איז שטיל
געפאַלען אויפ'ן לאַנד, און מיך און דיך געלאָזט,
פאַרטרינקען זעעל אין זעעל, פאַרשטריקען גייסט
מיט גייסט...
טיעף האָסטו דאַמאָלס מיר אין אויג אַריינגעקוקט,

און טיעף אַריינגעבליקט אין מיין פאַרבאָרג׳נעם נעסט,
וואו יונגע זעהנגען אָהן פליגלען, האָבען זיך
געטוליעט, וואַרטענדיג אויף דער געבורט פון וואָרט...

אויף **איין** מאָמענט, פאַרשוואונדען איז דער
זונענשטראַהל,
וואָס האָט צו מיר געשמייכעלט שטענדיג פון דיין בליק,
און טרויריג — צערטלענדיג און וואַרנענדיג צוגלייך,
געזאָגט מיר האָסטו מיט אַ נביא׳ס פעסטער שטים: —
„דאָס שענסטע ליעד זיינס מוז—אַליין דער דיכטער זיין..."

אין יוגענד׳ס פרישער בייט, געשלאָגען וואָרצלען האָט
דיין וואָרט־זאָמען, און איינגעשטעמפעלט אויף מיין זינן
געבליבען איז די טיעפע וואַרנונג פון דיין מויל...
און עדות זאָגען זאָלען יענע שוואַרצע טעג,
ווען, טריף־ווייז בלוטענדיג, דעם קבר׳ס פינסטערנים,
בעגריסט וואָלט איך ווי זיסען שיין, ווי הימעל׳ס גנאָד —
און עדות זאָגען זאָלען יענע שווערע נעכט,
וואָס האָבען ווי אַ גיהנום־אייביגקייט
פון טויטען אָהן אַ שיעור, געצויגען זיך פאַר מיר —
ווי כ׳האָב געטרוימט, ווי כ׳האָב געלעכצט נאָך יענעם
ליעד...

דאָך גאָט!... ווי האָבען גייסטער, בייזע גרויזאַמע,
געצויגען און געפליקט מיין לעבען הין און הער,
און גראָער טאָג פאַר טאָג, און מיאוס׳ער געמאַכט,
ביז אויפגעקנוילט, און קרימענדיג פון עקעל זיך,
געלעגען הילפלאָז איז מיין גייסט, און צוגעהערט,

ווי שדים־שפּאָט, דיין שטימע ווידערהאָלענדיג : —
„דאָס שענסטע ליעד זיינס מוז—אַליין דער דיכטער זיין...״

און ווען איך האָב בעגעגענט דיך, נאָך יאָהרען פיעל,
אַנטלאָפען בין איך, ווי אַ זינדיגער אַנטלויפט,
דען דיינע אויגען האָבען שטומערהייד געמאָהנט
דאָס ליעד... און א י ך ? וואָס האָב איך געבען דיר
געקאָנט...

.1913

געטרוימט און געטראַכט

דעם פאָלק'ס אָפּגאָט

(פראַגמענט)

א גרויסער מדבר־רוים. פוןביידע זייטען רייהען און רייהען פון געצעלטען. אין מיטען א גרויסער המון פון מענער און פרויען לוסטיג ליארמענדיג און זיך בעוועגענדיג. אין סאמע צענטער איז אויפגעשטעלט דאס גאלדען קאלב. נעבען דעם קאלב שטעהט אהרן אנגעטהאן אין פריסטער־קליידער. ער איז בלייך און פארטראכט און קוקט פון צייט צו צייט צו דעם בארג סיני וואס זעהט זיך אין הינטערגרונד. פון דעם המון געהען אלע ווייזלע ארוים פרויען און מענער און בוקען זיך צום גאלדענעם קאלב.

א ה ר ן :

(שטרעקט אויס זיין האַלז פלוצלינג אין דער ריכטונג פון באַרג, שוידערט צוזאַמען און קרעכצט אַרוים :)

משה...

(דער המון ווערט שטיל. אלע קוקען געשפאנט צום בארג אויף ווען עס בעווייזט זיך משה, טראגענדיג די לוחות,

און ארונטערשטייגענדיג צום טהאל. אלע ווארטען ביז ער דערנעהנטערט זיך. דאן טהיילען זיי זיך פאנאנדער און מאכען פאר איהם א וועג דורכצוגעהן).

מ ש ה :

גאָט׳ס פּריסטער, וואָס בעדייט דער גאָלד׳נער געין ? —

א ה ר ן :

(מיט געבויגטען קאָפּ)

דאָס פאָלק, פון אונגעדולד געריצט,
געפּייניגט פון אַ שוואַרצער אַנגסט,
האָט ניט געוואָלט מעהר וואַרטען אויף דיין קומען,
און האָט פון מיר אַ גאָט פאַרלאַנגט...

ש ט י מ ע ן :

אַ גאָט וואָס זאָל אונז פיהרען אין דער וויסטעניי...

מ ש ה :

אַ גאָט געשאַפען אויף ב ע ש ט ע ל ו נ ג . . .

א ה ר ן :

זיי האָבען פון דעם ערשטען מאָרגענשפּראָץ
ביז שפּעט ביי נאַכט דעם באַרג בעלעגערט...
שוין פערציג מאָל האָט אויף דעם סיני׳ס שפּיץ,
די מאָרגענרויטקייט זיך צושפּיעלט,

און פערציג מאָל האָט הינטער יענעם פעלז,
די גרויסע זונן אראָפּגענידערט,
זינט דו ביזט פונ׳ם אויג פאַרשוואונדען...
אין אַלע הערצער האָט דער צווייפעל
גענאָגט מיט שאַרפע שלאַנגען־ביסען,
און אין די נעכט פלעגט דורך דעם מדבר קלאָגען,
אַ יאָמער פון די טויזענדער געצעלטען :
„דער נביא וועט זיך מעהר ניט ווייזען"...

ש ט י מ ע ן :

„און אייביג וועלען מיר אין מדבר וואַנדערן..."

מ ש ה :

(צו אהרן)

און ד ו ? . . .

א ה ר ן :

איך האָב אַרום, געזעהן מיריאַדען
פון גליהענדע געזיכטער, שמאַכטענדיג נאָך גאָט,
און האָב געהאָרכט דעם דראַנג פון ששים רבוא...

מ ש ה :

און וואַרטען לענגער האָסטו ניט געקענט...

ש ט י מ ע ן :

מיר האָבען לענגער וואַרטען ניט געקענט...

מ ש ה :

אָהן וואַרטען און אָהן פּיין,
האָסט דו פאַר זיי אין א י י ן מאָמענט,
אַ גאָט אַרויסברינגען געוועלט ?...

א ה ר ן :

דער וואונש איז אַזוי שטאַרק געווען אין פאָלק,
אַז אָ ה ן מיר איז ער שוין געווען ערפילט...
כ'האָב בלויז אַ וואָרט, האַלב ווילענדיג,
געלאָזען פון די ליפען פאַלען,
און שנעל פון העלזער, אויערען און ארעמס,
גערעגענט האָבען צירונגען און שמוק...
דער קאַרגסטער האָט געוועלט דער ערשטער זיין,
זיין גאַנץ פאַרמעגען מיר אַוועקצושענקען...
דער אָרעמסטער האָט זיין גע'ירש'ט רינגעל,
אַראָפּגעריסען פון זיין פינגער
און מיר געוואָרפען צו די פיס,
און אַלע שטימען האָבען זיך צונויפגעגאָסען,
אין איין געוואַלדיגען קאסקאד פון קולות :
בעשאַף פאַר אונז אַ גאָט...

מ ש ה :

און דו ? . . .

א ה ר ן :

איך בין געשטאַנען ביי דער פלאַם,
און האָב געזעהן דאָס גאָלד צושמעלצען...

דאָס שפּריצען פון דעם קאָכיגען מעטאַל,
דאָס קנאַקען פונ׳ם פייער און די טומלעריי
פון מאַסען, שכור מיט דער לוסט פון גלויבען,
געהאַלטען האָבען מיך אין כשוף־צוואַנג...
און דאַן בין איך מיט שרעק צוריקגעשפּרונגען:
אַרויסגעטויכט האָט פון דער געלער שמעלצונג,
אַ גרויסע אָפּגערונדעטע געשטאַלט —
אַ גאָלדען קאַלב — און אַלע, א י ך מיט זיי,
געפאַלען זיינען אויף די קניע פאַר איהם,
און זיך געבויגען פאַר אַ ג אָ ט,
געשאַפען פונ׳ם פ אָ ל ק אַ ל י י ן...

מ ש ה :

...אין אַ מינוט ווען זייער ש ר ע ק,
האָט זייער ג ע ל ד ־ ל ו ס ט איבערשטיגען...

א ה ר ן :

...ווען מעהר נאָך ווי דאָס הייסע גאָלד,
געוועזען זיינען אַלע הערצער דורכגעגליהט...

מ ש ה :

דאָס גאָלד ווערט קאַלט, די הערצער — אויך...

א ה ר ן :

דאָך ווען דער גאָט איז איינמאָל שוין געשאַפען?...

מ ש ה :

אַ גאָט אין א י י ן מאָמענט געבאָרען,
שטאַרבט אין דעם צווייטען אָפּ...
און ווען די הרף־עין־פלאַם,
וואָס פלאַקערט אויף אין א י י ן ברוסט,
אין ט ו י ז ע נ ד אָדער אין מיליאָנען ברוסטען,
זאָל יעדעם מאָל איהר גאָט בעשאַפען —
וואָלט ווי דער מדבר־זאַמד געווען די צאָהל
פון געצען און פון אָפּגעטער...

א ה ר ן :

האָב איך אַ קראַטער'ס שטראָם געזאָלט
בעפעהלען ער זאָל ווארטען ?...

מ ש ה :

מיין אונגליקליכער ברודער ! ..
כ'האָב יאָהרען לאַנג געקוקט צום בלאָען הימעל,
געוואַנדערט אויף די וויסטע פעלזען,
אַריינגעקוקט אין טיעפע שלוכטען,
געצעהלט די שטערען יעדע נאַכט,
און בלוט פלעגט פון מיין האַרצען רינען
ווען איך פלעג פרעגען — פרעגען נאָכאַנאַנד :
„מיין גאָט, וואו ביזטו ?...
„מיין גאָט, איך וויל דיך זעהן !..."
און ווען ס'האָט קיינער נ י ט בעוויזען זיך,
האָב איך מיין שמערץ פאַרשלונגען,
און האָב געבלוטעט און ג ע ו ו אַ ר ט . . .

און האָט זיך מיר אַמאָל אַ נעבעל־זעהונג
געוויזען, מיינע צווייפלען צו פאַרטרייבען,
און מיינע ארעמס האָבען זיך געשטרעקט
זי צו מיין ברוסט צו דריקען,
און גריסען זי אַלס מיין בעפרייאונג,
און רופען זי „מיין גאָט", „מיין הילף" —
האָב איך מיט לעצטע כחות זיך געקרעמפּפט,
און האָב ג ע ו ו אַ ר ט . . . געוואַרט ביז זי
איז ווידער פון מיין אויג פאַרשוואונדען..
און כ'האָב געוואוסט אַז זי איז בלויז
אַ חלום־בילד געווען,
אַ טרייסט פון אויגענבליק... און כ'האָב ג ע ו ו אַ ר ט...

א ה ר ן :

(דעמיטהיג)

דאָס פאָלק איז אָבער ניט געבענשט,
מיט דעם פראָפעט'ס מתנה פון געדולד...

מ ש ה :

און ס'פאָלק קען ז י ך אַ ל י י ן ק י י ן ג אָ ט נ י ט
ג ע ב ע ן . . .

— — — — — — — — — — — — — — —

1912

פעניקס

דער לעצטער ראַקעט איז אין אַויר פאַרגאַנגען,
און שפּאָטיש און קאַלט איז דער הימעל געהאַנגען,
און האָט אַייך צו מאָל ניט אַ שטערען פאַרגונען,
צום זכר פון אַייערע פלאַמענדע זונען,
וואָס איהר האָט מיט פלוצלינגע וועהען געבאָרען,
און האָט אין אַ פלוצלינגען יאוש פאַרלאָרען...

ס'האָט געשאַלט און פאַרקלונגען דער צו־פריהער רעש,
ס'האָט געגליהט און פאַרגליהט און געבליבען איז אַש —
אַ הויפען אַ ווייסער, אַ קאַלטער, אַ שטומער,
דער אָפּשיין פון אַייער פאַרגליווערטען קומער,
דער שפּיגעל פון אַייער פאַרצווייפלונג און טרויער...

און איצט שטעלט אין רייה זיך, איהר קעמפּפער און בויער,
און קיינער פון אַייך זאָל ניט ווייגען אַ טהרער,
און זאָל אונזער ה י י ל י ג ע אַ ש ניט פאַרפלעקען...
דען איצט וועט פאַר אַייך זיך אַ וואונדער אַנטפּלעקען,
— און קיינער פון אַייך זאָל פאַרצווייפלען ניט מעהר : —

אָהן רעש, און אָהן שפּריצענדע פונקען און פייער,
אַרויס פון דער אַש וועט אַ רוהיגער, פרייער,
בעלעבטער, בעלעבענדער, קרעפטיגער גייסט,
וואָס האָט ניט דעם צוואַנג פון קיין קייטען געפיהלט,
און האָט ניט אין קנעכטשאַפט זיין כח פאַרשפּיעלט,
און ב ו י ט וואו ער געהט, און פ ל אַ נ צ ט וואו
ער שפּרייזט...

.1910

דער לעצטער

אָ, שוואַרצער תהום וואוהין עס ציהט מיין וועג,
ניט וואַנקען וועלען מיינע לעצטע טריט,
ניט בויגען זיך פאַרצווייפעלט וועט מיין קאָפּ,
ניט טרייסלען וועלען מיינע הענד,
ניט פאַלען וועט אויף מיין געמיטה
אַ שאָטען פון דיין תוהו־נאַכט —
ווען איך וועל צו דיין ראַנד זיך נעהנען...

מיין ליעד וועט שפּריצען ליכט־שטראַהלען,
מיין ליפּ וועט טריפען האָפענונג,
און שפּינען וועל איך פּרעכטיגע
חלומות פון מיין אייביגקייט —
ביי דיינע ברעגען שטעהענדיג,
אַ רגע איידער אין דיין שלונד
דו וועסט פאַרשלינגען מיך...

מיין־פּוס וועט הענגען איבער דיר,
און איך וועל פון פאַרניכטונג לאַכען...
דער גרויסער הימעל איבער מיר,

וועט ליכטיג אויסגעשטערנט זיין,
און פינקלען וועלען דאָרט,
פון דורות הונדערטער די אויגען,
אַרונטערקוקענדיג אויף מ י ר —
דעם יורש זייערען,
דעם לעצט־געבליבענעם...
און פאַלען וועט פון יעדען אויג
צו מיר אַריין, אַ פונק,
אַ הייסער און אַ ברענענדער...
פון טויזענדער מערטירער־הערצער,
אַ גלגול ווערען וועט מיין האַרץ,
אוןריידען וועלען מיט מיין צונג,
מיליאָנען גלוטיג־גלויבענדע...
און איך וועל אַלע דורות,
און אַלע צייטען זיין...
דער עבר וועט פולסירען אין מיין בלוט,
און אין מיין ברוסט די צוקונפט וועט,
אין מעכטיגע פאַנטאַנען שלאָגען...

אָ, תהום, וואוהין עס ציהט מיין וואַנדער־וועג!
ניט א י י ן מינוט מיך וועט דיין שרעק פאַרשלאַפען...
מיט פרייען ווילען וועל איך ניט
קיין איינציגען מאָמענט פאַראויס דיר שענקען...
און מעגסטו זיך פאַר מיינע אויגען שפרייטען —
כ'פאַרלייקען דיך און שווער: דו ביסט נ י ט אָ...

אָ, אונטערגאַנג, וואָס וואַרט אויף מיר!...
כ'וועל אויף דיין שוועל זיך ריעזיג אויפשטעלען,

און זינגען מיין געזאַנג פון לעבען...
און שווימענדיג אין גסיסה־נעבעל,
וועט זעהן מיין האַלב־פאַרלאָש'נער בליק,
ניט ד י ך — נאָר מיינע צוקונפט וועלטען,
נאָר מיינע גרויסע טרוימען,
מיט פרייד־געשריי, מיט זיעג־מוזיק,
מיר קומענדיג אַנטקעגען...
און אויף די ליפען מיינע, שטאַרבענדיג,
דאָס לעצטע וואָרט וועט זיין: —
„איך בין די א י י ב י ג ק י י ט,
„און וויים ניט פון קיין טויט..."
און אַלע דורות וואָס איך טראָג אין זיך,
דורך מיינע ליפען וועלען זאָגען:
„מיר וויסען ניט פון טויט..."

.1913

זיין גורל

ער איז געווען אַ קינד פון זונן,
פאַר ליכט געשאַפען ;
ער איז געווען צוגלייך דער זוהן,
פון דורות שקלאַפען...

ער האָט געלאַכט... זיי האָבען ניט
זיין פרייד פאַרגונען :
זיי האָבען שוואַרצע נעכט געבריהט,
און ער — בלויז זונען...

זיי האָבען פון דער תפיסה איהם
געשיקט אַ קללה...
איצט לאַכט זיין ליעד ניט מעהר — זיין שטים
איז אַ יללה...

.1911

הונגער

(אַ טרוים)

כ'האָב אַ פינסטערע מחנה פון מענשען אָהן צאָהל,
זיך ציהען און ציהען געזעהן אין אַ טהאָל,
פון אַלערליי פעלקער, פון נאָרד און פון זיד...
און אַלע געזיכטער געווען זיינען מיד,
און קראַנק האָבען אַלעמענ'ס אויגען געברענט...
די בגדים צוקאָדערט, קוים האָבען געקענט
פאַרדעקען די ריפּען, פאַרטריקענט און געל...
און איבער דער לאַנגער מאַרשירענדער וועל,
אַזוי ווי אַ מורא'דיג־מעכטיגער ווינד,
געברויזט האָט אַ כאַאָס פון קולות אָהן שיעור...
מיט קרעכצען געמישט האָט זיך בילען פון הינד,
און שיפען פון שלענג — מיט דעם ברום פון אַ טהיער...

און האַסטיג פאָראויס, מיט אַ שווערד, האָט געשפּאַנט
פון ביינער צוזאַמענגעשטעלט אַ גיגאַנט...
משונה'דיג האָבען די קנאָכענס געקנאַלט,

און איך האָב דערקענט אין דער דאַרער געשטאַלט
דעם הונגער...

און שצירענדיג צייהנער גערעדט
האָט צום וויסטען געזעמעל אַרום, דער סקעלעט :—

„מיין שפּרוך איז אַ פלוך, און אַ טויט־קלייד מיין פאָהן,
„מיין מחנה — אַ הויפען פון ריפּען,
„איך זאַמעל אַרמייען פון יעדער נאַציאָן,
„און קום די צושיידטע פאַרקניפּען...״

און דאַן האָט געגעבען דער ריעז א סיגנאַל,
און ס'האָט זיך פאַרשלידערט אַ טאַנץ איבעראַל —
דער טאַנץ פונ'ם הונגער, דער טאַנץ פון דער נויטה,
דער ה אַ ס וואָס פאַראייניגט, די אחדות פון טויט...

.1913

דאס ליעד און דער טויט

געוואָרט האָט דאָס ליעד און דער טויט האָט געיאָגט.
דאָס ליעד האָט מיט ביטערע שלוכצען געזאָגט : —

„כ'האָב יאָהרען אָהן מספּר געוואָרט אויף זיין שטים,
„און כ'וועל נ י ט־ג ע ז ו נ ג ע ן פאַרבלייבען אָהן איהם...”

דער טויט האָט געלאַכט און געשצירעט די צייהן : —
„ג ע ז ו נ ג ע נ ע האָב איך געזעהן שוין פאַרגעהן...”

דאָס ליעד האָט געוויינט : „כ'בין די קרוין און די פּראַכט
„פון אַלצדינג וואָס ער האָט געטרוימט און געטראַכט..”

דער טויט האָט געענטפערט: „דאָס שענסטע נעהם
א י ך...”
און ד'אויגען געשלאָסען דעם דיכטער אויף גיך...

.1912

אַ קעניג אויף אַ טאָג

דאָס פאָלק אָהן טאָלק האָט אַ קעניג געזוכט,
אוּן א י ה ם האָט דער צופאַל געבראַכט...
מיר האָבען צוזאַמען מיט זיי איהם געקרוינט,
אוּן חוזק בשתיקה געמאַכט...

זיי האָבען זיין פערד פאַר׳ן צוימעל געפיהרט,
אוּן קנעכטיש געקניהט פאַר זיין מאַכט,
אוּן מ י ר, אין די אויגען איהם האָבען געלויבט,
אוּן טיעף אינ׳ם הארצען פאַראַכט...

דען איהם איז צו הערשען געוועזען בעשערט,
ניט מעהר ווי אַ טאָג און אַ נאַכט,
אוּן מיר האָבען אַלע געוואוסט פון׳ם סוד,
אוּן האָבען דעריבער געלאַכט . . .

.1912

האַס

דער אשמדאי האָט פֿון זיין אויג אַרויסגעבליצט,
און וויטריאָל־רייד האָבען פֿון זיין צונג געשפּריצט : —

„איך זאָל ניט האַסען מעהר ?... דאָך ווער האָט מיר געשענקט
„דעם סם, וואָס מ י ך האַלט אויף, און אַייער שוואַכקייט קרענקט ?...

„קוים האָט איהר אין מיין ברוסט אַ שעהנע קנאָספּ דערבליקט,
„מיט שאַרפע טיגער־נעגעל האָט איהר זי צופליקט...

„און בלאַט פֿאַר בלאַט האָט איהר אַ בלומען־וועלט צושטערט,
„און פֿוילענדיג געלאָזט די וואָרצלען אין דער ערד...

„און מיינע טרוימען־קינדער האָט איהר אויסגעשלאַכט
„פֿאַר מיינע אויגען, און — איהר האָט דערביי געלאַכט...

„דאַן האָט איהר מ י ך, דעם אונפּרוכטבאַרען, בלינד געמאַכט
„פֿאַר ליכט און האָפֿענונג, ביז אין פֿאַרצווייפֿלונגס שאַכט,

„אָהן פויגעל־שטים, אָהן הימעל'ס גרוס, אָהן זונען־
שטראַהל,
„געקנוילט זיך האָב איך, און מיט וואוטה געהערט,
דעם פאַל

„פון מיינע פּאַלאַצען און פון מיין הייליגטהום,
„אין טויזענד וויסטע שטיקער קראַכענדיג אַרום...

„און כ'האָב געפלוכט, ווייל פלוכען בלויז האָב איך
געקענט,
„ווי ס'פלוכט דעם תהום דער אונטערגעהענדער אָקרענט...

„און דאַן האָב איך געטאַפּט אין דעם רואינען־שטויב,
„געזוכט אַ רעשט צו ראַטעווען פון אַייער רויב,

„ביז פון דער חורבה האָב איך עס אַרויסגעקראַצט...
„און עפּעס האָט ערוואַכט, און עפּעס האָט געפּלאַצט...

„און כ'האָב ניט מעהר געמאָהנט, און כ'האָב ניט מעהר
געפלוכט,
„און כ'האָב ניט מעהר געשפּיאָנט, און כ'האָב ניט
מעהר געזוכט,

„און כ'בין געוואָרען פריי, און לויז פון יעדער לאַסט,
„און שטאַרק אַקעגען גאָט און אַייך :
איך האָב געהאַסט...

.1910

זינד

בײם שװעל פֿון טעמפּעל װאו עס זיצען די גערעכטע,
אויף אַלאַבאַסטער־טהראָנען און אין שנעע־געװאַנד,
געשטאַנען איז ער און שױן אויסגעשטרעקט די האַנד
די טהיר צו עפֿענען, מיט פֿינגער לאַנג־פֿאַרשװעכטע;
באַלד האָט זײן פויסט געזאָלט די נעץ צופּליקען —
די דיכט־געװעבטע נעץ פֿון טומאה און פֿון פלוך...
באַלד האָט זײן זעעל אַ לײטערונג, זײן גײסט אַ תקון
געזאָלט געפֿינען...

פֿלוצלינג איז דער גיפֿט־גערוך
פֿון אויסגעװעפּטער שכרות אין זײן נאָז געדרונגען...
זי איז געשטאַנען און אין זײן געזיכט געלאַכט,
און יעדער אויג־פּונק א'הרער האָט איהם אָפּגעשװאַכט,
ביז ער איז פֿול מיט עקעל פֿון איהר זײט געשפּרונגען: —

„דו ביזט די פֿעסט און איך װיל קרעפֿטיג װערען...
„שױן לאַנג די שפּור פֿון יענע װילדע טעג
„אַראָפּגעװאַשען האָבען מײנע טהרערען..."
דאָך זי האָט אָנגעכאַפּט זײן מאַנטעל'ס ברעג:

„דו וועסט ניט מעהר אַריינגעהן אין דעם טעמפּעל,
„נאָר בלייבען וועסטו און מיך האַסען ווי דעם טויט,
„און אויף דיין באַק וועט אייביג ברענען פיעבער־רויט
„דער קוס וואָס כ'האָב דיר אויפגעדריקט אַלס שטעמפּעל...

.1910

דאס ליעד פון סוף

קיין יאָמער־וואָרט איז ניט אַרונטער פון זיין צונג...
נאָר שטאָלץ געשטאַנען איז ער אין זיין גאַנצער הייך,
די אויגען טרוקען־טרויריג און דער פנים בלייך,
און טריף פאַר טריף ווי גליהענדען מעטאַל,
אַריינגעזייהט האָט ער אין איהר די גאַל
וואָס האָט אין איהם געזאָדען:

„דו ביזט יונג,
און דיינע ליפּען גאַהרען דעם געננוס,
פון ליעבע'ס ערשטען שטורעם־קוס,
פון שטאַרקע אָרעמס וועלכע ווילד און היים
צום ערשטען מאָל בעצווינגען אַ פאַרבאָט'נעם לייב...
געה רויש זיך אָן, און טרייב
דער יוגענד'ס שפּיעל צום ענד, און וויים,
אַז איך בעצאָהל וואָס איך האָב לאַנג פאַרדיענט,
אַצינד ביזט ד ו די שטראָף און א י ך די זינד...
דאָך רינג אין רינג זיך ציהט די קייט,
און דו זיי גרייט,
צו זופּען פון דעם זעלבען בעכער'ס ראַנד,
פון וועלכען איך טרינק איצט מיין שאַנד...

און ווען עס קומט דיין טאָג,
ניט יאָמער און ניט קלאָג,
ניט פליק פאַרצווייפעלט דיינע האָאר,
ניט שנייד זיך דורך די קעהל,
נאָר שלים זיך אָן ווי איך דעם כאָר,
וואָס זינגט ביים טויער פון דער העל,
דאָס ליעד פון זינד און שטראָף —
דאָס ליעד פון סוף...

.1910

שעהן איז בלויז דער וואַלד

איך האָב געוואַנדערט דורכ'ן וואַלד
און האָב געפרעגט מיט פּיין:
„איך וועלכען בוים־שטאַם וואַקסט דאָס האָלץ,
„וואָס וועט מיין ארון זיין?..."

געענטפערט האָט דער גאַנצער וואַלד,
מיט בלעטער אָהן אַ שיעור...
און כ'האָב אין טומעל ניט געהערט,
דעם בוים וואָס רעדט צו מ י ר . . .

נאָר כ'האָב געוואוסט, אַז ערגעץ וואו
צו מיר זיין שטימע רעדט:
„ביי מיר אין קאָרע־מאַנטעל ליעגט,
„שוין לאַנג דיין קבר־ברעט...

„דען יעדער ב ו י ם אַן ארון איז,
„און יעדער שטאַם בעהאלט
„דעם שוואַרצען טויט פאַר אימעצען,
„און שעהן — איז בלויז דער וואלד..."

.1911

דאס בוימעל

ער איז ביי דעם וועג־זוים געשטאַנען,
מיט אונטערגאַנג־שטראַהלען בערעגענט,
מיין חבר אין איינזאַמע שטונדען,
מיין איינציגער פריינד אין דעם געגענד :
אַ בוימעל מיט שיטערע צווייגען —
און האָט ווי אַ בוים זיך געזעגענט...

שוין האָב איך די מענשען פאַרגעסען,
דאָס בילד פון דער שטאָדט איז פאַרשוואונדען,
דאָך ענג צו די שטריק פונ׳ם הערצען,
דער בוים איז געבליבען געבונדען....
ער זעגענט נאָך אַלץ זיך און זעגענט
אין שטראַהלען פון אבענד געצונדען...

ווי האָט ער געשטרעקט זיינע בלעטער !...
ווי האָט ער געצויגען די צווייגען !...
האָט קענטיג געוואָלט עפּעס זאָגען,
פון עפּעס געוואָלט איבערצייגען...
דאָך ער איז אַ בוים נאָר געוועזען,
און האָט זיך געזעגענט מיט שווייגען...

און קוק איך פאַרנאַכט איפ'ן מערב,
ווען וואָלקען־געשטאַלטען זיך בייטען,
דאָרט זעה איך דאָס איינזאַמע בוימעל
פון יענע פאַרגאַנגענע צייטען...
ער זעגענט און זעגענט נאָך אַלץ זיך,
און נייגט זיך פאַראומערט פון ווייטען...

.1911

די ווינטער־פרעירי

און זעהט איהר די פרעירי פארגליווערט אין קעלט,
פארדעקט אין איהר שנעאיגען ארון,
דאן זיפצט איהר און זאגט : ס'איז א בר־מנן וועלט,
„די פרעירי איז נפטר געווארען...״

דאך אונטער דעם פראסט־מאנטעל ליגען פארהילט
פון זומער זכרונות און בילדער,
און דאס וואס געוועזען איז גלוטיג און ווילד,
זיך לייטערט אצונד און ווערט מילדער...

און זעהט איהר א פויגעל אמאל אין דער לופט,
וואס ה י י ז ע ר י ג פיפסט זיינע טרעלען,
און קינצעלט חזנ'יש זיין קול'כעל — ניט פרופט,
דער פרעירי אלס מוסטער איהם שטעלען...

דען ווינטער איז איצט און די פרעירי זי ווארט,
און זאמעלט און זאמעלט עשירות,
און אלין וואס איז מעכטיג און אלין וואס איז צארט,
פארבארגען אין בוזעם ביי איהר איז...

.1911

אַן איפּערראַשונג

צוויי סאַמעט־הענט׳לעך דעקען צו
די אויגען מיינע מיט אַ מאָל,
ווי ווייכע בלעטלעך פון אַ רויז,
און ס׳קלינגט אַ זילבער־קול: —

„אַ נו זאָג, ט אַ ט ע, ווער דאָ שטעהט?"
איך קנייטש דעם שטערען און איך טראַכט: —
„די ווייסע קאַטץ?" — די קליינע קוועלט: —
„האָסט ניט געטראָפען"... און זי לאַכט.

„די מוהמע?" פרוף איך פון דאָס ניי,
„ניין, טאַטע, וועסט ניט טרעפען לייכט"...
„דער פעטער שלמה? —" ס׳הילכט אין הויז
דער קליינע׳ס לאַכען און זי קייכט...

איך ברעך דעם מח און איך זוך...
„נו זאָג שוין אויס ווער קען דאָס זיין?..."
די הענטלעך פליהען גיך אַראָפּ,
און איך דערזעה דעם העלען שיין...

און דענקען קענט איהר ווי איך בין
מיט איבערראַשונג פול געוועין —
ווען כ'האָב פאַר זיך קיין אַנדערען,
ווי ס'קליינע ליעבע קינד געזעהן...

.1912

דאָס קראַנקע קינד

געשמייכעלט האָט דאָס מיילכעלע,
פון שלאָף געעפענט האַלב,
געלעגען מאַט דאָס קעפּעלע,
ווי ביי אַ קראַנקער שוואַלב...

געהאַלטען האָט זי צוגעדריקט
צום הערצעלע געטריי:
די ליאַלקע מיט די ברוינע האָאר,
דעם הונד פון פּאָרצעליי...

און אויסגעשפּרייט איהר רייכטהום איז
געלעגען נעבען איהר:
צוויי שפּולכעלעך, דריי בענדעלעך,
פיער קוויטען פון פּאַפּיער...

דאָס האַרץ געוואָרען איז מיר שווער,
און כ'האָב ביים קליינעם בעט —
צום ערשטען מאָל אין יאָהרען פיעל —
געמורמעלט אַ געבעט...

.1913

דער טהראָן

אין מיין מח אַ לעגענדע
טראָגט זיך, ווי אַ זומער־פֿאָדעם —
האָב איך זי אַליין געשפּונען,
האָט זי אימעצער דערצעהלט מיר ?

ערגעץ — זאָגט זי — הינטער וועלדער
שטעהט אַ פּאַלאַץ פון קדמונים,
אין דעם פּאַלאַץ שטעהט אַ טהראָן־שטוהל,
אויפ׳ן טהראָן אַ קרוין און צעפּטער...

טהראָן און קרוין און צעפּטער וואַרטען,
ביז דער רעכטער מאַן וועט קומען,
און אַ בת־קול הויך וועט הילכען
אַז דער קעניג איז געפונען...

טהראָן און קרוין און צעפּטער וואַרטען,
איבער זיי אַ שפּינוועבס פלעכט זיך,
קיינער קומט זיי ניט צו נעהמען,
און דער שלאָס איז וויסט און ליידיג...

וואַרט דער שלאָס אין ראָסט דער צעפּטער,
און דערוויילע אין די וועלדער,
וואַנדערט אום דער מאַן דער רעכטער,
זוכען יאַגדעס, קלייבען שפּענער...

האָט ער יאַגדעס זאַט געגעסען,
האָט ער זיינע שפּענער פאַרטיג,
לוסטיג דאַנקט ער גאָט אין הימעל,
פאַר די גרויסע חסדים זיינע...

.1913

אַ פּראָפּעט'ס צרות

„וירע אל יונה רעה גדולה ויחר לו"

(יונה ד' ה').

ביים טויער פון נינוה זיצט יונה און קלאָגט,
און טהרערן פון ד'אויגען איהם רינען,
ער פליקט זיינע האָאר און ער ברעכט זיינע הענד,
און קען זיך קיין טרייסט ניט געפינען —
אַ ביטערער וועהטאָג צושפּאַלט איהם דאָס האַרץ
און וויקעלט אין וואָלקענס זיין זינען...

„אָ, הייליגער נביא געשיקטער פון גאָט,
„וואָרום דיינע טהרערן פאַרגיסטו ? —
„האָט נינוה'ן דיין שוואַרצע נבואה דערגרייכט,
„און זי איז געוואָרען אַ וויסטע ?
„בעוויינסטו אַזעלכע וואָס זיינען פיעלייכט
געפאַלען קרבנות אומזיסטע ?"

דער טרויריגער נביא ווערט טרויריגער נאָך,
און וואַרפט זיך אַזוי ווי אַן אָקון,

ער ווערצט זיך פון צאָרען און דרעהט זיך פון שמערץ,
אין צופּט זיך נאָר שטאַרקער די לאָקען,
און ענטפערט:
„צי גלויבסטו, דו נאַרישער מענש,
„אַז מיך וואָלט אַזוי־וואָס דערשראָקען?

„וואו האָסטו אַ נביא געזעהן, וואָס דער טויט
„פון פעלקער, זאָל רויבען די רוה איהם?
„פאַרשילט ער אַ שטאָדט, מוז ער האַלטען זיין וואָרט,
„און זעהן עס זאָל ווערען מקוים...
„דאָס אומגליק (דאָ האָט ער זיך פּלוצלינג פאַרהאַקט,
געפּייניגט פון טיעפע עינויים),

„דאָס אומגליק איז אָבער וואָס היינטיגעס מאָל
„פיעל גרעסער און שווערער דער בראָך איז,
„און צווישען נביאים געקריגען האָב איך
„די ערגסטע פון אַלע מערכות,
„דען נינוה וואָס איך האָב פאַרשאָלטען צום טויט,
„איז פריש און געזונד, אויף צו להכעיס . . . "

.1912

נאָך דעם קריעג

אונ ווען דער וואַמפּיר פון נאַציאָנען
ווערט האָבען ביז זאַט זיך געזויגען,
מיט בלוט פון געטייטע לעגיאָנען —
ווען ס'וועט ליעגען אויף בערג
פון הרוגים, געבויגען
און שטומפּף, פון זיין טייפעלשען ווערק,
דער בעפּורפּורטער שווערד —
ווען דעם מויל צו דער ערד,
וועלען ליעגען די קאַלטע קאַנאָנען,
און מאַט און פאַרגליווערט די האַנד,
וואָס פלעגט קאָנען
מיט שטאָהל און מיט פולווער זיי שפּייזען —
דאַן וועלען די טויבען פון פרידען אין לאַנד
זיך בעווייזען...

און א י י ן פאָלק וועט זיעגען,
און קריעגען

פאַר טויזענדער לעבענס בעצאָהלט,
אַ שטיק ערד אָדער גאָלד —
און וועט מיט דעם אומביוט שטאָלצירען...
און ס'צווייטע וועט נעהרען
פאַרבאָרגען, דעם קערן
פון האַס צו דעם זיעגער,
בעזינגענדיג מוטהיג־געפאַלענע קריגער...

און דאַן וועט פּאַסירען: —

אַז אַ קריפּעל סאָלדאַט
מיט מעדאַלען בעהאַנגען,
וועט געהן אויף אַ הילצערנעם פוס,
און נדבות פאַרלאַנגען,
אין זכות
פון זיין העלדישער טהאַט...

און אַ באָרפוסער יתום אַ יונגער,
וועט גנב'ען אַ קוכען צו שטילען
זיין ביטערען הונגער,
מיט שטאָלצע געפיהלען,
ווייל ער האָט אַ טאַטען אַ גבור געהאַט...

און אַ גאַסען־פרוי וועט
אַ מאָל שפּעט
אין אַ פראָסטיגער נאַכט,
רייבען טרייסלענדיג איהרע צושפּאָלטענע הענד,

און זיך שיצען פון שנעע,
ביי דעם שטיין־מאָנומענט,
געשטעלט „פאַר די טויטע אין שלאַכט" —
און וועט פרעהען זיך דאַן,
וואָס איהר מאַן,
געוועזען איז איינער פון ז י י...

.1913

דער קרייז

(אײַף אַ וועז־מאַשין).

פון געהירען־זאַפּט אין טינט,
אין פון טינט אין בליי פאַרביטען,
ווערט דער טרוים — דעם מח׳ס קינד...
אין דער הייסער קעהל,
פון דעם שטאָהל־געשטעל,
ווערט מעטאַל — פין האַרצענס־בליטהען...
דאַן צוריק פון בליי,
געהט די וואַנדעריי,
ביז צום טינט און צום פּאַפּיער —
ביז ס׳ווערט פּראָזא אָדער שיר,
און עס דרינגט מיט צויבער־כח
ווידער אין דעם לעזער׳ס מח,
און זיך וואַנדעלט ווידער אום,
אין אַ דופּט׳גע האַרצענס־בלום...

.1911

פּראָזאַ-ליעדער

פריהלינג

דאָס איז געווען די וואַכ־נאַכט פון פריהלינג...

און די מלאכי חבלה האָבען זיך פון אַלע עקען פאַר־זאַמעלט צו טייטען דאָס יונגע שעהנע קינד. דער דונער איז געלאָפען ליאַרעמענדיג פון איין ברעג הימעל צו דעם אַנדערען און לאַנגע פייערדיגע שלאַנגען האָבען זיך גע־דרעהט און געצאַקט אין אַלע זייטען, און דער שטורמ־ווינד האָט אין דער פינסטערנים די וואָלקענס צוזאַמענ־געבייטשט און האָט מורא'דיג געוואָיעט...

דעם לעצטען שטערען האָבען זיי פאַרמעקט, קיין ליכטיגען עדות ניט צו האָבען, און זיי האָבען זיך געגרייט דעם פריהלינג צו דערשטיקען...

איך האָב זיך פון מיין געלעגער אויפגעכאַפּט און האַסטיג האָב איך זיך אָנגעטהאָן ווי מע טהוט זיך אָן אין דער צייט פון אַ שריפה אָדער פאַר דעם אונטערגאַנג פון אַ שיף... איך בין צוגעגאַנגען צום פענסטער... שוואַרץ ווי פעך. און אין דער פינסטער ברעכען זיך און רייסען זיך די בוימער...

אַ פייערדיגע ליילעך האָט זיך אויף איין סעקונד אַ שפּרייט געגעבען אויף אַ האַלבען הימעל און ווידער איז געוואָרען שטאָק־פינסטער, נאָך פינסטערער ווי פריהער...

א קראַך... די ערד האָט אויף איהרע פונדאַמענטען געציטערט, און אימעצער האָט געקלאָגט מיט אַ האַרצ־רייסענדען יאָמער... אַמאָל אין אָפּגעבראָכענע וועה־געשרייען און אַמאָל אין לאַנגע אויסגעצויגענע יללות...

דאָס האָט דער פריהלינג געקלאָגט...

אין דער חשכ׳נים האָבען זיי איהם אַרומגערינגעלט, די מיאוס׳ע בעשעפּעניסען... זיינע בלומענקרענץ פליקען זיי איהם פון קאָפּ, זיין שעהנער שטראַהלענדער פּנים איז פאַרוויאונדעט, זיינע פּרעכטיגע זיידען־קליידער זייגען צוריסען און ער ראַנגעלט און בעט זיך...

קראַך ! קראַך ! קראַך !...

איצט וועלען זיי איהם דערשטיקען... טויט וועט ליעגען אין זייערע הענד דער לאַכענדער, שטראַהלענדער, שוועבענדער בלומען־קעניג...

וואוטהיג גיסט דער מבול... און אויף די שויבען קלאַפּט עס מורא׳דיג. דאַכט מיר, דער פריהלינג בעט זיך צו מיר אין צימער אַריין, איהם צו בעשיצען... איהם פון די מלאכי־חבלה און די שוואַרצע בעשעפּעניסען צו ראַטעווען...

איך פּרוף אַ פּענסטער עפענען און אַ גאָס פון גרויסע שנעלע טראָפּענס טובל׳ט מיך אָפּ פון קאָפּ ביז די פיס... איך מאַך צו און הער דאָס רוישען פון דעם שלאַקס רעגען... די פינסטערנים איז געדיכטער געוואָרען און אונטער׳ן פענסטער־געזימס, וויינט דער פערלאָזענער הילפלאָזער פריהלינג : —

— נעהם מיך אַריין, זיי וועלען מיך דערווערגען !...

— — — — — — — — — — —

דער רעגען פּלייצט מיט אַ שטילער שושקעריי... און דאָס קלאָגען האָט אויפגעהערט.

ער לעבט... ער געהט אום אין דעם דונקעלען סאָד.
איך הער זיינע טריט אין דעם דורכגעווייקטען גראָז:
„צוואָט", „צוואָט"...

ער וואַשט זיך די לאָקען פּאַנאַנדער, ער שטרעקט זיינע גליעדער און זופּט אין זיך דעם וואַרעמען שוש־קעדיגען רעגען...

אָט הער איך איהם אויף די ביימער קלעטערען, פלינק ווי אַ וועווערקע שפּרינגט ער פון צווייג צו צווייג...

לייכט שטעלט ער זיך אַרויף, אויף דעם שפּיץ פון יונגען ביימעלע, און ער לאַכט צו איהם: —

— שרעק זיך ניט, נאַרעלע, איך וועל דיך ניט צו־ברעכען... דו וועסט פון מיר מתנות קריגען...

מע פּוצט אויס די וועלט אין דער פינסטער... אי־מעצער מאַכט צורעכט דעם סאָד און די גערטנער פּאַר אַ גרויסער, גרויסער שמחה...

מאָרגען וועט דער פריהלינג זיך פאַר דער גאַנצער וועלט בעווייזען...

דאַכט מיר, איך הער ווי משרתים שטעלען איבער אַלצדינג און הענגען אויס טהייערע גאַרדינען און שפּריי־טען געשטיקטע דעקען, און אימעצען'ס קול הער איך אין דעם לייכטען מורמעל פון רעגען: —

— איילט זיך צו!... דער מאָרגען קומט...

— — — — — — — — — —

קענטיג איך בין ביים פענסטער איינגעשלאָפען...

אויפגעכאַפּט האָב איך זיך ווען די זונן האָט מיר די אויגען און דאָס געזיכט מיט אַ בינטעל שטראַהלען־זאַנגען געשטאָכען שטיפענדיג...

דער הימעל איז געוועזן א י י ן בלאָע פרייד פון זוים צו זוים...

איך האָב אַראָפּגעקוקט צום סאָד: ו ו י י ס איז ער געווען, און אַזוי לייכט און אַזוי לופטיג אַז מיר האָט זיך געדאַכט, אַז אָט אָט, הויבט ער זיך אין גאַנצען אויף אין דער לופט און פלאַטערט ווי אַ זומער־פויגעלע אַוועק, ווייט, ווייט...

און פויגעלעך זיינען אַרומגעשפּרונגען און געקוקט יעדען אָרט וואָס דער פריהלינג האָט מיט זיינע פינגער אָנגעריהרט...

און דער ווייכער גרינער אַטלאַס אויף דער ערד...

אָט דאָס האָב איך עס געהערט ביינאַכט אויסשפּרייטען...

ד אָ ס אַ ל ץ איז אין דער פינסטערניס געשעהן.

איך בין אַראָפּגעלאָפען אין סאָד און מיר האָט זיך פאַרגלוסט זיך אַנידערוואַרפען אויף דעם פייכטען זיסען גראָז, און פיהלען דעם בעפרוכפּערענדען קוס פון פריה־לינג...

איך האָב גראָז־פּעדעם געפּליקט, איך האָב די געלע קווייטען פון די „לייב'ס־צייהנער” צעהנדליג־ווייז גע־ריסען און זיי געקוסט און זיי צוריק צום גראָז געשליי־דערט, איך האָב מיין געזיכט אין די טייכלעך רעגען גע־

וואַשען און בין וואַהנזיניג צווישען די בייטען געלאָפען,
און מיר האָט זיך מעהר, מעהר פון פריהלינג געוועלט...

אַ פויגעל ווערען... ניין, ניט אַ פויגעל. נאָר זיין
בעסער אַ בליהונג און הענגען נאַס אָט אַזוי ווי ד י
וועלכע הענגען אויף דעם עפעל־בוים און טריקענען זיך
אין דער מאָרגען־וואַרעמקייט, און קוקען אַרויף צום בלאָ־
ען פריידיגען הימעל אין דער הויך...

זינגען האָב איך אָנגעהויבען... מיין קול האָט געוואָלט
אַלע פויגלען איבערשטייגען. אָבער פאַרשעהמט בין איך
אַנטשוויגען געוואָרען...

שעהנער גאָלדענער פריהלינג ! מיין קול איז מיאוס,
פאַרגיב מיר...

האָבען מיינע אינגעווייד געזונגען און איך האָב גע־
קוקט אויף דעם הימעל און אויפ'ן סאָד און מיין האַרץ
איז געוואָרען שווערער, פולער, שכור'ער... און איך האָב
זיך צו־וויינט...

און דער פריהלינג האָט מיינע טהרערען מיר פון
די אויגען אַרויסגעקוסט, און האָט מיר זיין גליק אין
האַרצען אַריינגעקוסט...

און מיין נשמה איז געווען אַ בייט פון אָקאָרשט־
געפּלאַצטע רויזען...

— — — — — — — — — — — — — — — —

פריהלינג...

פולע אַרעמס רויזען וויל איך נעהמען...

אַ טהייל פון די רויזען וועט זיין ווייס ווי דער ער־
שטער שנעע אין דעם העלען ווייסען מיטאַג־ליכט...

אַנדערע װעלען זיין לײַכט געראױטעלט װי דער שמייכעל פון מאָרגען אױף אַ לױטערען הימעל...
אַנדערע װעלען זיין געל און גאָלדיג װי די פולע לבנה אין אַ קיהלער סוף־זומער־נאַכט...
און נאָך אַנדערע װעלען זיין בלוטיג־רױט װי די ליפּען פון אַ כלה זיך גרייטענדיג צו איהר התן'ס קוס...
פולע ארעמס רױזען װיל איך נעהמען... און זיי װאַרפען אױפ'ן װינד, און דער װינד װעט זיי טראָגען אין צפון און אין דרום און אין מזרח און אין מערב, און אומעטום זאָל זיין אַ רייכטהום און אַ בערױשונג פון רױזען...
און אין יעדען בליק זאָל זיך דער פריהלינג שפּיעלען,
און אין יעדען טראָפּען בלוט זאָל טאַנצען דער גייסט פון פרייד...
און אין די פינסטערסטע נעסטען פון האַרצען זאָל דער דופּט פון די רױזען דרינגען...
און צװיטשערען זאָל עס אין אַלע מחות:
פריהלינג, פריהלינג...

.1913

דער ים

אַן אַנטפּלעקונג איז עס געווען, אַן אויפּיאַויכצען, אַ פרייד־בעגעגענים און אַן ענטציקונג...

פאַר מיר האָט דער גרויסער ברייטער ים געפּונקעלט אין דעם גאָלדענעם מיטאָג׳דיגען זונען־ליכט, און פון מיין נשמה האָבען איהם הונדערט שטימען אַנטקעגען געשאַלט און געזונגען: —

„דער ים, דער ים...״

אין אַ וויטען טרוקענעם לאַנד האָב איך פון איהם געטרוימט, אויף דעם בלאָען הימעל האָב איך יאָהרען־לאַנג געקוקט און פון דער לופטיגער תכלת זיך געזוכט אַ בילד צו מאָלען פון דעם בלאָען אוקינוס... גרינע לאַנדשאַפטען האָט מיין דמיון אין כוואַליעס פערוואַנ־דעלט, און מיין בענקענים האָט די פרעירי — די שטומע, טויטע, פאַרברענטע פרעירי, אין אַן ענדלאָזיגקייט פון וועלען פאַרביטען און אַ ים פלעגט אויף דעם פלאַץ פון דעם מדבר רעש׳ן און רודערען... און האָב איך דאָס שאָר־כען פון בלעטערדיגע ביימער אין אַ שטורעם געהערט, פלעג איך די ברעמען צודריקען און מיט געשלאָסענע

אויגען דעם טומעל אין דאָס שושקען פון וואסערען הערען...

זאָל איך די שיף אויסטהאָן, און ווי צו אַ הייליג־טהום צוטרעטען צו איהם ? זאָל איך אויף די קניע פאַ־לען און זיך בוקען צו זיין גרויסקייט ? זאָל איך וויינען, זאָל איך לאַכען ? זאָל איך דעם גאָלדענעם זאמד־ברעג קוסען ? —

אַ גרויסער, לאַנג־בעוואונדערטער, הייס־געליעב־טער ! אַ מעכטיגער, הייליגער ים ! דיך גריסט און דיך גרייסט אַן עולה רגל...

און אין דער צווייטער רגע איז אויף מיר אַ מורא געפאַלען, זיין מאַכט און זיין שטאָלץ האָבען אויף מיינע חושים געדריקט און איך האָב געפּרעפּעלט : פאַרשלינג מיך, שטאַרקער מורא׳דיגער וואסער־גאָט. פאַרשלינג מיין קליינעם, פון שרעקען צודריקטען, פון פריידען צוגליהטען גוף, אַזוי ווי דו האָסט יאָהרען לאַנג אַלע מיינע חלומות פאַרשלונגען...

דאַן האָב איך ווידער געקוקט אויף די כוואַליע־פעלדער, אויף די שטייגענדע און פאַלענדע טורעמס, אויף דער אונרוהיג־רוהיגער גרויסקייט און טהרערען פון דאַנק־באַרקייט האָבען מיר פון די אויגען אַרויסגעקוואָלען. דען דער ים האָט מיך ניט פאַרשטויסען, ניט פרעמד, ניט קאַלט האָט ער מיך אויפגענומען. און אַ גאָלדענער שטראַהל־שליח איז אויף די גרינליכע פאַליעס געלאָפען מיר אנטקעגען — מיך מקבל פנים צו זיין.

נעהנטער, נעהנטער צו דעם ברעג בין איך געקומען. איך האָב געוואָלט כאָטש מיין שפיץ פוס אין דעם וואסער

טובל'ען, אָנריהרען דעם זוים פון אוקינוס' מאַנטעל האָב איך געגאַהרט.

אָבער דאָרטען זיינען מענשען געווען, און געשריען און געליאַרעמט האָבען זיי, און געבאָרען זייערע וואָכע־דיגע מיאוס'ע קערפּערס אין דעם הייליגען ווייסען שוים, און מיר האָט זיך געוואָלט איטליכען פון זיי אין געזיכט אַריינשרייען : — וואָרום פאַרשוועכט איהר דעם קדש־הקדשים ? —

און דאַן האָב איך זיך אין זאַמד איינגעגנורעט און געוואַרט ביז איך וועל זיין אַליין מיט'ן ים...

ביסלעכווייז איז די זון פאַרגאַנגען. הינטער א וואָלקען האָט זי זיך צום מערב אַראָפּגעגליטשט, און פון הינטער דעם וואָלקען איז א קופּער־גלאַנץ געפאַלען און מאַט־רויטלעך האָבען זיך די וועלען געפאַלדעוועט... רושיגער און קעלטער האָט דאָס וואַסער זיך צום ברעג געשטויסען און פון ברעג אָפּגעשפּרונגען, און איך האָב מיט אַן איי־פערזיכטיגער בעהאַלטענער פרייד צוגעזעהן, ווי דער זאַמד ווערט ליידיג, ווי די מענשען צוגעהען.

„אַליין מיט'ן ים וועל איך זיין" — האָב איך צו דעם אָבענד־ווינד געמורמעלט און אין מיר האָבען ווילדע ערוואַרטונגען געגליהט.

איינציגווייז האָבען די שטערען פון דעם קאַלטען קלאָרען הימעל אַרויסגעבליסטשעט. ביי דעם ווייטען ים־האָריזאָנט האָט אויפגעבליצט דאָס ליכט פון א לייכט־טהורעם און די נאַכט איז הינטער מיינע פּלייצעס גע־שטאַנען און שטילערהייד בייגעוואוינט מיין בעגעגענים מיט'ן ים...

„סש—סש—סש—סוויש..."

אָט איז ער... דאָס איז ער, מיין גרויסער אוקינוס און דאָס גריכט ער מיך. איצט בין איך מיט איהם אַליין...

„סש—סש—סש—סוויש..."

מעכטיגער, הייליגער, אוראַלטער! זיי געגריסט און געאַכפּערט — האָב איך אַרויסגעשריען.

פון דער ווייטען איז אָנגעקומען אַן אונגעהייער פעלד פון צואַקערטע וואַסער־בייטען, זיך געצויגען און געצויי־גען, זיך פונאַנדערגעראָלט און זיך צוזאַמענגעקנייטשט, זיך געקייקעלט און זיך געקריכט, און אָט האָט זיך אַ גאַנ־צע וואַסער־סטעפּע אויפגעוויקעלט, זיך אויפגעשטעלט, זיך האַסטיג מיט אַ שוים־קרוין בעציערט און קראַך... צובראָכען איז דער גאַנצער מאָמענט־בנין...

שפּרינגענדיג איינע אויף דעם קאַרק פון דער צוויי־טער, פּאַרסאָפּעטע, קייכענדע, צושויבערטע, זיינען זיי געקומען די דונקעלע אינדען און האָבען זיך ביי מיינע פיס צושפּליטערט.

וויפיל האָט איהר געוואַנדערט איהר ים־קינדער ביז איהר האָט דאָ נעבען מיר אייער גסיסה־קרעכץ אַרויס־געלאָזט? פון דעם ווייטען וויסטען ים־הקרח זייט איהר פּיעלייכט אַהער געקומען, דורך ווינטען און דורך שטורעמס, אַמאָל בעגולדט פון דער זון און אַמאָל גע־בייטשט פון אוראַגאַן, אַמאָל זיך קרייזלענדיג אויף דער אייבערפלעך און אַמאָל בושעווענדיג אויף דעם תהום, דאָרט וואו דער לויתן ליעגט...

„סש—סש—סש—סוויש..."

פאַרשטאַנען האָב איך דיך, לעבענער, אייביגער אוקינוס. אָהן אַ שפּראַך פאַרשטאַנען האָב איך דיך. אין דיין תהום־ברוסט בין איך אַריינגעדרונגען, איך הער דיין גרויס האַרץ קלאַפּען...

„סש—סש—סש—סוויש..."

דער הימעל האָט זיך שוין מיט גאַנצע הויפענס שטערען בעשפּריצט, און דער ים האָט זיך מיט זילבער בעפּינטעלעט, אַזוי ווי ער האָט זיך שוין מיליאָנען נעכט און וועט זיך נאָך מעהר מיליאָנען נעכט בעפּינטלען. —

ביין ברעג פון דעם ים־האָריזאָנט האָט דאָס ליכט פון לייכט־טהורעם זיך געצונדען און געלאָשען.

און איך בין אַליין מיט'ן ים געוועזן און דער ים האָט געערעדט צו מיר : —

„סש—סש—סש—סוויש..."

.1910

פאַלענדע בלעטער

פאַלען די ברוינע, זאַפראַן־קאָלירטע אָדער געלע בלעטער אַראָפּ פון די בוימער, קלייב איך זיי צוזאַמען ביז עס ווערט איין גרויסער שאָרשקעדיגער הויפען... דאַן צינד איך זיי אָן, און זעה דערנאָך ווי דער רויך, פול מיט אַ זיסען געווירץ, צושפּרייט זיך פויל און לאַנגזאַם אין דער קאַלטער הערבסט־לופט... אַ פּייכט בלעטעל וויל ניט ברענען און ראָלט זיך צוזאַמען אין אַ לעצטען קאָנ־וואולסיווען פּראָטעסט, און איך שאַר עס אין מיטען פייער אריין... איך הער זיך איין, צו דער שטילער פאַר־שטיקטער קנאַקעריי, ביז עס ברעכט אַרויס אַ פלאַם, און אַרום ווערט וואַרעם און זומערדיג, און אַלטע גייסטער שפּוקען אַרום, מיר דאַכט, און טאַנצען אַרום דעם שייַ־טער־הויפען...

אויבען רוישט אַ מחנה פון פּוסטע צווייגען און אַ בלאָער, קאַלטער, אין־זיך־פאַרשלאָסענער הימעל, קוקט אַראָפּ אויף מיין קינדערשער זעלבסט־נאַרעריי...

אַ פויגעל צוויטשערט דורך... איהר לעצטער אַדיע. אַלע זיינען שוין אַוועק אַהין וואו אַ נייער זומער וואַרט אויף זיי, און זי מוז נאָכיאָגען...

אַן איינציגע גרויסע פליעג זומט מיר אַרום קאָפּ...

* * *

בעגינען געה איך אַרויס און בעקוק די בוימער. די צווייגן זיינען דורך דער נאַכט אַביסעל הוילער געוואָרען... אָבער אַ סך איז נאָך געבליבען, און מע איילט זיך ניט. אַזוי וועט עס געדויערען טעג און וואָכען און מאָנאַטען... וועט דער ווינד אַ שטאַרקען קלאַפּ טהאָן, וועט דאָס בלאַט מצדיק הדין זיין און פאַלען. און ווען ניט, וועט עס זיך האַלטען... אויב ניט אויף דעם אייגענעם שטענגעלע איז כאָטש פאַרטשעפּעט אויף אַ צווייטען... אין דעם פליאָנטער פון אַזוי פיעל קען זיך אפילו אַ טויטס אַ לאַנגע צייט האַלטען, און הייסען וועט עס, אַז עס איז נאָך אויפ'ן בוים...

דערווייל וועט עס אַריינכאַפּען נאָך אַביסל זונן, נאָך אַ קוק אויף דער לאָנקע און אויף דעם טייך און אויף די בערג...

עס וועט שוין זיין שבט און דער פראָסט וועט שוין אומעדום ליעגען, איידער דאָס לעצטע בלאַט וועט זיך אַרונטערפעקלען...

מיר ווילט זיך אָננעהמען דעם שטאַם און טרייסלען מיט געוואַלד:

שאָקעל זיי אַלע אַראָפּ און מאַך אַ סוף...
מיר דאַכט, ער לאַכט הייזעריג פון מיר...

* * *

אַ דינער שטילער רעגען פאַלט אויף דער ערטער־

ווייז נאָך גרינער לאַנדשאַפט. דורך דעם רעגנעגבעל זעהט זיך דער וואַלד הינטער די פעלדער, און דער טייך מיט זיינע קליינע בעוואַקסענע אינזעלעך.

ווער האָט געזאָגט : עס איז הערבסט ?

אפשר איז עס מאַי, און די רעגען־פערדעם שפּינען דאָס נײַ קומענדע לעבען ? האָב איך ניט מיט פיער מאָנאַט צוריק דעם זעלביגען רעגען מיט שמחה געזעהן; און מיין האַרץ האָט געקלאַפּט און איך האָב איהם גע־לאָזט מיין קאָפּ וואַשען, און מיר אַלע, איך און די בלומען און די ערשט־אַרויסגעשפּראָצטע קאָרן, מיר זיינען איהם אַלע אַנטקעגען געלאָפען ?

איז עס ניט דערזעלביגער ? זעהט דען דער וואַלד אַנדערש אויס ווי דאַמאָלס ?

אָט וועט באַלד אימעצער קומען און מיר זאָגען אַז עס איז נאָך פריהלינג...

פון יענער זייט טייך לאָזט אַן ענטעל אַרויס אַ גריל־צענדען „קוואַ־קוואַ"...

און עפּעס אין מיר פאַלט צוזאַמען :

דער זומער איז פאַרגאַנגען.

* * *

היינט האָט מען אָפּגעשניטען די לעצטע תבואה. אויפגעבונדען אין גאַרבען שטעהען די ווייס־געלע זאַנגען. איך געה אויף די אָפּגעשניטענע בייטען און פיהל די שטרוי־וואָרצלען אונטער מיינע פיס ווי שאַרפע נאָדלען. נעבען מיר געהט דער פאַרמער און דערצעהלט מיר, וואָס פאַר אַ געראָטענים עס איז היי־יאָהר. זיין פנים

איז אויפגעראַמט. אַ נייעם שייער וועט ער פאַר דאָס געלט בויען, נאָך אַ קוה וועט ער קויפען, און ווייב און קינדער וועט ער בעקליידען.

דאָס איז אַלזאָ דער פּועל יוצא ? — פרעג איך, און טראַכט פון די ווייכע גראָזיגע ה ק ד מ ו ת, פון די גרינע זאַנגען וואָס דער ווינד פלעגט שטיפענדיג צו־שויבערען, און דערנאָך, פון די גאָלדענע וועלען אויף וועלכע דאָס ליכט האָט זיך אַזוי וואונדערשעהן געביטען, ווען די זון האָט זיך אין בעהעלטענים געשפּיעלט, הינטער ווייסע פעדערדיגע וואָלקענדלעך...

דער פאַרמער ווייס ניט וואָס איך טראַכט, און ער חזר'ט איבער, אַז היינטיגס יאָהר איז אַ מזל־ברכה.

*   *   *

איך האָב זיך אָפּגעשטעלט נעבען אַ סאָסנע.

זי איז אייביג גרין — האָב איך צו זיך געזאָגט — און אויף איהר איז דער אָסיען ניט שולט...

אַ ווינד איז דורכגעלאָפען דורך די צווייגען און די גרינע נאָדלען האָבען זיך געקלאַפּט איינע אָן דער אַנ־דערער. און מיך איז אָן אומעט בעפאַלען.

זי פאַרשטעלט זיך און טראָגט דעם אָסיען אין האַר־צען — האָט פון ערגעץ אין מיין אויער גערוישט...

*   *   *

פונ'ם ברעג קוק איך אַרונטער אויף דער שטאָהל־גראָער אויבערפלעך פונ'ם טייך... דער וואַלד פון יענער זייט ווערט פינסטערער און פינסטערער, און פון דאָרטען

שווימען אהער אויף דעם שטילען, גלאַטען וואַסער, טויטע בלעטער...

און דאָס ציהט זיך אַזוי נאָכאַנאַנד, נאָכאַנאַנד...

איך שטעק אַריין מיין האַנד צווישען דער שווימענ־דער מהנה און נעהם אַרויס אַן איינצעלן בלאַט, און טריקען עס אָפּ און וואַרעם עס, און הויך דערויף.

און די גרויסע פּראָצעסיע פון טויטע בלעטער שווימט און טראָגט זיך אַראָפּ טייך־צו, נאָכאַנאַנד, נאָכ־אַנאַנד...

.1912

שונמית

שונמית

(ביבליש בילד)

פערזאָנען:

קעניג דוד, 70 יאָהר אַלט.
שבנא, אויפזעהער פון קעניגליכען הויף, 40 יאָהר אַלט.
זבדיה, דעם קעניג׳ס לייב בעדיענטער, 20 יאָהר אַלט.
די שונמית, אַ בויערן-מיידעל, 16 יאָהר אַלט.

אַן אינוועניג צימער אין דעם קעניגליכען פּאַלאַץ.
דוד זיצט האַלב אָנגעלעהנט אויף אַ הויפען פון קי־
שענס און טעפּיכער. אויף זיינע פיס איז אַ דעקע פון

טיגער־פעל. ער קוקט געשפאַנט צו דעם אײַנגאַנג. שטאַרק אונרוהיג.

זבדיה.

(בעווייזט זיך אין אײַנגאַנג. בוקט זיך)

שבנא וואַרט אין דעם פאָדער־צימער.

דוד.

לאָז איהם אַריין.

(זבדיה אָב).

שבנא.

(אין טהיר, זיך טיעף בויגענדיג)

פריעדען צו דעם הערשער פון יהודה !

דוד.

(מאַכט אַ בעוועגונג, ווי ער וואָלט זיך וועלען אויפשטעלען, אָבער בלייבט זיצען).

האָסטו ערפילט מיין שליחות ?

שבנא.

(קומט נעהענטער)

דער גאָט, וועלכער שפּרייט זיין שוץ איבער דיין טהראָן, איז מיין וועגווייזער געוועזן...

דוד.

(אונגעדולדיג)

און ?....

שבנא.

און האָט מיר צו דער האַנד געבראַכט אַ בליהענדע רויז, וואָס וועט דיין האַרץ בעדופטיגען. זעכצעהן יאָהר איז זי אַלט...

דוד.

(מיט שטראַהלענדע אויגען)

דערצעהל !

שבנא.

פון איין ברעג יהודה ביז דעם אַנדערען האָב איך געוואַנדערט. אונזערע קעמלען האָבען הונדערטער מיילען דורכגעטראָטען, און מיין ערפאַהרען אויג האָט געשפּיאָנט

און געזוכט צווישען די בערג-בעוואוינער און צווישען דער בעפעלקערונג פון די טהאָלען... דו האָסט בעפוילען זי זאָל זיין יונג און שעהן און אונשולדיג... אַזעלכע, וואָס ליעבט האַרפען-שפּיעל און קען זינגען, וואָס איז גלוטיג און לייּ-דענשאַפטליך, און איז נאָך קיינמאָל ניט געצערטעלט גע-וואָרען פון אַ מענער-האַנד... אָרעם און בעשיידען, און טריי און איבערגעבען צו איהרע עלטערען... אַזעלכע, וואָס זאָל אַ נייע יוגענד דיר ברענגען, און אין דיינע אָדערען פרישע פונקען צינדען... שווער איז געווען דאָס זוכען, און איך האָב שיער ניט פאַרצווייפעלט, אָבער אין דעם קליינעם, פאַרוואָרפענעם דאָרף שונם — דאָרט, וואו עס וואוינט אַן אָרעם בויערן-פּאָלק, האָב איך זי געפונען... איך האָב זי צוערשט געטראָפען, טראָגענדיג אַ קרוג וואַ-סער פון דעם דאָרף-ברונעם, און דאָס ליעד, וואָס זי האָט דערביי געזונגען, האָט פאַרהילכט די גאַנצע לאָנקע...

דוד.

און דו האָסט זיך צו איהר געווענדעט...

שבנא.

איך בין איהרע טריט נאָכגעגאַנגען ביז צו איהר וואוינונג, און איהרע עלטערען אַנטפּלעקט דיין קעניג-

ליבען וואונש... איך האָב זיי אַ ווייגגאָרטען צוגעזאָגט און צעהן אַקער לאַנד און אַ סטאַדע שעפּסען...

דוד.

— און זיי האָבען זיך דערפרעהט

שבנא.

זיי האָבען איינגעווילינט... זי איז געווען די עלטסטע. נאָך צעהן קינדער זיינען געווען אין דער קליינער הורבה, און די לייט זיינען געווען אָרעם און אָהן שפּייז... מען האָט דאָס מיידעל גערופען... אַרום זיינען די אינגערע עופה'לעך געשטאָרבען, נאַקעטע, פאַרהונגערטע, און האָבען זיך אָן איהרע קליידער געהאַלטען... און דאָס מיידעל האָט געזאָגט : איך וועל טהאָן דעם בעגעהר פון מיין פאָטער און מיין מוטער... און היינט בעגינען איז זי מיט אונזער קאַראַוואַנע אין ירושלים אָנגעקומען...

דוד.

(האַסטיג)

וואו איז זי ?...

שבנא.

זי איז אין דעם שויז פון דיין שלאָס...

דוד.

(בעלעבט)

ווי זעהט זי אויס ?...

שבנא.

זי איז פריש ווי דער טהוי וואָס פאַלט אויף די גראָזען פון הרמון. איהרע גליעדער זיינען ווייך און בויגיג ווי די ווערבעס, וועלכע וויעגען זיך איבער דעם טייך שילה, און איהר שטים טרעלט ווי די זילבער־גלעקלעך אויף דעם כהן־גדול׳ס אפוד...

דוד.

און די אויגען ?...

שבנא.

שוואַרצע, גרויסע, ווי די אויגען פון אַ יונגער הירשין אויף די בשמים־בערג... און דאָס ליכט אין זיי בייט זיך ווי אַ שטראַהל אויפ׳ן וואסער, ווען דאָס מיטאָג־ווינדטעל בלאָזט...

דוד.

זיינען זיי פייערדיג ?...

שבנא.

ווי צוויי וואולקאַנען מיט אַ נעבעל־שלייער פאַרצויגען. אַ געבאָרענע קעניגין. אָבער מילד ווי אַ טורטעלטויב און גרייט צו ערפילען דעם וואונש פון איהר הערשער.

דוד.

(אין זיך געקעהרט)

אַ צענטער גאָלד זאָלסטו קריגען אויסגעצאָהלט פון מיין שאַץ־קאַמער. (בויגט מיט'ן קאָפּ צום צייכען, אז ער זאָל איהם פאַרלאָזען) היים מען זאָל זי ברינגען.

(שבנא אָב).

דוד.

(אַליין, שטאַרק אויפגערעגט און בלייך)

גאָט ! ווי איך ציטער... איך, וואָס האָב אַלס פּאַסטוך אַ קעניג־טאָכטער אמאָל מיט מיינע בלויזע בליקען בעצוואונגען... איך שרעק זיך פאַר אַן אָרעמער דאָרפס־מיידעל... וועט זי מיך ליעבען ?... ער האָט געזאָגט זי האָט שעהנע גרויסע אויגען. וועל איך אין זיי קענען אַריינקוקען מיט מיין אַמאָליגער זיכערקייט ?... זיי בעזיעגען מיט מיין אַלטען צויבער ?... זיי וועלען פאַלען אויף מיינע איינגעשרומפּפטע באַקען, אויף מיין געלען

גערונצעלטען שטערען, און אויף מיין פארשנעעטען קאפּ, און זיי וועלען מיר דערצעהלען אז מיין גאָלד און מיין קעניג־מאַכט האָבען זי אהער געבראַכט... איך וועל אין זיי זעהן דעם גלאַנץ פון א מאַרטירערין און וועל צוריק־שוידערען... זי וועט מיך קוסען און וועט טראַכטען, אז מיט די קוסען בעצאָהלט זי פאַר איהר פאָטער'ס צעהן אקער לאַנד, און פארזאָרגט איהרע אָרעמע ברידער און שוועסטער... זי וועט זיך ניט וועהרען און ניט ראַנגלען אין מיינע אָרעמס. זי וועט מיינע קאַלטע ליפּען זויגען, ווען איך וועל איהר הייסען, זי וועט זיך צו מיין ברוסט דריקען ווען איך וועל עס בעגעהרען, זי וועט שמייכלען אויף מיין בעפעהל, און זי וועט טאַנצען ווען עס וועט אזוי געפעלען מיין קאַפּריז... אָבער איהרע אויגען ?... זיי וועלען קוקען אויף מיר מילה, תחנונים'דיג... זיי וועלען מיך ניט טראָצען, מיך ניט טאַדלען, נאָר ב ע ט ע ן וועלען זיי — בעטען אין דעם נאָמען פון איהר יוגענד און איהר אונשולד, איך זאָל זי אָפּלאָזען... (בעקוקט זיין געזיכט אין א זילבער־בלעך) וועט זי דאָס יונגע דיכטער־האַרץ זעהן אונטער דעם אַלטען קעניג'ס קנייטשען ?...

זבדיה.

(אין אײנגאַנג. זיך בוקענדיג)

די שונמית איז געקומען...

דוד.

(פרווידיג)

רוף זי אריין... (פאַרטראַכט זיך) ניין, נאָך ניט !...
לאָז זי וואַרטען אַ ווײַלע און שפּעטער זאָל זי אַריינ־
געבראַכט ווערען. (שטעלט זיך, אַרונטערוואַרפענדיג פון די
פּיס די טיגער־דעקע. גלייכט זיך אויס, זיך בעמיהענדיג צו
ערשיינען יונג) קום, פאַרפלעכט מיינע לאָקען, בעשפריי־
מיך מיט מירע און צינד אָן די ווייהרויך־פאַן...

(דער דיענער צינדט אָן די ווייהרויך־פאַן און בע־
שעפטיגט זיך אַרום דעם קעניג).

דוד.

זבדיה, זאָג מיר, האָסט אַ געליעבטע ?...

זבדיה.

(פאַרווירט)

זי איז אין גליל... איך זעה זי בלויז זעלטען.

דוד.

פרעהט זי זיך, ווען דו בעזוכסט זי ?... קוסט זי דיך
פיעל, ווען דו קומסט אהין ?...

זבדיה.

(פאַרשעהמט)

זי האָט מיך זעהר ליעב... מיר זיינען פאַרקנאַסט נאָך פון יאָהרען צוריק, ווען איך האָב נאָך געאַרבייט אין די דאָרטיגע וויינגערטנער אַלס טאָג־לויהנער...

דוד.

און זי בענקט נאָך דיר, ווען זי זעהט דיך ניט?

זבדיה.

זי וויינט, ווען איך פאַרלאָז זי, און צעהלט די טעג ביז מיין נעקסטען אורלויב...

דוד.

(פאַראינטערעסירט)

דערצעהל מיר ווי זי האָט דיך אויפגענומען, ווען דו ביזט לעצטען מאָל געוועזען זי זעהן... מאָרגען זאָלסטו אויף אַ וואָך קיין גליל געהן, און דיין כלה פון מיר אַ גאָלדענעם ארעם־באַנד ברענגען... אָבער דערצעהל ווי האָט זי דיך אויפגענומען...

זבדיה.

זי איז געווען אין פעלד... שניט־צייט איז עס געווע־
זען, און דאָס גאַנצע הויזגעזינד האָט גאַרבען געבונדען...
זי האָט מיך דערזעהן פון גאַנץ ווייט און האָט זיך געלאָזט
לויפען באָרפוס איבער די אָפּגעשניטענע בייטען דורך
אויפגעשטעלטע רייהען פון גאַרבען... אין איהר האַנד
האָט זי נאָך געהאַלטען אַ שטרוי־באַנד, מיט וועלכען מען
פאַרבינדט די זאַנגען און...

דוד.

...זי איז דיר געפאַלען אויף'ן האַלז ?

זבדיה.

זי האָט מיר לאַכענדיג אַרום דעם קאָפּ דעם שטרוי־
באַנד געקניפּט און געזאָגט, אַז איך בין איהר געקרוינ־
טער... (פאַרהאַלט זיך).

דוד.

(שמייכלענדיג)

איהר געקרוינטער מלך... (ערנסט) האָסטו זי געבע־
טען, זי זאָל דיך פּעסט צום האַרצען דריקען ?... האָסט
איהר געהייסען זי זאָל דיך קוסען ?...

זבדיה.

(צומישט פון די פראַגען)

זי... מיר האָבען פון פרייד ניט געקענט אַ וואָרט רײדען... מיר האָבען...

דוד.

(ערמוטהיגעדיג)

דערצעהל...

זבדיה.

מיר האָבען קוסענדיג זיך אָן אַלץ פאַרגעסען... ביז איהר פאָטער האָט אונז צוגעשריען, מיר זאָלען קומען אויפ'ן פעלד...

דוד.

(מיט אַן אויסדרוק פון אונטערדריקטען שמערץ)

ברענגסטו איהר מתנות, ווען דו קומסט ?...

זבדיה.

זי וויל איך זאָל די געלדשטיקער שפּאָרען ביז מיר וועלען אַ ווײנגאָרטען קויפען און וועלען חתונה האָבען...

דוד.

(אָננעהמענדיג פלוצלינג אַ מינע פון שטרענגער קעניג־ווירדע)

רוף אַריין די שונמית !...

(זבדיה אָב. דער קעניג ווערט שטאַרק צוטראָגען. זיינע הענד טרייסלען זיך לייכט).

די שונמית.

(זיך בוקענדיג, צומישט)

פריערען צו דעם קעניג !

דוד.

(קוקט זי אָן אַ לענגערע צייט, ענטציקט פון איהר שעהנהייט און נאָך מעהר נערוועז)

דו ביזט שעהן... וואונדער־שעהן ביזטו...

די שונמית.

(ווי איבערזאָגענדיג אומעצענס רייד)

געלויבט איז גאָט וואָס ער האָט מיר געגעבען לייט־זעליגקייט אין די אויגען פון דעם גנעדיגען קעניג.

(זי קוקט אויף איהם צושראָקען, ווי ניט וויסענדיג, וואָס זי דאַרף אייגענטליך טהאָן).

דוד.

(צערטליך)

קענסטו זינגען און שפּיעלען אויף אַ גיטאַרע ?...

די שונמית.

אין אונזער דאָרף זינגען און שפּיעלען מיר אַלע...

דוד.

(נעהמט אַרונטער פון דער וואַנד אַ גאָלדענע גיטאַרע, זעצט די שונמית אַוועק נעבען זיך אויף אַ טעפּיך און זאָגט):

שפּיעל אַ ליעבעס־ליעד, ווי מען שפּיעלט עס ביי אייך אין שונם...

די שונמית.

(זי קוקט נאָך אַלץ ווי אַ צושראָקענע הינדין... לאַנגזאַם בעריהרט זי די סטרונעס, דאַן הויבט זי אָן צו זינגען, בעגלייטענדיג זיך אַליין אויפ'ן אינסטרומענט)

צעהן טויזענדער פלשתים
דער'הרג'עט דער גבור,
און קומט אַ געקרוינטער
צוריק צו זיין ליעבער...

מיט שווערד אויפ'ן גאַרטעל,
און זיעג אויפ'ן שטערען,
איהר קומט ער צו קוסען
פון ד'אויגען די טהרערען...

ער שענקט איהר זיין צעפּטער,
ער זעצט זי אויף טהראָנען,
ער בויט איהר פּאַלאַצען,
ביים באַרג פון לבנון...

זי ליעגט אויף דער ברוסט איהם,
זי וויל ניט קיין קרוינען,
זי וויל ער זאָל ליעבע
מיט ליעבע בעלוינען...

(דער קעניג האָט אין דער צייט פון איהר זינגען געהאַלטען פאַרדעקט דאָס געזיכט. די אויגען פון שונמית גליהען און קוקען פאַרטרוימט...)

דוד.

דיר געפעהלט, ווי איך זעה, דאָס ליעד ?...

די שונמית.

עס איז דאָס שענסטע, וואָס ווערט געזונגען אין

אונזער געגענד צווישען די פעלד־אַרבייטער, און ס'איז מיין ליעבלינג...

דוד.

ווער האָט פאַרפאַסט דאָס שעהנע ליעד ?

די שונמית.

(נאַאיוו)

איך ווייס ניט... עס געהט אַרום אין פאָלק שוין פון צעהנדליגע יאָהרען, נאָך פון די צייטען, ווען די קריעגער פלעגען אַרויסגעהן אין שלאַכט אַקעגען די 'פלישתים.

דוד.

(שמייכלענדיג)

ווען דו זינגסט עס, טראַכסטו אודאי פון דעם מאַן, וואָס האָט דאָס ליעד פאַרפאַסט ?...

די שונמית.

(פאַר'חלומ'ט)

ער האָט געמוזט זיין שעהן און הויך, מיט רויטע ליפּען און שוואַרצע ווייכע אויגען...

דוד.

אַלע אייערע מיידלעך אין שונם וואָלטען זיך געווים פאַרליעבט אין איהם, ווען ער זאָל זיך בעוויזען אין דאָרף...

די שונמית.

(שטיל)

מיר וואָלטען איהם פאַרגעטערט...

דוד.

(איראָניש)

אפשר לעבט ער ערגעץ וואו, און איז פאַרקריפּעלט פון קריעג און אַלט און געבויגען און זיינע יאסלעס זיינען אָהן צייהנער ?...

די שונמית.

(דערשראָקען)

אָבער ווי קען דאָס זיין ?...

דוד.

מיין קינד, ער האָט דאָך אייביג ניט געקענט יונג זיין...

די שונמית.

(מיט קינדערשער עקשנות)

ביי אונז איז ער אייביג יונג. (איהרע אויגען צינדען זיך אָן) איך קען איהם זעהן פאַר מיינע אויגען, דעם שעהנעם זינגער...

דוד.

(מיט אונטערדריקטער ביטערקייט)

אָט מאָל מיר איהם אויס... איך וועל זיצען נעבען דיר און הערען...

די שונמית.

(הינגעריסען)

ער איז גליך ווי אַ פּאַלמען־בוים און פון זיינע אויגען שלאָגען גאַנצע גאַרבען פון וואַרעמע, צערטליכע שטראַהלען... זיינע ליפּען זיינען ווי בעפאַרבען מיט דעם פרישען סאָק פון רויטע וויינטרויבען... זיינע באַקען זייַנען לייכט געראויטעלט ווי דער ערשטער סימן פון דעם מאָרגענ׳ס קומען, און זיינע געקרייזעלטע לאָקען פּלאַטערען און פלאַנטערען זיך ווי אַ געדיכטע מחנה פון שפּיעלענדע ראָבען... אַ זילבערנער גאַרטעל נעהמט אַרום

זיינע הויכע שלאנקע לענדען, אויפ'ן קאָפּ גלאַנצט זיין בעציערטער קיווער און סאַנדאַלען פון ווייסען הירש־פעל טראָגט ער אויף די פיס, און אין דער האַנד האַלט ער אַ גאָלדענע האַרפע...

דוד.

(זיינע אויגען שיינען און ער איז ווי פאַריונגט)

...און ווען ער געהט אויף דער גאַס, שטעקען זיך אַרויס פאַרשלייערטע קעפּ, און קוקען נאָך זיינע טריט, מיט ברענענדע בליקען... און הערצער קלאַפּען און לעבצען נאָך דעם העלדישען זינגער...

די שונמית.

(רייזענדיג אַלין מיט מעהר גלוט און פאַרגעסענדיג די גע־געגנוואַרט פון דעם קעניג)

און ווען ער זינגט אָדער ער שפּיעלט אויף זיין האַרפע, צוגיסט ער ווילדע פאַרלאַנגען אין די הערצער, און יעדער וויל זיינע ליפּען קוסען, זיך צו זיין ברוסט פּרעסען, איהם די לאָקען שטרייכען, איהם אַלע זיינע גליהענדע געזאַנגען אַרויסזויגען און אין זיינע אָרעמס פאַרגעהן און...

(דוד לייגט זיין האַנד אויף דעם האַלז פון דער שונמית. זי ציטערט אויף און פאַרשטומט).

דוד.

(געפּיהלפּול)

שונמית, לעג דיין קאָפּ אויף מיין שווים...

די שונמית.

(שוידערט אויף, ווי אַ פראָסט וואָלט זי דורכגענומען און געהאַרכט מעכאַניש).

מיין שעהן קינד, און איצט אויך נאָך וואָלסטו גע־ליעבט יענעם קריעגער, ווען דו זאָלסט איהם זעהן?

די שונמית.

(מיט אַן אויסדרוק פון פאָרזיכט)

מיין ליעבע געהערט צו דעם קעניג...

דוד.

(מיט אַ טרויריגען שמייכעל)

דיין קערפּער בלויז... דו ביזט צו יונג צו זאָגען ליגען, און דיין ליגען וועט פון מיר קיין לויהן ניט קריגען... זאָג מיר, דו וואָלסט איהם זעהר געליעבט?

די שונמית.

(קוקט צוערשט מיסטרויאיש אויפ'ן קעניג, דאַן וויעגט זי לאַנגזאַם דעם קאָפּ אויף „יא“).

דוד.

ניט אַבטענדיג וואָס ער וואָלט זיין אַלט און וואָלט ניט מעהר אויסזעהן ווי דו האָסט איהם געשילדערט ?...

די שונמית.

אָבער זיינע ליעדער, זיינע זיסע ליעדער ?...

דוד.

און דו וואָלסט איהם דיין יוגענד און דיין ליעבע נעגעבען צוליעב זיינע זיסע ליעדער ?...

די שונמית.

(שטיל און פעסט)

יא !...

דוד.

(גליהענדיג פון ליידענשאַפט, ציהט זי פּלוצלונג צו זיך)

קום די ליפּען מיינע... גיס אריין דיין ווירציגע נשמה אין מיר...

די שונמית.

(נעהמט איהם אַרום און קושט איהם לאַנגזאַם).

דוד.

דו ביזט קאַלט... דיינע הענד זיינען פראָסטיג, דיינע ליפּען זיינען אייז, און דו ביזט בלייך... שענק מיר אַלע דיינע פאַרבאָרגענע פלאַמען...

די שונמית.

(דריקט זיך צו איהם, קעמפּפענדיג מיט איהר ווידערווילען).

דוד.

דו האָסט דאָך פאַרשפּראָכען צו ליעבען...

די שונמית.

(לעבלאָז)

איך האָב פאַרשפּראָכען צו טהאָן אַלצדינג, וואָס דער קעניג וועט פאַרלאַנגען...

דוד.

ניין, ניט דאָס... דו האָסט דאָך פאַרשפּראָכען צו ליעבען יענעם זינגער...

די שונמית.

(קוקט אויף איהם פאַרוווירט).

דוד.

א י ך בין עס...

די שונמית.

(מיט שטאַרע אויגען)

דו ?..... (זי מעסט איהם אָפּ פון קאָפּ ביז די פיס, ווי זוכענדיג די שוואַרצע לאָקען, די מעכטיגע ברוסט און די העלדישע לענדען).

דוד.

(ענטפערענדיג איהר בליק)

ד אַ מ אָ ל ס בין איך געווען ווי דו האָסט מיך אויסגעמאָלט...

די שונמית.

(שווידערט).

דוד.

אָבער די לידער, די שעהנע לידער ?...

די שונמית.

(קאַלט, מיט אָנגעשטרענגטער צערטליכקייט)

איך וועל טהאָן אַלצדינג וואָס דער קעניג וועט בע־
געהרען...

(פאָרהאַנג פאַלט לאַנגזאָם).

לעגענדען און האַלב־לעגענדען

פורפור־וואלקענס

די דריי־טעג־אַלטע זונן, אַ גרויסע, אַ פייערדיגע, אַ רונדע, האָט זיך לעכצענדיג געצויגען צו דער ברוסט פון דעם פיער־טעג־אַלטען ים... און דער פאַרליעבטער ריעז האָט זיך געהויבען, און געקרויזט זיינע וואַסערדיגע ליפּען, און זיך געשטרעקט צו איהר אום זי אַריינצוזויגען מיט איהר גאַנצער גלוט...

די פינגער פון דעם בורא האָבען מיט אַ לעצטען ריהר, דערענדיגט דאָס מייסטער־ווערק — דעם מענשען, און די וועלט איז געווען פאָלקאָמען.

און דער מייסטער־בעשעפער האָט זיך צוריקגעצויגען איבער אַלע הימלען, און האָט נאָך אַמאָל בעקוקט די שטערען און די ערד און דעם ים, און די פישען, און די פויגלען.

— געלונגען !

אָבער דער בורא האָט פון אימעצען׳ס ליפּען דאָס וואָרט הערען געוואָלט. אפשר, אפשר פעהלט נאָך עפּעס?...

אפשר אַ ווינקעל פליגעלע ערגעץ אויף אַ קאָלירטען זומער־פויגעלע, ניט דערפאַרבען אַקוראַט ריכטיג ?

אפשר אַ שופּ פון אַ פּיצעלע פיש אין אַ פאַרוואָר־ פענעם טייך, ניט גענוי אָפּגעצירקעלט ?

אפשר אַן אונטערשט בלעטעלע פון אַן איינזאַמען קוסט ערגעץ אין אַ באַרג־שפּאַלט פאַרקריפּעלט געלאָזט?...

און געזיפצט האָט ער...

איז דער גאַנצער הימעל־היל געקומען אין ענט־ פער אויף דעם דאָזיגען זיפץ, און האָבען געוואַרט אויף אַ בעפעהל.

— „פעהלט עפּעס, ערגעץ־וואו ?"

— „אַלצדינג איז פאָלקאָמען" — האָבען ענטציקטע מיליאָנען אין כאָר געענטפערט, און דער גערויש פון די פליגלען איז געווען ווי דאָס רוישען פון הונדערט ים'ען.

— „האָט איהר גאָר ניט באַמערקט ? אַ שטויב אַ ניט־פאַרטיגען ?"

— „גאָר ניט, גאָר ניט, האַרר פון די וועלטען".

— „האָט איהר ניט אַ געקריוודעטען טהוי־טראָפּען ערגעץ וואו דערזעהן ?"

— אַלץ איז פאָלקאָמענהייט און שעהנהייט".

— „עס פעהלט להלוטין גאָר ניט ?"

— „עס פעהלט..."

די גרויסע מחנה פון מיליאָנען ליכטיגע קעפּ האָט זיך ציטרייסעלט אַזוי ווי אַ שטורעם וואָלט זיי צורודערט.

אימיצער האָט דעם הימעל פאַראונרייניגט.

און כביכול׳ס געזיכט האָט זיך בעוויקעלט מיט דיקע ד ו נ ק ע ל ע װ ו אָ ל ק ע ן ־ פ אַ ל ד ע ן, און מיט שטילער טרויריגקייט האָט ער געפרעגט : —

„זאָג, מיין קינד, עס איז נאָך צייט... איך וועל צוריק אויף דער ערד אַרונטערנידערן, און נייע זעקס טעג וועל איך שאַפען, נאָר פאָלקאָמען זאָל עס זיין...״

— „מייסטער פון הימעל״ — האָט די זעלבינגע שטים געענטפערט — „עס פעהלט דער וואָס זאָל קענען אַ זאַ פ אָ ל ק אָ מ ע נ ה י י ט בעזינגען... אַ שעפּפער ווי דו וואָלט ער מוזען זיין...״

און איבער דעם בורא׳ס געזיכט האָט זיך אַ עניוות׳־דיגער פורפור צוגאָסען...

און דאָס זיינען די ו ו אָ ל ק ע נ ס, און דער פ ו ר פ ו ר, וואָס מען זעהט ווען די זונן פאַרגעהט...

.1911

איסטהר

דאַן זיינען נאָך די הימלען און די ערד געווען יונג,
און די נאָהנטע קרובה'שאַפט פוןביידען האָט זיך ווי
אַ צערטליכער הויך אין דער לופט געפיהלט, און דער
נאַקעטער יעגער־מענש וואַנדערנדיג איבער די ווייטע
גראָז־סטעפּעס אָדער דורך דעם שטילען צוויג־פּלאָנטער
פון דעם ריעזען־וואַלד, האָט אָפט פאַרנעהמען געקענט
דעם אָפּקלאַנג פון די הימלישע כאָרען...

דאָרט וואו די רויטע זונן איז יעדען פאַרנאַכט
אַרונטערגעזונקען, איז אַ טהויער געווען מיט אַ רויז־
רויטען גאַרדין פאַרהאַנגען... און פאַסירען פלעגט אָפט,
אַז אַ ווייסער מלאך פלעגט פאַמעליך פאַנאַנדערעפענען
די גאַרדינען, אַרויסשטעקען זיין גאָלד־געלען לאָקען־קאָפּ
און זיך אַרומקוקען מיט נאַאיוו־בלאָע אויגען, אויף די
בליהענדע אונטער־הימלישע וועלט, און דאַן נייגיריג
אַרויספלאַטערען...

איבער די בערג איז ער געפלויגען, אין די טהאָלען

האָט ער אַראָפּגענידערט און זיך גע'חידוש'ט און אָנגע־
קוואָלען פון אַלץ וואָס זיין אויג האָט געזעהן...

אויף מאָרגען פלעגט דער שטעג, וועלכען דאָס ווייסע
הימעל־קינד האָט געטרעטען אויף דער לאָנקע, זיין בע־
דעקט מיט גאָלדענע, רויטע, און בלאָע קווייטען...

און שעהנער פון אַלע מלאכים וואָס האָבען די ערד
בעזוכט איז געווען שמחזאי, און האָלד געהאַט האָט ער
די פעלדער און זיי וועלדער מעהר ווי די הימלען, און
יעדען טאָג, פלעגט ער זיך אַרוים'גנב'ען, און זיך אומ־
שפּיעלען צווישען די הויכע גראָזען, און שטיפען מיט די
בלאָע שאָטענס פון די שלאַנקע פּאַלם־בוימער.

אָבער שמחזאי האָט מיט אַמאָל גענומען בענקען.
ער האָט געהערט אַז אויף דער ערד זיינען דאָ מענשען,
און איהם האָט זיך געדאַכט, אַז זיי מוזען זיין ליעבליך
און פול מיט חן אָהן אַ שיעור, און שעהנער פיעל פון
די מלאכים...

איהם האָט זיך געוואָלט זעהן אַ מענשען.

און געזוכט האָט ער און געפרעגט האָט ער ביי די
קאָלירטע באַרג־פויגלען: —

„ווי זעהען אויס די מענשען? זיינען זיי טאַקע
וואונדער־שעהן? האָט איהר אַמאָל געהאַט דעם זכות
זיי פון נאָהנטען צו בעקוקען?—"

האָבען זיי איהם אָנגעוויזען אויף אַ טייך, וואָס האָט
ווייס געשימערט אין די שטראַהלען פון דער זונן.

נייגיריג און שעמעווודיג, און זיך נאָכאַנאַנד אַרומ־קוקענדיג, איז דער מלאך האַלב געפּלויגען האַלב געגאַנ־גען אַהין, וואו דאָס וואַסער האָט געגלאַנצט... צווישען די בוימער וואָס האָבען דעם ברעג געזוימט, האָט ער זיך בעהאַלטען און פון דאָרטען געקוקט און געזוכט.

דאַן האָט ער דערזעהן, די שעהנע איסטהר באָדענ־דיג איהרע ווייסע גליעדער, אונטער אַן אריבערהענגענ־דען ווערבע־בוים. אַרום איהר האָט זיך דאָס וואַסער געפּליושקעט און געשוימעלט, און איבער איהר קאָפּ האָבען געשפּריצט און געבלישטשעט די וואַסער־טראָ־פּענס...

שמחזאי'ס מלאך־האַרץ האָט אונטער זיין בעפלי־געלטער ברוסט זיך מיט אַ ווילדער לוסט צוברענט...

דעם הימעל האָט ער פאַרגעסען... און ווען אַ פייער האָט זיך אָנגעצונדען אין דעם מערב, צום צייכען אַז אַלע מלאכים דאַרפען שירה זינגען, האָט שמחזאי זיינע פליג־לען אזוי אויסגעשפּרייט, אַז ער זאָל דעם צייכען ניט זעהן, און ער זאָל קענען קוקען אויף איסטהר'ס ווייסען לייב, אויף איהרע שוואַרצע האָאר־צעפּ, און אויף איהרע גרויסע דונקעלע אויגען...

און ווען ער האָט גערעדט צו איהר, און איהרע רויטע ליפּען האָבען זיך געעפענט איהם אַן ענטפער צו געבען, און איהר שטים האָט אַרויסגעקלונגען אין דער טייך־ און וואַלד־איינזאַמקייט, האָט זיך שמחזאי'ן געדאַכט, אַז אַזעלכע שעהנע טענער האָט ער נאָך קיינ־

מאָל ניט געהערט, ניט אויף דער ערד און ניט אויפ'ן הימעל...

און שמחזאי איז געבליבען אויף דער ערד, און גע־גליהט האָט אין איהם בלויז איין בעגעהר — דער בע־געהר צו איסטהר'ן...

יעדען טאָג פלעגען איסטהר'ס ריינע אויגען איהם אָנקוקען מיט אַ געבעט און איהר צונג האָט איהם גע־מוסר'ט: —

„וואָרום געהסטו ניט אין דיין הימעל צוריק ?" —

„דיין ווייסען לייב וויל איך" — פלעגט זיין תשובה זיין.

און איינמאָל ווען זיינע ווערטער זיינען געוואָרען הייסער און דרינגענדער ווי געוועהנליך, האָט אין איס־טהר'ס אויג זיך אַ פונק בעוויזען און זי האָט געזאָגט:—

„מיין ווייסען לייב זאָלסטו האָבען, אָבער מיט איין בעדינג..."

„אַלץ, אַלץ..."

„בלויז איין בעדינג... דו זאָלסט מיך דעם הייליגען שפּרוך אויסלערנען, מיט וועלכען דו הויבסט זיך אויף צו די הימלען..."

די ברענענדע ליפּען האָבען דאָס הייליגע וואָרט ארויסגערעדט...

אָבער ווען שמחזאי האָט געוואָלט איסטהר'ן צו זיין ברוסט צודריקען, איהר די רויטע ליפּען קוסען, זיך אין איהרע האָאר פאַרפלעכטען, און דעם פולען לויהן

פון זיין הימעל־פארשוועכונג געניסען — זיינען זיינע פליגלען פון שרעק צוזאמענגעפאלען...

איסטהר איז אין א ווייסען שטראהל מגולגל געוואָרען, און האָט הימעל־ווערטס העכער און העכער זיך געהויבען... דאָרט איז זי אלס א לייכטענדער שטערען הענגען געבליבען...

אָבער שמחזאי איז מעהר אין הימעל ניט ארויף... א זינדיגער איז ער אויף דער ערד פארבליבען...

.1910

אדם הראשון'ס שעהנהייט

שעהן, וואונדער־שעהן איז אדם הראשון געוועז, ווען ער האָט צום ערשטען מאָל זיינע אויגען געעפענט. צום ערשטען מאָל אין זיינע נאָז־לעכער די באַלזאמדיגע לופט פון דער יונגער וועלט אַריינגעצויגען, און צום ערשטען מאָל דעם לעבען אנטקעגען געשמייכעלט... כביכול'ס שאַ־פענדע פינגער האָבען אויף זיין פנים זייער שימער פאַר־טריפט, און ער האָט געלויכטען מיט דער ליכטיגקייט פונ'ם זיבענטען הימעל...

און ווען ער האָט זיינע פרישע גליעדער אויסגע־שטרעקט, און הויך און גלייך, מיט געוועלבטער ברוסט, זיין ערשטען שפּאַציר דורכ'ן גן־עדן געמאַכט, האָבען אַלע גראָזען און בלאָע בלומעלעך זיך געוואונשען ער זאָל איבער זיי זיין וועג מאַכען, כדי זיי זאָלען קענען די ווייסע הויט פון זיין פוס־זויל אַ קוש טהאָן...

די בליהונגען פון די בוימער האָבען זיך פאַר דער צייט פון זייערע שטענגלעך אָפּגעריסען, און זיך גע־איילט אַראָפּצופאַלען, אום זיי זאָלען פאַלענדיג, זיין שולטער אויף אַ רגע בעריהרען...

די זונן־שטראַהלען האָבען זיך געריסען דורך די צווייג־נעצען, כאָטש איין מינוט צו קענען אַרום זיינע שוואַרצע לאַנגע האָאר אַרומטאַנצען...

די פויגלען האָבען אַריינגעקוקט אין זיינע גרויסע רוהיגע אויגען, און האָבען געוואַרט ער זאָל פון זיינע ליפּען אַ קול אַרויסלאָזען... און גאָלדענע ביענען זיינען איהם נאָכגעפלויגען, אום עפּעס פון זיין ריח צו נאַשען, און עס דערנאָך אין זייער האָניג אַריינצואָטהעמען...

און די הויכע פּאַלמען האָבען זיך צוגעבויגען שפּיץ צו שפּיץ און זיך צוגעמורמעלט: —

„גאָט געהט אין גן־עדן אום...”

און די מלאכים האָבען דערהערט די שושקעריי פון די פּאַלמען, און זיי זיינען געקומען ז ע ה ן ג אָ ט....

שירה זינגען האָבען זיי פאַר איהם געוואָלט...

און כביכול פון זיין טהראָן האָט זיך מיט זיין אַר־בייט געפּרעהט, אָבער שירה האָבען די מלאכים צו אדם'ן נ י ט געזונגען — :

אויף אדם'ס ברעמען איז פּלוצלונג אַ שווערער שלאָף געפאַלען, און האַלב־טויט זיינען זיינע גליעדער געלעגען אויף דער שטילער ערד...

אַלע האָבען זייער טעות אויסגעפונען... און בע־וואונדערונג האָט זיך אין רחמנות פאַרביטען...

.1910

די פאַרלאָרענע שפּראַך

אין די ערשטע טעג נאָך דער וועלט־בעשאַפונג, איז צווישען אַלע בעשעפעניסען פון דער וועלט אַ נאָהנ־טע ברידערשאַפט געוועזען. אַלע האָבען אַ שפּראַך געהאַט, אויף וועלכע זיי פלעגען זיך צוזאַמענריידען, און דער מענש פלעגט אויך אויף דער דאָזיגער שפּראַך ריידען, און צווישען מענש און גראָז און בוים און טייך און שטע־רען איז קיין סוד ניט געוועזען...

אין שטילע, שטערען־בעשפּריצטע נעכט, פלעגט דער מענש זיצען ביי דעם זוים פון טייך, און אַ שמועס האַלטען מיט די זילבער־געפלעקטע כוואַליעס, און די ברייטע גרינע בוימער פלעגען זיך איינטים אין דעם געשפּרעך אריינמישען, און די פינקלענדע שטערען פלעגען פון זייער ווייטער הויך, פון צייט צו צייט, זייער טהייל אַראָפּ־שושקען...

ווען דער מענש האָט זיך פאַרזינדיגט, האָט זיך אַ קללה איבער דער גאַנצער וועלט פאַרשפּרייט, און דער לשון האָט איטליכען אָפּגענומען... אויפגעהערט האָבען זיי צו ריידען. און אויף שטום־לשון בלויז, און ווינקענ־

דיג, אָדער זיפּצענדיג האָבען זיי איינער דעם צווייטען זיך דערקענען געלאָזט...

און אַלע זיינען תמיד בעטריבט און פאַרטראַכט... דען איטליכער זוכט די סודות פון דעם צווייטען צו דער־געהן, און קען זיי קיינמאָל ניט אויסגעפינען...

דער הימעל קוקט אויף דעם בלאָען טייך, און זוכט פון דעם רונצעלדיגען פּנים, די טיעפע וואַסער געהיימ־ניסען אַרויסצושעפּען... די גראָזען שעפּטשען און שטרע־קען זיך, און ווילען די סודות פון די בוימער כאַפּען... און די בוימער ציהען אוים די שמאַכטענדיגע צווייגען צו דעם זונענאונטערגאַנג, און פרעגען : וואָס מיינען די גאָלדענע וואָלקען ?...

און צווישען זיי געהט אום דער מענש, שטום און פאַרשלאָסען, און מיט פייכט־גליהענדע אויגען, זוכט און פאָרשט ער, די געהיימניסען פון ערד און פון הימעל...

דען די בעשעפעניסען פון דער ערד זיינען פאַר־דעקטע סודות איינער פאַר'ן צווייטען געוואָרען...

.1910

דער ערשטער טויט

אויסגעצויגען אויף דעם גראָז איז דער יונגער הבל געלעגען... שטאַר און שטייף זיינען די מעכטיג־נאַקעטע אָרעמס און פיס געווען, און אָפענע גלאָצענדע ווייסלעך, האָבען אָהן לעבען צום הימעל אַרויפגעקוקט... און פון די שלייפען ביז צום האַלז האָט זיך געצויגען אַ רויט־פאַרגליווערטער פּאַס — די חתימה פון טויט, דער זיגעל פון קין׳ס מאָרד...

און אדם פון איין זייט און חוה פון דער אַנדערער זייט, האָבען געקוקט אויף דעם שטילען בר־מנן, און האָבען געוויינט און געשריען : —

„הבל, יונגער שטאַרקער זוהן אונזערער, פאַרוואָס „שטעהסטו ניט אויף ? פאַרוואָס טרייבעלסטו זיך ניט „אויף פון דיין גראָז־געלעגער, פאַרוואָס לויפסטו ניט מיט „די הינדען גלייך, צווישען די באַרג־פעלזען ? פאַרוואָס „פייפסטו ניט צו די פויגלען אַרום ?...״

און אין זיינע פאַרגלאָזטע שוואַרצאַפּלען האָבען זיי אַריינגעקוקט, און האָבען מיט אַנגסטען געפרעגט : —

„וועלן וועלען זיי זיך מיט פייערלעך אָנפילען? וועלן
„וועלען די לאַנגע ברעמען זיך בעוועגען אָנהויבען?"

דען קיינמאָל נאָך האָבען זיי דעם טויט ניט געזעהן... ניט פאַרשטאַנען האָבען זיי, ניט געוואוסט וואָס וועט געשעהן, און וואָס זיי דאַרפען טהאָן...

אָבער די קלוגע פויגלען אַרום האָבען געוואוסט אַז הבל איז טויט, אַז זיינע ליפּען וועלען זיך מעהר ניט ריהרען, און זיין בלוט איז אויף אייביג פאַרפראָרען. זיי האָבען שוין זייערע חברים־פויגלען געזעהן טויט פון ביים אַרונטערפאַלען, און געוואוסט אַז דאָס איז דער סוף.

און מיט רחמנות האָבען די שוואַלבען, און די טויבען, און די ראָבען, געדרעהט זיך אין קרייזען איבער די קעפּ פון אדם'ן און חוה'ן, און אויף זייער פויגעל־לשון מנחם־אבל געווען די אַלטע...

אָבער די אַלטע האָבען ניט פאַרשטאַנען.

דאַן האָט אַ קלוגער ראָב פון ערגעץ־וואו אין זיין שנאָבעל, אַ טויטען ראָב־קאַמעראַד געבראַכט, און פאַר זיי אין די אויגען, האָט ער פאַר דעם קאַלטען פויגעל, מיט זיין שוואַרצען שנאָבעל און זיינע קרומע נעגעל אַ גרוב געמאַכט, און איהם דרינען אויסגעבעט און מיט **ערד** פאַרשאָטען...

האָבען אדם און חוה דעם פויגעל'ס קבורה געזעהן און האָבען פאַרשטאַנען...

אין דעם שאָטענדיגען וואַלד, האָבען זיי פאַר זייער קינד אַ קבר געגראָבען, אין דעם פייכטען ערד־שוים האָבען זיי זיין יונגען גבור־לייב אַריינגעלעגט... אַ וויי־

כען ערד־מאַנטעל האָבען זיי אויף איהם אַרויפגעשאָטען,
מיט גראָז און מיט בלעטער האָבען זיי זיין רוה־פּלאַץ
בעשפּרייט...

און ווען זיי זיינען צוריק פון וואַלד אַרויס, אין דער
לעצטער אבענד־רויטקייט, אליין אָהן הבל'ען, האָבען
זיי אַ נייעם שוואַרצען געדאַנקען געטראָגען אין זיך —
דעם געדאַנקען פון טויט...

און הינטער זיי זיינען די שוואַלבען, און די טויבען,
און די ראָבען נאָכגעפלויגען, און מיט מעהר ליעבשאַפט
ווי אַלע מאָל, געערדט צו זיי אויף פויגעל־לשון...

די אנגסט פון טויט האָט מענשען און פויגעל ענגער
צוזאַמענגעקניפּט...

.1910

דאס ירושה-העמדעל

גאָט׳ס בעפעהל איז אַרויס: —

פון דעם שטילען זונניגען גן־עדן זאָל אדם אַרויס־געהן, אום זיך מעהר אַהין ניט צוריקצוקעהרען... מיט פּיין און שוויים זאָל ער זיך מיט דער ערד ראַנגלען אום פון איהר זיין טעגליכען ביסען אַרויסצורייסען... מיט בלו־טיגע פינגער זאָל ער די שטעכע־דיגע דערנער אויספליקען מוזען, אום זיינע זאַנגען צו ראַטעווען, און זיין לעבען זאָל זיין מאַטערנים, און זיין פרייד — א רגע אָהן ווע־טאָגען, און זיין האָפנונג — א ק א ר ג ע ר לויהן פאַר ש ו ו ע ר ע מיה...

און ווען גאָט האָט געזעהן דאָס עלענדע פּאָאר, שטעהענדיג ביי די טהירען פון גן־עדן, שטום זיך גע־זעגענענדיג מיט די פרוכט־בעלאָדענע בוימער, מיט די הויך־שפּריצענדע קוואַלען, מיט די וואונדער־פאַרביגע קלוגע פויגלען — האָט ער אויף זיי גרויס מיטלייד גע־קריגען און ער האָט אדם׳ען געשאָנקען א העמדעל. און דאָס

דאָזיגע העמדעל האָט געהאַט די סגולה, אַז דער וואָס האָט עס געטראָגען אויף זיין לייב, האָט אַרויפגעוואָרפען אַ מורא, אויף אַלע ווילדע חיות און אויף אַלע עופות...

ווען אדם האָט זיינע לאַנגע יאָהרען אויסגעלעבט, און האָט זיך אומגעקעהרט צו דעם שטויב פון וועלכען ער איז גענומען געוואָרען, איז דאָס העמדעל איבערגעגאַנגען צו זיין יורש...

און אַזוי איז דאָס העמדעל געקומען צו נמרוד׳ן.

און נמרוד איז געווען פון דער נאַטור אַ גרויזאַמער מענש, איהם האָט זיך געוועלט געוועלטיגען איבער אַלע־מען, און די קרוין פון אַ מושל בכפו טראָגען, אָבער אַ טרוס איז ער געווען, און מורא געהאַט פאַר זיין אייגענעם שאָטען...

האָט ער אָנגעטהאָן אויף זיין לייב אונטער אַלע קליידער, דאָס ירושה־העמדעל און האָט גענומען זיין פיילענבויגען און איז אַרוים אין וואַלד, און וואו ער איז געגאַנגען זיינען די חיות און די פויגלען פאַרציטערטע געוואָרען, און לייבען און לעמפּערטען און טיגערס זיינען נאָהנט צו זיין בויגען געקומען, און זיך ניט וועהרענדיג, געלאָזט זיך שיסען אָדער פאַנגען...

איז נמרוד׳ס נאָמען אַרוים איבער דער גאַנצער וועלט. זיינע גבורות האָט מען זיך דערצעהלט, זיינע העלדישקייטען געריהמט, ביז ער איז דער קעניג איבער אַלע מענשען געוואָרען, און אַלע האָבען געהאָרכט דעם בעפעהל פון זיין מויל...

ווייל קיינער האָט ניט געוואוסט אַז זיין גבורה קומט בלויז פון דעם גע׳ירשנ׳טען העמדעל...

און טאָג פאַר טאָג איז נמרוד שטאָלצער געוואָרען, ביז די ערד איז איהם ווייניג געוואָרען, און ער האָט אויך דעם הימעל בעצווינגען געוואָלט...

טויזענדער מענשען האָט ער צוזאַמענגערופען און האָט זיי געהייסען בויען אַ הויכען־הויכען טהורעם, אַזעל־כען וואָס זאָל ביז צום סאַמע הימעל ארויפשטייגען.

און די מענשען האָבען געטהאָן זיין בעגעהר און האָבען געשלעפּט לעהם און ציגעל און געבויט דעם טהור־רעם פאַר נמרוד׳ן... און וואָס העכער דאָס געביי איז געוואָרען אַלין שווערער איז געוואָרען דאָס לעהם־שלעפּען און דאָס ציגעל־ברענגען...

ווען זיי זיינען שוין געווען גאַנץ הויך, פלעגט דער טרוס נמרוד, אָנגעטהאָן אין זיין גע׳ירשנ׳טען גבורה־העמד, שטעהן אונטען און אָנקוקען... און ווען אימע־צער פון די לעהם־שלעפּערס וואָס האָבען פון אונטען אַזוי ווי די מוראַשקעס אויסגעזעהן, האָט זיך ארביימענדיג אויסגעגליטשט, און איז אַ צושאָטענער אויף טויט אַרונ־טערגעפאַלען — פלעגט נמרוד זיך צומאָל ניט אומקוקען...

„איך האָב אַ סך" — פלעגט ער זאָגען.

אָבער ווען אַ ציגעל פלעגט אַרונטערפאַלען, פלעגט ער מלא חמה ווערען.

„אַ הונדערט נפשות — איידער אַ ציגעל פון מיין בנין" — פלעגט ער שרייען...

דאַן האָט גאָט צו זיינע מלאכים געזאָגט: —

„געהט און צומישט די שפּראַכען פון די וואָס אַר־בייטען אויף דעם דאָזיגען טהורעם, און זאָל דער זינ־דיגען בנין אויפהערען אַ דאָרן אין מיינע אויגען צו זיין...״

.1910

דער וואונדער־שטעקען

ווען דער זעקסטער טאָג פון דער וועלט־בעשאַפונג האָט זיך געהאַלטען ביים איסלעשען, און באַלד־שוין האָט געזאָלט אָנקומען דער אבענד פון רוה — האָט גאָט בעשאַפען דעם וואונדער־שטעקען...

און ער האָט אויף איהם זיין אייגענעם נאָמען אויסגעשניטען, און ערד און הימעל, זונן און לבנה, וועלען און פעלזען האָבען אַ בעפעהל געקריגען, צו געהאָרכען דעם שטעקען'ס מאכט...

און דאַן האָט איהם גאָט אַוועקגעשאָנקען צו אדם'ן אין גן־עדן, און אדם האָט איהם איבערגעלאָזען בירושה צו חנוך'ן, און ווען חנוך איז לעבעדיגערהייד אַרויף אין הימעל, האָט ער איהם צו זיין עלטסטען זוהן איבערגעלאָזען. און אַזוי איז דער וואונדער־שטעקען איבערגעגעבען געוואָרען פון פאָטער צו זוהן, ביז עס איז אין יוסף'ס הענד געקומען.

נאָך יוסף'ס טויט, ווען די קינדער פון ישראל זיינען אין פינסטערען גשן פאַרטריבען געוואָרען, און זיינען פאַרשקלאַפטע לעהם־שלעפער ביי די מצריים געוואָרען,

האָט מען דעם שטעקען צוגענומען אין דעם פּאַלאַץ פון דעם עגיפּטישען קעניג.

און יתרו וואָס איז געווען איינער פון די חרטומים און צויבערער פון פרעה, האָט דעם דאָזיגען וואונדער־שטעקען דערזעהן, און האָט איהם אַרויסגע׳גנב׳עט און האָט איהם איינגעפלאַנצט ביי זיך אין גאָרטען, וואו ער האָט אַרויסגעלאָזען שעהנע בליהונגען...

אָבער קיינער ניט, אפילו יתרו אַליין מיט זיין גאַנ־צער צויבער־קראַפט, האָט צו דעם בוימעל צוגעהן גע־קענט. אַ פאַרבאָרגענע האַנד האָט איטליכען וואָס האָט געוואַגט עס אָנצוריהרען, אָפּגעשליידערט צוריק...

ווען דער יונגער משה איז געקומען צו יתרו׳ן און איז אין יתרו׳ס גאָרטען אַריין, איז ער אָהן שרעק צו דעם וואונדער־בוים צוגעגאַנגען. און נאָכדעם ווי ער האָט דעם איינגעקריצטען נאָמען פון גאָט איבערגעלייענט, האָט ער דעם שטאָם פון דער ערד אַרויסגעצויגען, און דער שטעקען האָט זיך ניט געוועהרט...

דער אַלטער צויבערער האָט עס דערזעהן, און ער האָט צו זיינע טעכטער אויסגעשריען: —

„אָט ד ע ר מאַן וועט די אידען פון מצרים בע־פרייען..."

.1910

דאָס פּאָאר

פּאָאר־ווייז זיינען אַלע בעשעפּעניסען פון דער וועלט געקומען צו נח'ס תבה ער זאָל זיי אַריינגנעהמען... קיינער אָהן א זווג איז ניט אַריינגעלאָזען געוואָרען. דען דער בע־פעהל פון גאָט איז געווען: „נעהם אַריין צו פּאָאר פון יעדער מין וואָס לעבט אויף דער ערד".

און ווען די טהויערען פון דער תבה האָבען שוין געזאָלט צוגעריגעלט ווערען, איז הינקעדיג געקומען צולויי־פען דער ליגען: —

— נעהם מיך אַריין אין דיין תבה! — האָט ער זיך ביי נח'ן געקליאַנעט.

— וואו איז דיין פּאָאר? — איז געווען דער ענט־פער.

— איך האָב ניט קיין פּאָאר. אַלע פלעגען מיך פאַרשטויסען ווייל איך בין מאוס, — האָט זיך דער ליגען געבעטען — נעהם מיך אַריין אַליין.

— ברענג א פּאָאר אָדער ווער אין מבול פאַר־טרונקען!

און שנעל געלאָפען איז דער ליגען, געזוכט, געפרעגט, ביז ער האָט די קללה בעגעגענט.

— ווילסטו מיין זיווג זיין ? — האָט דער ליגען געפרעגט.

— וואָס וועסטו מיר אַלס נדן געבען ? — האָט איהם די קללה צוריקגעפרעגט.

— איך האָב גאָרניט. אָבער מיר וועט די וועלט גע־הערען. מע לאָזט מיך אין תבה ניט אריין, מיט דיר וועט מען מיך אַריינלאָזען. און דאַן ווען דער מבול וועט זיין אַריבער און איך וועל ווידער אויף דער פרייער וועלט ארויס, דאַן וועט אַלץ וואָס איך וועל פאַרדינען אין דיין האַנד זיין.

און די קללה האָט איינגעשטימט. און נח האָטביידען אריינגענומען.

און ווען זיי זיינען אַרויס פון דער תבה האָט דער ליגען אוצרות געזאַמעלט, רייכטהימער אָנגעשאַפט אָבער זיין זווג האָט אַלצדינג צוגענומען. אַזוי איז דער אָפּמאַך געווען...

און דער ליגען איז תמיד געבליבען אָרעם...

.1910

אברהם אבינו'ס דימענטשטיין

ביי דעם טראקט וואָס האָט זיך געצויגען צו דעם הייסען מדבר, אונטער ברייטע שאָטענדיגע אייכענבוימער, איז געשטאַנען דאָס הויז פון אברהם אבינו.

ווען די מיטאג־זונן האָט צוגליהט די לאַנדשאַפט אַרום און ארום און דער זאמד־וועג האָט ווי אַ געלע שלאַנג אויסגעזעהן פון דער ווייטען, פונקלענדיג, און זיך דרעהענדיג ביז צום הימעל'ס ראַנד אַוועק — פלעגט אברהם שטעהן ביי זיין טויער, און מאַכענדיג פון זיין לינקער האַנד אַ שירעם פאַר זיינע אויגען פון די ברע־נענדע שטראַהלען, פלעגט ער קוקען צי עס קומט ניט אימעצער אָן אויפ'ן שליאַך... האָט ער פון ווייטען דעם פלעק פון אַ ווייסען טורבאַן דערזעהן, אָדער דעם מאַטען קלונג פון קעמעל־גלעקלעך געהערט, פלעגט זיין האַרץ מיט פרייד אויפשפרינגען...

און ווען די וואַנדערער זיינען ביז צו די אייכענ־בוימער געקומען, פלעגט ער זיי אַנטקעגען לויפען, און אַליין פלעגט ער זייערע קעמלען אָפּזאָטלען, און קאַלטע וואַסער פונ'ם קוואַל, און מילך און פריש־געבאַקטע מעהל־קוכענס, פאַר די מיעדע געסט ברינגען...

און ווען זיי פלעגען האָבען זייער דורשט געשטילט

און זייער הונגער געזעטיגט, און זייערע גליעדער אויס־
גערוהט אין דעם קיהלען שאָטען, און האָבען זיך ווידער
פאַרטיג געמאַכט צום וועג, פלעגט זיי אברהם בענשען.

האָבען זיי זייערע גאַרטלען אויפגעמאַכט און פון
דאָרטען זילבערשטיקער אַרויסגענומען, אָדער אימעצער
האָט דאַנקען געוואָלט — פלעגט אברהם זיי זאָגען : —

„דאַנקט דעם גאָט פון דער קוואַל און דעם גאָט פון
די פעלדער, וואָס איהר האָט מיט זייער טראַנק און מיט
זייער פרוכט זיך געקוויקט...״

און אויף דעם האַלז פון אברהם׳ען איז אַ טהייערער
דימענטשטיין געהאַנגען. ווער עס איז געקומען מיט אַ
ביטערען געמיטה, אָדער קראַנק, פלעגט פון דעם שטיין
אַ היילונג קריגען...

און אברהם פלעגט ליעבליך שמייכלען ווען ער
פלעגט די געהיילטע זעהן, און זיין פּנים פלעגט שיינען
אַזוי ווי דער דאָזיגער דימענטשטיין... און ווען עס איז
געקומען די שעה, און אברהם האָט זיינע גוטע שמייכעל־
דיגע אויגען אויף אייביג צוגעמאַכט, האָט אַן אונגע־
זעהענע האַנד דעם דימענטשטיין פון זיין האַלז אַרונ־
טערגענומען, און אויפגעהאַנגען אויף דער זונן...

פון דאַמאָלסט אָן זיינען די שטראַהלען פון דער
זונן אַ רפואה פאַר קראַנקע געוואָרען....

און ווען אַ חולה־מסוכן נאָך אַ שווערער פיבער־נאַכט,
שמייכעלט אָקעגען די ערשטע שטראַהלען פון דער זונן
און ווערט געזונט, איז עס דער דימענטשטיין פון אברהם,
וואָס האָט איהם אַ רפואה געבראַכט...

.1910

מתן תורה

.1

אין דער פריה איידער די תורה האָט געזאָלט געגעבען ווערען, האָבען כתות מלאכים אַרומגערינגעלט דעם שטראַהלענדען כסא הכבוד און געבעטען האָבען זיי:

„גאָט פון ליכט און פון שעהנקייט, דו ווילסט דיין אוצר פאַרשענקען צו די שקלאַפען וואָס דו האָסט פון מצרים אַרויסגעפיהרט. אָבער פאַרקריפּעלט זיינען זיי, און געבויגען, מיאוס איז זייער געשטאַלט פון לעהם־שלעפּען געוואָרען... ווילסטו זיי זאָלען מיט זייער העסליכקייט דיין שכינה אַנטקעגען־קומען? ווילסטו זיי זאָלען, געבראָכענע און געפייניגטע, דיינע ווערטער צונעהמען?..."

האָט גאָט זיינע הייליגע שלוחים אַרונטערגעשיקט. קוויקענדע דופטען זיינען אין אַלע צעלטען אַריינגעדרונגען, און מלאכים־פליגלען האָבען געוועהט איבער איטליכען געלעגער, און געשושקעט אין די אויערען פון יעדען שלאָפענדען שקלאַף...

שפּעטער, ווען די העלע זונן האָט אַרויסגעבראָכען אויף דעם מדבר, און דער טרומפּייט האָט געשאַלט צו „קבלת התורה", האָבען זיך די צעלט־גאַרדינען געעפענט: און צום באַרג סיני זיינען געגאַנגען שטאָלצע, קרעפטיגע, שעהנע געשטאַלטען...

אַ פאָלק פון פּרינצען זיינען עס געווען... און אַ הימעל־חן האָט ווי אַ קראַנץ פון רויזען בעציערט איט־ליכען שטערען...

.2

אויף זיין ריכטער־שטוהל איז דער בורא געזעסען, און פאַר איהם זיינען אויף שטראַהל־געפלאָכטענע קיי־טען, די וואָג־שאָלען פון אמת געהאַנגען... און צו די זונען און צו די פּלאַנעטען איז זיין אורטהייל אַרוים : —

„היינט וועל איך מיין פאָלק מיין תורה אַלס מתנה דערלאַנגען... פון לאַנגע אייביגקייטען האָב איך געוואַרט אויף היינטיגען טאָג, און וואַרטענדיג האָב איך אַייך בעשאַפען. איצט זאָל עס געשעהן, און אַייער שיקזאַל וועלען ז י י ענטשיידען...

„וועלען זיי מיין געשאַנק אָננעהמען, דאַן זאָלט איהר זיך אין אַייערע קרייזען דרעהען און ליכט און וואַרעמ־קייט פאַרשפּרייטען און מיט די מלאכים שירה זינגען...

„אויב נ י ט, זאָלט איהר ווידער אין כאָאָס פאַרשלונגען ווערען, און פינסטערנים און פּוסטקייט זאָל

זיין אַרום מיין טהראָן... מיין פלוך־אָטהעם זאָל אייך אין תהו־ובוהו פאַרוואַנדלען..."

און ווען פון דעם פלאַמענדען סיני־באַרג האָט אַרונ־טערגעשאַלט צום מדבר־פאָלק דער אָנפרעג: —

„ווילט איהר מיינע ווערטער אָננעהמען?"

האָבען די זונן און די שטערען פון אַנגסטען זיך באַשאָטענט, און ציטערנדיג האָבען זייערע שטראַהלען אַרומגעטאַנצט אַרום די קינדער פון ישראל...

„מיר וועלען טהאָן און געהאָרכען..." —

האָבען ששים רבוא העלזער אַרויסגערופען זייער ענטפער... און אַ פרייד־געשריי איז פון שטערען צו שטע־רען געלאָפען...

3.

„דער גאָט פון דאַבע בין איך"...

אויף דעם הונדערט־טויזענד קעפיגען מענשען־ים איז אַ בלייענער שרעק געפאַלען... די לעבעדיגע וועלען האָבען זיך אויפגעהערט צו רודערען און צו ריהרען, און דער דו־נער האָט זיך געקייקעלט איבער אַ שטומער בית־עולם־מאַסע, אין דער מורא'דיגער שטילקייט פון דער מדבר... דער אָטהעם איז איטליכען פון פחד פאַרגאַנגען און די נשמה איז אַרויס...

סיני האָט פון טויזענד וואולקאַן־מיילער רויכיגע פלאַמען געשפיגען, און די פלאַמען האָבען זיך איינאַנ־

דער געשלונגען און זיך געצויגען פון הימעל, באַלד ווייס, און באַלד געל, און באַלד רויט...

אָבער דער שימער פון די פלאַמען איז געפאַלען אויף פאַרגלאָזטע אויגען, אויף שטאַרע בר־מנן ווייסלעך . . . קיינער האָט ניט מעהר געזעהן, קיינער האָט ניט מעהר געהערט...

דאָך באַלד האָט אַ זיסער באַלזאַמדיגער טהוי פון דער העלער לופט, פון דעם לאַזור־קלאָרען הימעל, אַרונ־טערגעטריפט אויף די פאַרגליווערטע פנים'ער, און ווי פלייטען־קלאַנג האָט גענומען טרעלען : —

„איך האָב אַייך פון מצרים אַרויסגעפיהרט און מיינע געליעבטע קינדער זייט איהר..."

און די מתים־מאַסע האָט זיך אַ טרייסעל געטהאָן, אַ שטורעם פון פרייד־זיפצען האָט דעם שטילען זאַמד אויפגעווירבעלט...

און זעקס מאָל הונדערט טויזענד אויערען, האָבען ווידער זיך צוגעהערט צו דער שטים פון גאָט...

.1910

דער גזוזצגעבער

ווי א וועל וואָס טראָגט זיך און שפּרייט זיך פאַר־נאַנדער, ביז זי שלאָגט זיך אָפּ אָן א ווייטען פאַרוואָר־פענעם ברעג, אַזוי האָט זיך געטראָגען און געשפּרייט ביז זי איז אָנגעקומען אין א ווייטען קעניגרייך פון מאָרגענ־לאַנד — די נאַכריכט : —

„אין דעם גרויסען מדבר וואָס ציהט זיך פון מצרים ביז כנען, וואַנדערט א פאָלק פון זעקס מאָל הונדערט טויזענד מענשען, געפיהרט פון א גאָט אין דער געשטאַלט פון א מענשען, און די אַלע זעקס מאָל הונדערט טויזענד לעבענס הענגען אָפּ אין ווערען געגעהרט און אויפגעה־האַלטען פון איהם, דען זיין האַרץ איז אַן אוקינוס פון ליעבע, און דער מינדעסטער פון זיי איז איהם טהייערער און ליעבער, ווי דאָס שוואַרצאַפּעל פון זיין אויג..״

און דער קעניג פון דעם דאָזיגען ווייטען קעניגרייך האָט געהערט דערפון, און ער איז געוואָרען פאַרטראַכט, און וואו ער איז געגאַנגען האָט פאַר איהם געשימערט

דאָס בילד פון דעם מאַן וואָס זיין האַרץ איז אַן „אוקינוס פון ליעבע".

האָט ער געשיקט רופען די גרעסטע קינסטלער פון זיין לאַנד, זיי געהייסען אויסקלייבען פון צווישען זיך דעם פעהיגסטען און דעם געשיקטעסטען, און צו איהם געזאָגט: —

„אַ גרויסען חיל וועל איך מיט דיר שיקען, און קעמלען בעלאָדען מיט כל טוב, און דו וועסט געהן און דו וועסט דעם גרויסען מאַן געבען די מתנות און דאַן וועסטו זיין בילד אויף דיין לייווענט אויסמאָלען און וועסט עס מיר ברענגען, אום איך זאָל קענען זיין הייליג געזיכט האָבען פאַר מיר יעדען טאָג".

און אַ גרויסער קינסטלער איז דאָס געווען. האָט ער אַ רויז אויפגעמאָלט, פלעגען די ביענען קומען זייער האָניג־זאַפט פון איהר צו ציהען, און האָט ער פויגלען געמאַכט פלעגען מענשען די הענד אויסשטרעקען אום זיי צו כאַפען. —

האָט געוואַנדערט און געוואַנדערט דער קינסטלער, און הינטער איהם דער חיל, ביז זיי זיינען געקומען דאָרט וואו די שבטים האָבען זייערע געצעלטען אויפגעשלאָגען. אָבער ווען ער האָט געפרעגט וואו איז דער גרויסער מאַן, ער זאָל איהם די מתנות קענען אָפּגעבען, האָט מען די קעפּ געשאָקעלט, און אימעצער האָט איהם געזאָגט: — „זיין געלעגער איז אויף דער ערד, זיין צודעק איז זיין לייווענט־מאַנטעל, און זיין שפּייז ווענינער ווי די שפּייז פון דעם פויגעל אין דער לופט..."

גראַד דאָן איז משה פאַרבייגעגאַנגען... אָבער דער שליה האָט ניט פּרובירט איהם זיינע געשאַנקען אויס־פּעקלען. נאָר אויף זיין געזיכט האָט ער געקוקט און אַ ציטער איז דורכגעלאָפען דורך אַלע זיינע גליעדער...

דעם קעניג'ס פאַרלאַנג האָט אָבער אויסגעפיהרט ווערען געמוזט.

האָט ער זיך הינטער דעם הייליגען מאַן'ס געצעלט פאַרלויערט און מיט זיינע איידעלסטע פאַרבען, שטריך נאָך שטריך פון דעם פּראָפעט'ס געזיכט געפּינזעלט, ביז אַ צווייטער פּראָפעט האָט אויף דעם טויטען לייוועגט אויפגעלעבט...

צוריק האָט דער היל געוואַנדערט. אָבער ווען דער קינסטלער האָט דאָס בילד געבראַכט פאַר דעם הערשער פון דעם וויטען קעניגרייך אין מאָרגען־לאַנד, איז דער לעצטער אויפגעשפּרונגען פון צאָרן : —

„נידערטרעכטיגער ליגנער — האָט ער געשריען —
„ווילסטו דיין קעניג אָפּנאַרען ? איז דאָס די געשטאַלט
„פון דעם מאַן וואָס זיין האַרץ אין אַן אוקינוס פון ליעבע ?
„די ליפּען זיינען צוזאַמענגעפּרעסט, די אויגען זיינען
„פייערדיג און גרויזאַם? דאָס איז אַ געבאָרענער טיראַן..."

אומזיסט האָט דער קינסטלער געשוואָרען, אַז זיינע הענד האָבען נאָך קיינמאָל אַזוי טריי ניט געדיענט, אַז קיינמאָל איז איהם נאָך נישט געלונגען צו בעפּעסטיגען דעם אמת אויף לייוועגט ווי איצטיגס מאָל. מיט זיין לעבען האָט בעצאָהלען געמוזט...

און אַ צווייטען קינסטלער האָט דער מלך געשיקט. און די געשיכטע האָט זיך ווידערהאָלט. און נאָך איינער איז געפּאַלען אַ קרבן פון דעם קעניג'ס צאָרן. און אַ דריטער איז אַוועק אויף דעם קעניג'ס שליחות, און דער פּנים אויפ'ן בילד איז נאָך האַרטער און נאָך גרויזאַמער געווען.

ווען אַ פיערטער איז צוריקגעקומען און האָט ציטערנדיג זיין טויט־אורטהייל ערוואַרטעט, איז דער קעניג פאַרזונקען פּלוצלינג אין אַ פינסטערע שווייגענים, און דעם קינסטלער האָט ער מעהר ניט געהייסען טייטען...

און אַליין איז ער אַוועק אויף דער רייזע צום מדבר, אָהן חיל און אָהן מתנות, ביז ער איז געקומען צו דעם נביא'ס געצעלט. און ווען ער האָט זיין פּנים דערבליקט, האָט אַ שרעק איהם פאַרפראָרען דעם מאַרך.

די קינסטלער האָבען איהם ניט גענאַרט : אַ געבאָרענעם טיראַן'ס געזיכט האָט ער פאַר זיך געזעהן.

ציטערנדיג אין גאַנצען קערפּער איז ער דאַן געפּאַלען דעם נביא צו די פיס, און האָט געזאָגט : —

„הייליגער, דו ביזט דער מאַן וואָס זיין האַרץ איז „אַן „אוקינוס פון ליעבע", און איך האָב דיין בילד תמיד „פאַר מיינע אויגען האָבען געוואָלט. און שלוחים האָב „איך אַהער געשיקט, די גרעסטע קינסטלער, און ריכטיג „האָבען זיי דיך געמאָלט און האָבען דערפאַר מיט זייער „לעבען בעצאָהלט, דען די שטריכען פון דיין פּנים זיינען „פון אַ „געבאָרענעם טיראַן". —

און דער פּראָפעט האָט דעם קעניג מיט צאָרן אָנגעקוקט, און האָט איהם געהייסען געהן צוריק אין זיין

לאַנד, און זיין רעשט פון לעבען פאַרברינגען אין תשובה און טרויער אויף זיינע אונשולדיגע אָפּפער...

„אָבער ביזט דו ניט דער מאַן וואָס זיין הארץ איז „אַן אוקינוס פון ליעבע" ?... — האָט דער מלך בלייך און געבראָכען געפרעגט.

„איך בין עס... אָבער איך בין דער ג ע ז ע צ ג ע־ ב ע ר און דער פיהרער פון אַ פאָלק".

און אין זיין געצעלט איז דער נביא האסטיג פאַר־ שוואונדען געוואָרען...

.1911

כביכול'ס טהרערן

אײדער די פאַרצעהרענדע פלאַמען האָבען דעם בית המקדש אָנגעריהרט, האָט אַ גאַרב פון װײסע פײער־זאַנגען אַרױס פון דעם בנין, צו דעם הױכען הימעל אַרױפגעפלאַטערט...

די שכינה האָט איהר װאױנונג פאַרלאָזען און איז צוריק צו גאָט'ס טהראָן אַרױף.

און װען דער דיקער רױך פון די פלאַקערנדע װענד איז חוצפה'דיג אַרױפגעשטיגען, האָט זיך אַרום כביכול'ס שטערען אַ שװאַרצער װאָלקען געװיקעלט, און אין זײנע אױגען זײנען צװײ טהרערען געשטאַנען...

איבער אַלע װעלטען האָט זיך אַ שװערע מרה־שחורה פאַרשפּרײט, די װײסע פליגלען פון די מלאכים זײנען דונקעל געװאָרען, און אױפגעהערט האָט דאָס ליעד פון די פּלאַנעטען...

דער תהו־ובהו האָט זײן פינסטערען שלונד געעפענט און זיך מכין געװען, אַלץ װאָס דער בורא האָט אין די ששת ימי בראשית בעשאַפען, צו פאַרשלינגען...

און אַ מורא'דיגער שטורעם האָט דעם וועלטען־בוי היין און הער געשליידערט. די אייביגע פונדאַמענטען האָבען זיך געוואַקעלט... כביכול'ס זיפץ איז עס געווען...

און מטטרון וועלכער שטעהט תמיד נעבען גאָט'ס שטוהל, און איז איבער אַלע מלאכים געשטעלט, האָט זיך צום פוס־בענקעל פון כסא־הכבוד געבויגען און געבעטען: —

„האַרר פון ליכט און פינסטערנים, געוועלטיגער פון אַלע וועלטען, לאָז מ י ך דיינע טהרערען ווייַנען, און זאָל דיין בליק ווידער ליכטיג ווערען, און זאָל ניט דיין ווערק פאַרניכטעט ווערען...."

האָט זיך כביכול'ס שטוהל איבער אַלע וועלטען אויפגעהויבען, העכער און העכער, דאָרט וואו קיין מלאך'ס אויג קען ניט דערגרייכען, דאָרט וואו גאָט האָט זיינע וועלטען געטרוימט איידער ער האָט זיי בעשאַפען. און דאָרט האָט כביכול אין איינזאַמקייט, אין פאַרבערגענים געוויינט...

.1910

די ליעבלינגען פון גאָט

איידער די נשמות ווערען אַראָפּגעשיקט אויף דער זינדיגער ערד, שוועבען זיי אַרום ווי קליינע פייערדיגע זומער־פויגעלעך אין דעם אונענדליכען רוים פון די וועל־טען, מיט דינענקע מילך־ווייסע פעדעמלעך בעהעפט צו דער שכינה... וואָס מעהר זיי דערווייטערען זיך פון כביכול'ס טהראָן, אַלץ מעהר שפּינען זיי אַרויס פון זיך די דאָזיגע פעדעמלעך, און ווען זיי דערנעהנטערען זיך וויקלען זיי זיי אַרויף, אויף זייערע קליינע ליכטיגע פלי־געלעך.

און אַלע האָבען זיי ליעב, אי גאָט אי זיינע מלאכים. און פאַר זיי איז ניטאָ קיין פאַרשלאָסענער פּלאַץ. אומע־טום מעגען די שעהנע נשמה'לעך אַרומפלאַטערען, און אַ גרויסער גלאַנצענדער מלאך ווען ער פליהט דורך, רודערנדיג מיט זיינע ריעזיגע פליגלען, בלייבט הענגען אין עטהער, און שמייכעלט ווען ער זעהט מחנות פון זיי אַרומטאַנצענדיג אויף די ווייטע פעלדער פון הימעל...

מיט אַמאָל שאַלט אַ טראָמפּייט, און אַ זילבער־העלער קול רופט אויס: „די און די נשמה זאָל אַריין

אין דעם און דעם מוטערלייב". און איינע פון די מיליאָ־
נען נשמות דערשפירט ווי די דינענקע מילך־פעדעמלעך
פאַלען אַרונטער לויז פון איהר פליגעלע... אימעצער האָט
אָפּגעשניטען זייער צוזאַמענבאַנד מיט'ן כסא הכבוד... און
פיעל פון די מלאכים, ווען זיי דערזעהען עס, ווישען מיט
זייערע שנעע־פעדערען א ליכטיגע טהרער אַרונטער...
אָבער גאָט'ס בעפעהל מוז געשעהן —.

און די נשמה קנייטשט זיך אויף און ווערט נאָך
קלענער, און איז בעקלעמט און בעטריבט... און כביכול
אַליין איז אין גרויס עצבות...

א שליח שיקט ער איהר נאָך, ער זאָל מיט איהר
לערנען אין דעם לייב וואו זי וועט ליעגען צונויפגע־
קנוילט וואַרטענדיג אויף געבורט... איבער דעם עובר
צינדט דער מלאך מיט זיין אָטהעם אָן א ליכט, און ער
לערנט מיט איהם טאָג און נאַכט, די פאַרבערגעניסען פון
דער תורה, און די געהיימניסען פון דער וועלט־בעשאַפונג...

אָבער ווען עס קומט די צייט פון געבורט, בלאָזט
דער מלאך אויס דאָס ליכט, גיט דעם קליינעם נפש'ל
א שנעל אויף דער ליפּ און זאָגט: —

„איצט זאָלסטו אַלצדינג אַליין לערנען... און וואָס
דו וועסט אויסלערנען זאָל זיין דיין אייגענס — דער לוין
פון מיה, דער שכר פון פליים..."

און די טהרער וואָס די נשמה וויינט, בלייבט נאָך,
אַלס פייכטער טהוי אויף די ברעמען פון דעם ניי־גע־
באָרענעם קינד...

וואַקסט דאָס קינד און גאָט וואַרט: —

„ווען וועט עס שוין אָנהויבען צוריקלערנען וואָס עס האָט פאַרגעסען ?"

און אין דעם טאָג וואָס דאָס קינד הויבט אָן געהן אין חדר, שמייכעלט כביכול און זאָגט:

„געבענשט זאָל עס זיין".

אָבער דער שוואַרצער מלאך־המות לויערט אויף די דאָזיגע ליעבלינגען פון גאָט, און טראָגט פיעל פון זיי אַוועק אונטער זיינע וויסטע פליגלען, איידער מע האָט זיי אין אַ טלית איינגעוויקעלט און צום רבי'ן געבראַכט, אום אלף־בית צו לערנען...

ביים טויער פון הימעל וואַרט שוין אויף דעם יונגען עופה'לע גאָט אַליין, בכבודו ובעצמו, און פיהרט עס אַוועק אין ז י י ן חדר...

אין טויזענדער האַלב־רונדע רייהען אויף בענק פון גרינע זמאַראַגד־שטיינער מיט דימענטענע געלענדערס, זיצען די יונג־געשטאָרבענע קינדער און דער מלך מלכי המלכים זיצט אויף זיין שטוהל, און האַלט אַ לאַנגען, פון סאַפיר געמאַכטען טייטעל, און לערנט מיט זיי...

און איבער די הימלען טראָגען זיך די עבאָ'ס פון די קינדערשע קול'כלעך ווי זיי חזר'ן נאָך אין כאָר די ווער־טער פון גאָט...

און דרויסען שטעהען כתות פון מלאכים און האָרכען ענטציקט...

.1911